

Peetruse 1. kiri

PKK1180 1Pt 1:1-2

Sissejuhatus 1. Peetruse kirja

Peetruse kirjad kuuluvad nn katoolsete ehk üldiste kirjade hulka. Samasugused on veel Jaakobuse kiri, Johannese kirjad ja Juuda kiri. Kokku on neid kirju seitse. Sellise üldnimetusega on neid hakatud kutsuma sellepärast, et nad pole adresseeritud ühelegi konkreetsele kogudusele ega isikule, vaid need on tüüpilised ringkirjad, mis olid mõeldud lugemiseks mitmes koguduses.

Kui võrrelda Peetruse kirju sellega, mis me kuuleme temast evangeeliumiraamatutes, siis võib näha, et ta elus on toimunud üsna suur muudatus. Kannatamatust mehest, kes mõnigi kord püüdis Jeesusele nõu anda, on nüüd saanud kannatlik õpetaja, kellel on püsivust julgustada neid, kelle usk on tõsisele proovile pandud. Ta oli olnud äkilise meelega ja komistaja, aga nüüd tundub ta olevat kaastundest ülevoolav.

Peetrus ei võta oma kirjas apostlina mingit eripositsiooni. Ta ainult ütleb end olevat üks apostlitest. Ta ei püüdnud ronida pjedestaalile, ehkki Issand valis teda pidama esimest jutlust nelipühapäeval. Ta ei ülenda end hoolimata sellestki, et Jeesus, kuuldes tema usutunnistust, lubas rajada oma koguduse kaljule, mida Peetruse nimi tähendab. Peetrus siiski teadis, et tema polnud kalju, vaid ainult kaljust välja raiutud väike kivi, kelle ülesanne oli tunnistada tõelisest kaljust – Jeesusest Kristusest. Seda Peetrus selles kirjas teebki.

Peetrus kirjutas oma kirja tõenäoliselt Roomast 60-ndate aastate alguses, vähe aega enne oma märtrisurma. Keiser Nero, kes kristlaste vere järele janunes, oli sel ajal juba troonil ja tagakius lähenes. Pärimuse järgi surigi Peetrus märtrina Roomas. Tõsi küll, selles kirjas ei räägi Peetrus otseselt Roomast, vaid ütleb: „Teid tervitab kogudus Paabelis, valitud nagu teiegi, ja mu poeg Markus.” (1Pt 5:13)

Tavaline tõlgendus on, et „Paabel” on siin Rooma varjunimeks. On küll mõeldud ka võimalusele, et Peetrus tõesti pidaski silmas Babülooniast sõna tegelikus tähenduses. Sel juhul pidi ta sel ajal olema Rooma riigi idapiirkonnas, ja iseenesest poleks selles olnud midagi väga ebatavalist. Rooma teed ulatusid ka sinnamaani. Mõtet, et Peetrus sel ajal tõesti võis olla muistse Babüloonia aladel, toetab ka see, kuidas ta loetleb 1Pt 1:1 paikkondi, kus ta adressaadid elavad: „Pontoses, Galaatias, Kappadookias, Aasias ja Bitüünias”. Kõik need piirkonnad asuvad tänapäeval Türgi aladel, aga Peetrus loetleb neid idast läände. Selle põhjal võiks järeldada, et kirja kirjutamise aegu oli ta ise idas. Tavaliselt ju inimene loetleb kohti endast kaugenevas järjekorras.

Ka mõte evangeeliumi kuulutamisest muistse Babüloonia aladel ei ole sugugi võimatu. Seal ju elas sel ajal palju juute. Tegelikult pöördus Babüloonia sundpagendusest omal ajal Iisraeli tagasi ainult suhteliselt väike hulk juute – umbes 60 000. Seega jäi Baabüloni pärast sedagi suur juutide koloonia. Lisaks sellele siirdus neile aladele Roomast juute, kes põgenesid keiser Claudiuse tagakiusu eest aasta 50 paiku pKr. Claudius nimelt pagendas juudid Roomast tõenäoliselt aastal 49. Ja kuna me teame, et Peetrus kuulutas evangeeliumi peaaegselt juutidele, siis oleks üsna loogiline arvata, et ta oli läinud kuulutama evangeeliumi juutidele, kes elasid muistse Babüloonia südames.

Nende kaalutluste vastu aga võib esile tõsta kõigepealt seda, et Peetrus oli elanud suurema osa ajast Lähis-Idas. Seepärast oli ta harjunud sealt lähtudes mõtlema ka geograafilistele kohtadele. Sel juhul ongi kõige lähemal Pontos ja Galaatia. Teine põhjus, miks arvatakse, et Peetrus rääkis Paabelist piltlikult, on see, et meie ajani pole säilinud mingeid teateid tema võimalikust käimisest geograafilises Babüloonias. Kolmandaks, kui Paabeli nime all mõeldi ainult linna, siis sel ajal oli see veel üksnes ebamäärane ja väga väike koht. Suuremalt osalt oli see varemetes. Üksnes väikeses linna osas elasid mõned inimesed. Suurem osa endisest linnast oli võetud põllumajanduslikku kasutusse.

Ei viita ka ükski ajalooline dokument sellele, et seal oleks sel ajal olnud kristlik kogudus. Kogu sealne kunagine suurus ja hiilgus oli juba ammu kadunud. Nii ongi kõige tõenäolisem seletus, et Peetrus kasutas kurikuulsat Paabeli nime Rooma kohta, tahtes nõnda iseloomustada seal valitsevaid kombeid ja mõttemaailma.

Esimese Peetruse kirja peateemaks on kristlase lootus rasketel aegadel. Peetrust ongi nimetatud lootuse apostliks, kuna aga Paulust kutsutakse usu ja Johannest armastuse apostliks. Selles kirjas on suur rõhk lootusel, aga võib-olla kõige täpsemalt iseloomustab kirja sisu sõna „kannatus”. Seda teemat puudutab ta oma kirjas tervelt 15 korral. Aga ta ei käsitle seda kuidagi külmalt, vaid annab soojalt edasi lootuse sõnumit.

Kannatuste teemat käsitlevad ka Heebrea kiri ja Jaakobuse kiri. Samuti räägivad sellest prohvetid. Peetrus aga käsitleb seda oma erilisel viisil. Ehkki ta kirjutab kannatustest, rõhutab ta rõõmu! Sellist kuulutamiskiivi on tegelikult võimatu õppida, ilma et ise oleks käinud kannatuste koolis.

Vahel, kui mõni noor Jumala sõna kuulutaja kõneleb, on vanematel kuulutajatel põhjust märkida, et kõneandi tal on, aga ta on alles parkimata. Mida selle all mõeldakse, selgub näitest ühest noorest jutlustajast, keda oli kuulamas üks vanem abielupaar. Naine kiitis noort meest, aga mees oli vai. Seda nähes küsis naine mehelt, kas tema meelest pole noor mees võrratu kuulutaja? Mees vastas: „On küll, kui ta esmalt kannatada saab.” Noor kuulutaja sattuski mitmesugustesse raskustesse, lõpuks ka oma lapse haua äärde. Sama abielupaar läks teda kuulama veel hiljemgi, ja siis oli ka mehe hinnang, et ta on armuanniga kõnemees.

Ka Peetrus ei anna meile edasi teooriat elust, vaid ta sõnumist on tunda isiklikku kogemust, millest on näha, et ta teab, millest ta räägib.

On avaldatud seisukohta, et paljud usklikud ei ole kunagi kogenud sisemist päästekindluse tunnet põhjusel, et kannatused ja päästekindluse tunne käivad sageli käsikäes. Sest kas tead, mis on tulemuseks, kui need kaks teineteisele näiliselt üsna kauget asja ühinevad? – Selle tulemuseks on rõõm!

1Pt 1:1 Peetrus, Jeesuse Kristuse apostel - Pontoses, Galaatias, Kappadookias, Aasias ja Bitüünias hajali elavatele majalistele, kes on valitud

Peetrus, kreeka keeles *petros*, tähendab tõlkes kivi, seejuures väikest kivi. See ei tähenda seega kaljut, sest kalju on kreeka keeles *petra*. Seda sõnademängu kasutas ka Jeesus Mt 16: 17-18, kui Peetrus andis tunnistuse, et Jeesus on Messias, elava Jumala poeg: „Sa oled õnnis, Siimon, Joonas poeg, sest seda ei ole sulle ilmutanud liha ja veri, vaid minu Isa, kes on taevas.”¹⁸ Ja mina ütlen sulle: Sina oled Peetrus ja sellele kaljule ma ehitan oma koguduse, ja põrgu väravad ei saa sellest võitu.” Jeesus ütles sisuliselt, et kes usub samamoodi nagu Peetrus, see on õnnis.

Peetrus uskus Jeesusesse, kes on ainus kalju ja alus, millele kiriku ehk kristliku koguduse võib ehitada. Ja kui Peetrus uskus Jeesusesse kui oma Messiasse ehk Kristusesse, siis oli ta saanud selle kalju osaliseks – Kristuse osaliseks. Jeesus ei nimetanud Siimonat kaljuks, vaid kasutas algtekstis sõnademängu, rääkides *petrast* ja *petrorest*. *Petra* on otsekui aluskalju, *petros* aga on sellest väike kivitükike. Seega võiks Jeesuse sõnad tõlkida ka järgnevalt: „Sina oled väike kivikamakas, ja sellele kaljule ma ehitan oma koguduse.”

Kogudust ei ehitata muidugi väikesele kivikamakale või isegi rahnule, vaid kaljule. Nii on ka Kristuse kogudus rajatud ikkagi Kristusele, mitte ühelegi inimesele. Aga selles kivikamakas võime näha sama ainet, nagu kaljus endaski. Selles mõttes iga inimene, kes usub Jeesusesse kui oma Päästjasse, on Peetrus ehk väike kaljutükk. Samasugune sõnademäng on ju ka „Kristus” ja „kristlane”. Sõna „kristlane” viitab otseselt sõnale „Kristus”.

Peetrus on näide inimesest, kellele taevas Isa on oma Püha Vaimu vahendusel kinkinud usu. Seepärast töötused, mis Peetrus sai, käivad ka kõigi teiste kohta, kellele Isa on usu andnud.

Usust ja Kristusega liidetud väiksematest kividest Peetrus tagapool oma kirjas räägibki: „Tulles tema, elava kivi juurde, kes küll inimeste poolt on tunnistatud kõlbmatuks, ent Jumala silmis on valitud ja hinnaline,⁵ laske ka endid ehitada elavate kividena vaimulikuks kojaks. Saage pühaks preesterkonnaks, kes toob vaimulikke ohvreid, mis on

Jumalale meelepärased Jeesuse Kristuse kaudu. ⁶Seepärast seisabki Pühakirjas: "Ennäe, ma panen Siionisse kivi, valitud, hinnalise nurgakivi, ja see, kes usub temasse, ei jää iial häbisse." (1Pt 2:4-6)

Kuna Jeesusesse uskujad on Jeesuse osalised, siis pole surmalgi nende üle võimu. Seepärast ei või surmavalla väravadki midagi parata sellele, kes on saanud Kristuse-kalju osaliseks. Kõigest sellest kõneleb meile nimi Peetrus, mis Jeesus talle andis.

Kui Peetrus oma kirja kirjutas, siis oli juba palju vett merre voolanud sellest ajast, kui ta oli tunnistanud Jeesuse Messiaks ehk Kristuseks. See oli toimunud Iisraeli põhjaosas, Filippuse Kaisarea lähedal. Ka nelipühapäev oli ammu seljataga. Peetrus oli võinud paljudel viisidel õppida, mida tähendab tunnistada end Jeesuse omaks. Ta oli olnud vangis, teda oli pekstud ja ähvardatud. Pole võimatu, et ta juba sel ajal teadis, et tedagi ootab ristisurm. Niisiis, Peetrus teab, millest ta räägib.

Peetrus nimetas end Jeesuse Kristuse apostliks. Ta ei rõhutanud mingil viisil oma positsiooni mingi erilise apostlina, kuid ei pidanud end ka tähtsusetuks, sest Kristuse apostel ehk saadik tegutseb oma saatja meelevallaga. Ta on samasugune, nagu praeguse aja suursaadikud, kes tegutsevad oma saatjamaa volitustega. Nad ei esinda iseennast, vaid oma saatjat. Nad ei räägi ka enda nimel, vaid oma saatja nimel. Seega, kui Peetrus ütleb, et ta on Jeesuse Kristuse apostel, siis see tähendab, et nii kirja esialgsed lugejad kui ka meie loeme tema vahendusel taevast saadud sõnumeid.

Peetrus tervitab „majalisi, kes on valitud” ja kes elavad hajali Pontoses, Galaatias, Kappadookias, Aasias ja Bitüünias. „Majaline” tähendab võõra rahva hulgas elavat inimest. Seega kirjutas Peetrus kristlastele, kes elasid võõrastena Rooma riigis. Tavaliselt tervitati sellisel viisil ainult juute, kes elasid juba sel ajal mitmel pool Rooma riigis hajali ehk diasporaas. Siiski ei tee Peetrus juutide ja pagankristlaste vahel vahet.

Sel ajal oli seal piirkonnas juba praktiliselt kõigis kogudustes nii juute kui ka paganaid. Kogudused ise olid suurelt osalt Pauluse rajatud. Peetrus aga kirjutab vahet tegemata kõigile lugejatele. Ta oli siis täiesti aktsepteerinud seda, et Issandas Jeesuses valmistatud pääste on mõeldud kõigile inimestele sünnipärast sõltumata. Kunagi varem, kui teda oli kutsutud sajapealik Korneeliuse koju Kaisareasse, oli ta selleks kõike muud kui valmis (vt Ap 10). Jumalal oli tulnud tema juures palju tööd teha, enne kui ta võis nii vabalt rääkida kõigile koguduse liikmetele, tegemata nende vahel mingisugust vahet.

Peetrus kirjutab oma kirja niisiis „majalistele, kes on valitud”. Kuidas ja milleks valitud, seda ütleb ta järgmises salmis.

1:2 „... kes on valitud Jumala Isa etteteadmise järgi, Vaimu pühitsemise läbi Jeesusele Kristusele kuuletumiseks ja tema verega piserdamiseks: Armu ja rahu saagu teile rohkesti!”

Kohe oma kirja alguses viib Peetrus meid sügavatele õpetuslikele vetele. Muuhulgas on siin õpetus kolmainsusest – ta nimetab Jumala Isa etteteadmist ja Vaimu pühitsemist, mille tulemuseks on Jeesusele Kristusele kuuletumine. See tähendab teisisõnu, et kristlased on osa Jumala plaanist – ta on näinud neis potentsiaali, et neist saab kujundada midagi väärtuslikku. Nii on ta hakanud oma Püha Vaimu läbi tegema nende juures oma pühitsevat tööd. Selle töö tulemuseks on, et nad viiakse kooskõlla Jeesuse Kristusega, mis väljendub selles, et nad kuuletuvad talle. Kuuletumine tähendab, et kui Jeesus Kristus juhib inimest midagi tegema, siis ta teebki seda, mitte ei vaidle vastu ega lähe oma teed. Jeesusele Kristusele kuuletumine tähendab muidugi sedasama, mis kuuletumine Pühale Vaimule või Jumalale üldse. Kuuletumise teemast räägin lähemalt veel ühes järgmises saates.

Niisiis, Peetrus kõneleb Jumala plaanipärasest tööst kristlaste juures. Ta otsustas muuhulgas mitte takistada jõuga inimesi pattu langemast, sest jõuga valitsemine ei anna kunagi jäädavalt häid tulemusi. Jõuga saab küll alistada ja sundida tegema oma tahtmist, aga see pole see, mida Jumal inimese suhtes igatseb. Jumalal pole tarvis kuulekat

tööjõudu, vaid ta igatseb oma loodud inimestest endale sõpru ja partnereid. Selleks aga peab inimene kõigepealt veenduma Jumala heades kavatsustes ning õppima talle kuuletuma vabatahtlikult – armastusest.

Inimkond ise valis küll sõnakuulmatuse Jumala vastu ja püsib selles suurelt osalt tänini. Ent Jumala plaanide hulka kuulus seegi, kuidas tuua abi langenud inimkonnale. Nii saatis ta Päästja maailma. Ta otsustas päästa need, kes tulevad tema juurde. Vabatahtliku kuulekuse õppimine võtab küll kõvasti aega ja vaeva, aga selle läbi saabub inimese ja Jumala vahele jälle igatsetud kooskõla. Ühtlasi tähendab see kõige halva ja needuse lõppu ehk teisisõnu – õndsust. Taevariigis ei ole enam nii, nagu praegu tihti maa peal – et Jumal tahab ühte, inimesed aga arvavad ja tegutsevad teisiti. Sellepärast ei olegi taevas ka enam midagi halba.

Veel rääkis Peetrus ka pühitsemisest: kristlased on valitud Jumala Isa etteteadmise kohaselt ja Vaimu pühitsemise läbi. Seetõttu on hea teada, et kui pühitsemisest räägitakse seoses Kristusega, siis see tähendab, et *tema* on meie pühitsus. Meie positsioon ei saa kunagi olema parem kui praegu, sest kui me oleme täielikult temas, siis me oleme ka täielikult tema läbi vastu võetud. Sellele pole võimalik lisada midagi ja see on uskliku inimese positsioon Kristuses.

Aga kui sõna „pühitsus“ kasutatakse seoses Püha Vaimuga, siis tähendab see midagi muud. Kui Peetrus räägib Vaimu pühitsemisest, siis räägib ta Püha Vaimu tööst kristlases. Püha Vaim ei tee meid mitte ainult usklikuks, sünnitades meid uuesti ülevalt, vaid ta hakkab ka tegema meis oma kasvatustööd, et me saaksime küpseteks ja täiskasvanud kristlasteks. Püha Vaim on püha, ja ta pühitseb ka inimest, kelle peal ta on ja kes Ta pühitsevale tööle allub. Nimelt on ka võimalik sellele mitte alluda, ja siis jääb see töö seisma. Siis jääb inimene maailmalikuks. Ta elab siis üldiselt samamoodi, nagu muudki inimesed, eristumata neist ja olemata neile valguseks.

Teisisõnu – kristlase pühitsemine on Jumala Vaimu töö. Aga Jumala Vaim töötab alati koos Jeesuse Kristusega, kirkastades teda kristlasele. Kui kristlases elab Jumala Vaim, siis on selle otseseks tulemuseks, et ta satub lahinguväljale, sest siin maailmas valitseb maailma vaim, mis vastab saatana tahtele ja mis seisab kõiges vastu Jumala tahtele. Püha Vaim, kes elab kristlases, juhib teda läbi selle maailma. See aga tähendab pidevat võitlust. See viib selleni, et kristlane saab üha teadlikumaks oma puudulikkusest ja sõltuvusest Jeesusest Kristusest. Pühitsus on siis Püha Vaimu töö, mitte inimese planeeritud meetod, mille abiga ta võiks saada meeldivamaks või paremaks inimeseks.

Pääste juurde kuulub seegi, et kristlane on Jeesuse verega piserdamise läbi puhtaks saanud. Praegusel ajal ainult räägitakse Jeesuse verest harva – see teema ei ole sugugi moes. Aga see on meie lunastuse lähtekoht. Jeesuse verel ei olnud meie jaoks mingit päästvat tähendust senikaua, kui see voolas tema soontes. Aga kui see voolas maha, siis Jeesus andis oma elu meie eest. Piibel õpetab, et veres on elu. Jumala Poeg valas oma vere, et sinul ja minul oleks elu.

Peetrus kirjutas neid ridu, eeldades, et ta lugejad tunnevad VT-i ja teavad, milline on seal lunastusevere tähendus. Suurel lepituspäeval läks ülempreester ohriverega kõige pühamasse paika ja piserdas seda verd seitse korda armutroonile. Nüüd on Jeesus Kristus avanud oma verega meile tee Jumala trooni juurde – kõige pühamasse kohta, mida võib mõelda. Ta andis oma elu ja ostis meid oma verega saatana, surma ja patu vangist vabaks. Nüüd on kohtujärg saanud meile armutrooniks, kuhu me võime tulla ja saada päästetud.

Evangeeliumi kuulutamise juurde kuulub Kristuse vere tähenduse selgitamine. Räägitakse aastakümnete tagusest juhtumist, kus auto oli kokku põrganud rongiga ja raudteevalvurit kuulati üle. Küsiti, kus ta oli olnud ja kas ta oli viibutanud hoiatuslaternaga. Mees ütles, et ta oli kohal ja ka viibutas laternat. Kohus jäi sellega rahule ja mees võis lahkuda. Aga kui ta välja läks, siis kuuldi, kuidas ta pomises: „Hea, et ei küsitud, kas laternas ka tuli põles, sest see oli kustunud.“

Palja laterna viibutamist tõesti ei aita. Teisisõnu – kui kuulutuses pole sõnumit Jeesuse vere tähendusest meie pattude lepituseks, siis pole laternas valgust ega ole sellest kellelegi kasu. Siis võib jutlustes ainult manitseda inimesi olema kenad ja korralikud, andmata neile aga selleks tegelikku jõudu.

Veel ütles Peetrus: „Armud ja rahu saagu teile rohkesti!” See on üks selle kirja tähtsamaid sõnumeid. Püha Kolmainsuse töö tõttu – et Jumal Isa sind kavandas, et Kristus sinu eest suri ja et Püha Vaim on tulnud sinusse elama – sellepärast võid sa nüüd armu läbi pääseda.

Ilma Jumala armuta pole kunagi võimalik kogeda Jumala rahu. Peetrus ei viibuta laternat, kus polegi valgust. Ta ei räägi teoreetiliselt. See karm kalur tunneb Jeesuse vere toodud armu ja rahu, sest Jeesus ise rääkis talle nendest. Ta oli näinud Jeesust suremas, ta nägi, kuhu ta maeti ja ta nägi üles tõusnud Kristust. Peetrus oli saanud osaks kaljust, nii et ta võis nelipühapäeval jõuliselt kuulutada Kristuse surmast ja ülestõusmisest. Seda sõnumit elust, mille toob Kristuse veri, kuulutab Peetrus nüüd ka meile. Uskudes Kristusesse me saame patud andeks. See töötus puudutab nii sind kui ka mind.

PKK1181 1Pt 1:3-6

Sünnitatud elavaks lootuseks

Eelmisel korral tegime algust 1. Peetruse kirjaga. See kiri on mõeldud ringkirjana eriti kogudustele, mis olid siis praeguse Türgi aladel. Kirja saajate olukord oli hakanud muutuma raskemaks kui varem. Seda näeb sellest, et Peetrus räägib selles kirjas korduvalt kannatustest. Aga enne kiidab ta Jumalat selle eest, mida Ta on teinud.

1:3 Kiidetud olgu Jumal, meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes oma suurest halastusest on meid uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist,

Jumal on Jeesuse Kristuse Isa täiesti ainulaadsel viisil. Tuletame meelde, kuidas Jeesus ülestõusmise hommikul ütles Magdala Maarjale: „Jeesus ütles talle: "Ära puuduta mind, ma ei ole veel üles Isa juurde läinud. Aga mine mu vendade juurde ja ütle neile: Ma lähen üles oma Isa ja teie Isa ning oma Jumala ja teie Jumala juurde."” (Jh 20:17) Jumala kolmainsuses on Isa, Poeg ja Püha Vaim. Seetõttu saabki öelda, et Jumal on Jeesuse Kristuse Isa. Ta on seda oma kolmainsuse positsiooni poolest.

Seda võiks näitlikustada niiviisi, et Isa kavandab ja Poeg teostab. Isa saatis Poja maailma ja Poeg avab meile tee taevasse (Gl 4:4). Siiski tuleb üha meeles pidada, et Isa pole loonud Poega, vaid Poeg on alati olnud olemas, nagu ka Isa ja Püha Vaim. Isa ja Poeg on seega võrdväärsed. Nende mõlema kohta võib öelda, et Isa on Jumal ja Poeg on Jumal, nagu ka Püha Vaim on Jumal. Ja ometi on nad kõik kokku ainult üks Jumal, mitte kolm iseseisvat Jumalat. See Jumala saladus ületab meie mõistuse ja arusaamisvõime, ja nii see peabki olema. Sest kui me mõistaksime Jumalat täielikult, siis polekski enam tegemist meie Loojaga, vaid meie endi vaimusünnitusega. Pühale Vaimule viitas Peetrus ka juba teises salmis.

See, et me võime kutsuda Jumalat Isaks, on võimalik ainult sel alusel, mida Peetrus siin nimetab – Jumal on meid ise sünnitanud. Jutt on ülevalt sündimisest ehk uuesti sündimisest. Ta on meid sünnitanud eluks. Teisisõnu – usklikus inimeses on Püha Vaimu läbi Jumala enda elu. Selle elu on ta andnud meile „oma suurest halastusest”, nagu Peetrus ütleb. Pääste alus on seega üksi temas. Ta tegi otsuse saata oma Poeg meie eest surema, ja meil polnud selles midagi kaasa rääkida. Halastus tähendab inimestevahelisteski suhetes seda, et teise rasket olukorda nähes minnakse talle appi. Ka Jumal nägi meie väljapääsmatut olukorda. Ta nägi, et meil omalt poolt polnud mingit võimalust teha ennast vaimulik ja igavikulises mõttes elusaks ja jõuda tema juurde. Nii ta tegigi meie eest seda, mis meile endile oli võimatu.

Peetrus ütleb, et tänu uuesti sündimisele on meil nüüd elav lootus. Jumal on meid selleks sünnitanud, nagu Peetrus seda väljendab. See omakorda põhineb sellel, et Jeesus Kristus tõusis surnuist üles. Kuna Ta tõusis surnuist Jumala igavese Vaimu väel, siis võib siingi näha viidet Pühale Vaimule.

Mida õieti tähendab väljend „sünnitanud elavaks lootuseks”? Kui mõelda tavalisele sünnitamisele, siis on vahe, kas laps sünnitatakse ja visatakse kuhugi surema, nagu ilmas on ka juhtunud, või sünnib ta koju, kus teda armastatakse ja kus talle on eluks olemas kõik eeldused. Midagi sellist tähendab ka sünnitamine elavaks lootuseks.

Et meid on sünnitatud elavaks lootuseks nimelt Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist, see rõhutab, kui otsustav tähtsus sellel ülestõusmisel on. Kui poleks olnud seda, siis poleks ka meil olnud võimalik leida tõelist elu, mis seda nime väärrib. Võib küll ka ilma Jeesuse Kristuseta olla korralik inimene, aga sedagi Jumala armust. Võib isegi tavalisel inimlikul tasandil täita moraalireegleid ja Jumala käske, aga ilma Jeesuse Kristuseta pole võimalik leida Jumala elu ehk igavest elu.

Millises olukorras elasid inimesed siis, kui nad polnud veel Kristust leidnud, selle kohta öeldakse Ef 2:12: „Teie olite tol ajal ilma Kristuseta, kaugel eemal Iisraeli kodakondsuse õigusest ja võõrad töötuse lepingule, teil ei olnud lootust ega Jumalat siin maailmas.” Teatud mõttes me inimestena oma patuse tõttu tõesti sünnime siia maailma justnagu prügimäele, surma lasteks, ilma igasuguse lootusega milledugi muule. Ilma Kristuseta meil mingeid muid võimalusi polegi. Sellepärast on tarvis uussünni imet, kus Jumal annab meile osa omaenda elust. See on eelduseks uutemoodi elule ka inimlikul tasandil. Ta sünnitab meid Kristusest tunnistava sõna läbi uuesti ülevalt. See on sündimine elavaks lootuseks – selliseks lootuseks, mis üha kasvab ja tugevneb. Seda ju elav organism teeb – see on elu üks põhiomadusi, et ta kasvab ja tugevneb. Elu ei seisa kunagi paigal, vaid on kogu aeg liikumises. Mida kauem me koos Kristusega käime, seda kindlamaks kujuneb usaldus, et ta viib meid kord ka päralt.

Sedasama võiks väljendada ka nii, et meie elav lootus toetub Kristuse verele. Ilma vereta on ihu surnud. Elavas ihus peab voolama veri. Sinul ja minul on elav lootus, kuna Kristus valas oma vere meie eest.

Aga nagu nägime, Peetrus ei räägigi siinkohal Jeesuse surmast ristil, vaid rõhutab tema surnuist ülestõusmist. Ülestõusmine oli juba nelipühapäeval tema kõne peateema. Ka oma kirja ankurdab ta juba esimestest salmidest peale just sellesse teemasse. Võib öelda ka nii, et kui Jeesuse ristisurm on meie lootuse alus, siis ülestõusmine on selle pitser. Kristlase lootus täitub, kui me kord saame samasuguse ülestõusmise osaliseks, nagu Jeesuski. Siis võime alati vaadelda teda katmata palgega taevases rõõmus. Seepärast ei saa lootusest rääkida ilma ülestõusmiseta.

Paulus teeb oma kirjades samamoodi. Ta räägib meile, et Jeesus Kristus anti surma meie pattude pärast ja et ta äratati üles meie õigekssaamiseks – selleks, et me oleksime Kristuses ja nõnda võiksime alati olla Jumala ees. Jeesus Kristus mitte ainult ei kõrvalda meie pattu, vaid kingib meile ka oma õiguse ja elu. Nii võib kristlane olla Jumala ees, riidetatuna Jeesuse Kristuse õigusesse.

Oma kirja kolmandas salmis vaatas Peetrus justkui tagasi Jeesuse ülestõusmisele. Aga nagu oleme juba näinud, Jeesuse päästetöö mõju ulatub kõige suuremal määral ka tulevikku. Sinna pöörab Peetruski oma pilgu. Sinna vaadates näeme, mis meid ees ootab ehk milleks meid on ülevalt sünnitatud.

1:4 kadumatu ja rüvetamatu ja närtsimatu pärandi saamiseks, mis on taevas talletatud teile,

Elav lootus hoiab oma pilgu juba praegu taivasel pärandil, mida ei või hävitada ega rikkuda miski – ei koi, rooste, bakterid, vargad ega isegi mitte tuli. See pärand on rüvetamatu – seda ei saa mitte kuidagi määrada. See pärand ei tule meile seadusest mööda hiilides. See ei ole ka pärand, mille kättesaamisel võiks selguda, et see on väärtusetu, nagu on juhtunud vahel väärtpaberitega, millel kunagi oli väärtus, aga mis nüüdseks on selle kaotanud. Pärandit, mis meil taevas on, ei ohusta ka inflatsioon. Selle kohta öeldi, et see on meile „tallele pandud”. See tähendab, et see on kindlas kohas ja kaitse all. Jumal kannab meie eest hoolt. Paremat „seifi” meil polegi võimalik sellele leida.

Siin maailmas võivad kõige väärtuslikumadki aarded ja varandused hävineda ühe ööga. Näiteks tulekahju puhul hajub kõik lühikese ajaga suitsuna õhku, ilma et keegi saaks midagi päästa.

Sellele Peetruse sõnale annab erilise kaalu see, kui peame meeles, et ta kirjutas inimestele, kes elasid suurte raskuste ja isegi mõningase tagakiusu keskel. Osa neist inimestest olid juutkristlased, keda usk Kristusesse oli sundinud eralduma oma endisest ühiskonnast ja sõprade ringist. Osal oli tulnud lahkuda ka oma kodukohast ja seega ka kaotada võimalik pärand. Neile pidi sõnum kadumatust pärandist taevas olema eriti suureks lohutuseks. Aga muidugi vajame seda lohutust meilegi. Ka meile tahab Jumal Kristuse päästetöö tõttu anda elava lootuse, mis kunagi ei sure. Ikka veel sünnitab ta Kristusest kõneleva sõna läbi inimesi uuesti, ülevalt. Meilegi on ta varunud taevas igavese pärandi. See on kadumatu, hävimatu ja seda ei saa meilt röövida ükski vaenlane.

Kas ei või olla, et me praegusaja igasuguste hüvedega harjunud kristlastena pöörame liiga suurt tähelepanu oma praegustele aaretele ja unustame vaadata seda, mis meid ees ootab?

1:5 keda usu kaudu Jumala väes hoitakse päästeks, mis on viimisel ajal valmis ilmuma.

Niisiis, kristlasi hoitakse Jumala väes, kuid usu kaudu. Rõhk ei ole sellel, mida teeb kristlane, vaid sellel, mida teeb Jumal. Aga kristlase asi on uskuda, mitte olla Jumala suhtes külm ega ükskõikne või koguni uskuda midagi hoopis muud.

Ka Paulus kirjutas midagi sarnast Fl 1:6: „Ma olen veendunud selles, et see, kes teis on alustanud head tööd, lõpetab selle enne Kristuse Jeesuse päeva.” Nii Peetrus kui ka Paulus rõhutavad siis seda, et hea töö, mille Jumal on alustanud Jeesuse juurde tulnud inimeste elus, jõuab õnnelikule lõpule Jeesuse teises tulemises.

Aga miks Peetrus seda räägib? Miks peab ta vajalikuks tuletada meelde Jumala hoidmist, mis tagab lõpliku pääste? Vaevalt on meil tarvis otsida vastust väga kaugelt. Küllap oli põhjuseks lihtsalt see, et inimesed kartsid, et ahistuste ja tagakiusu keskel nende jõud lõpeb. Nad kartsid, et ei suuda vastu panna survele ja kuumusele, mis ees ootas ja mis kõigiti töötas minna veelgi kurjemaks.

Paneme siis tähele, mis Peetrus selliste kartuste peale vastab. Ta ei räägi midagi nende inimeste võimekusest. Ta ei tõsta esile nende häid omadusi. Ta isegi ei õhuta neid pingutama endisest veelgi innukamalt. Selle asemel ütleb ta hoopis muud, juhtides nende tähelepanu üksnes sellele, mida Jumal tahab ja suudab. Jumal varjab neid usu läbi oma väes. Lõppeks oli Jumala tegu ju seegi, et nad üldse olid usu anni saanud. Seegi polnud nende endi teene. Ei Jumal sünnita inimesi uuesti ega jäta neid siis nende endi hooleks, et vaadaku ise, kuidas hakkama saavad. Ta kannab tõesti omade eest hoolt ka edasi. Seepärast pole põhjust karta. Jumal on ju suurem ja vägevam igasugustest ahistustest. Seda kõike teadis Peetrus ka oma kogemustest. Sütetule ääres oli ta kaljukindlalt väitnud, et ta isegi ei tunne Jeesust Kristust, aga ometi oli Jumal teda oma väe läbi hoidnud Jeesusega osaduses. Inimese nõrkus ei ole Jumalale takistuseks.

Usu, hea sõber, et ta võib varjata sindki teekonnal läbi selle pimedada maailma. Lõppude lõpuks üks sõna temalt on piisav, et muuta suurimgi ahistus kiituslauluks.

Jumal teab väga hästi, et nii minus kui ka sinus on endiselt vana loomus kogu oma jõus. Väga sageli on seda ka väliselt näha. Me ei saa muuta oma vana loomust eeskujulikumaks või jumalikumaks mitte mingisuguste reeglite abil – nagu me ei saa ka sõnnikuhunnikut muuta õitsvaks roosipõõsaks seeläbi, et valame sellele liitrite kaupa lõhnaõli. Ainus võimalus on, et Jumal hoiab meid selle maailma keskel enda omadena – kuni selle päevani välja, kui pääseme tema juurde taevasse. Jeesus Kristus nimelt ei aja minema neid, kes tema juurde tulevad.

Järgmist salmi võib vabalt pidada ko gu selle kirja võtmesalmiks.

1:6 Sellest päästest te rõõmustate üliväga, ehkki praegu peate mõnda aega kurvastama mitmesugustes kiusatustes,

Eespool rääkis kiituslauludest kannatuste keskel. Sedasama teeb siin ka Peetrus. Jumala pääste all tuleks siin mõista laiemalt kogu tööd, mida ta oma lastes on teinud ja teeb. Ühest küljest on tegu päästega, mis on juba omandatud, teisest küljest aga käsiloleva päästega – tema hoidmise ja kandmisega keset väliseid katsumusi. See kutsub esile ülisuure rõõmu, hoolimata sellest, et väliselt on olukorrad kõike muud kui rõõmustavad. See rõõm tekib kolmainsa Jumala aktiivse töö tulemusena. Armust on Jumal Isa meid sünnitanud ülevalt, andnud meile uue loomuse ja elava lootuse Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi. Armus kannab ta meid ka praegu. Ja kunagi tulevikus ootab meid imeline pärand.

Mille üle me siis rõõmustame? Kas selle üle, et käsi käib hästi? Ei, see rõõm on palju suurem ja sügavam. See pulbitseb sellest hoolimata, et väliselt ei ole kõik hästi, vaid tuleb ka kurvastuda mitmesugustes katsumustes. Nii et üheaegselt on tegemist ülisuure rõõmuga ja kurvastuse ning katsumustega. Kas ei kõla see vastuoluliselt? Kuidas seda mõista?

Peetrus ütleb katsumuste kohta, et need kestavad „mõnda aega”. Need ei ole igavesed, ja kui neid võrrelda igavikuga, siis võib neid pidada isegi lühiaegseteks ja tühisteks. Nii hindab neid ka Paulus Rm 8:18: „Sest minu arvates ei vääri nüüdse ajastu kannatused mainimist tulevase kirkuse kõrval, mida meile ilmutatakse.”

Mõlemad apostlid räägivad ühest ja samast. Nad aitavad meil pöörata oma pilgu käesolevatelt ahistustel püsivale ja muutumatule rõõmule. Aga veelgi tähtsam on see, mida Peetrus nimetas eespool: meid hoitakse Jumala väes, mitte nende endi jõus. Eriti on seda kogunud need kristlased, kes on tõesti kannatanud Jumala tahte kohaselt. Ainult sel viisil võib inimene *rõõmustada* ka kannatuste keskel. Oma vaprust võiks ta parimal juhul suruda hambad risti ja pidada näiteks piinamisele vastu, aga mitte küll rõõmustada selles. Jumala väe läbi aga on võimalik, et väliselt on kannatused, sisemiselt aga – rõõm.

Usuelu on oma olemuselt alati üleloomulik elu. See ei ole ka tavalises argielus mõeldud elamiseks ainult inimlikust jõust ja tarkusest, vaid eluna koos Jumalaga ja Jumala jõust. Ainult nõnda on võimalik, et Jumala tahe tõesti sünnib nagu taevas, nii ka maa peal.

Piibel ei kutsu meid üles rõõmustama kannatustest, vaid rõõmustama nendest hoolimata. Õigemini, see pole käsk rõõmustada, mida me peaksime täitma, vaid see tuleb iseenesest, Püha Vaimu viljana. Ka Peetrus ei *käsi* siin rõõmustada, vaid tõdeb tõsiasja: „te rõõmustate üliväga”!

Kui inimese vahekord Jumalaga on tõesti korras, siis kaasneb sellega selline sügav rahu ja rõõm Pühas Vaimus, mida katsumused kõigutada ei suuda. Paulus nimetab seda rahu Fl 4:7 üle mõistuse käivaks. Siinkohal meenub, mida ütles India pühamees sadhu Sundar Singh, kes pidi samuti väga palju tagakiusu ja vaenu kannatama seetõttu, et ta lakkamatult kuulutas Kristust, kellelt ta oli saanud uue elu. Kui temalt nende kannatuste kohta küsiti, ütles ta, et nimetab neid kannatusteks ainult parema sõna puudumisel – see sõna ei väljenda üldse seda, mis ta neis olukordades sisemiselt tundis. Seega, väliselt olid olukorrad vägagi rasked, aga sisemiselt ei tundnud ta kannatusi või ahistust. Seda sellest hoolimata, et loomulikult tundis temagi ihu valu, külma, nälga ja kõike muud, mida tunneb meist igaüks.

Sellest samast räägib siin ka Peetrus, ja kindlasti ei tee ta tühje ülerinna sõnu, vaid teab oma kogemustest, millest ta räägib. Meile, kes oleme nii harjunud mugava ja enesekeskse eluga ja kellel pole tulnud midagi sellist üle elada, võib see kõik tunduda küll mõistatuslik, arusaamatu ja vastuolulinegi, aga see näitab meie usu pinnapealsust.

Piibel ei kutsu meid üles kannatuste üle rõõmustama, sest neis pole midagi rõõmustavat. Need on õudused, mille ees tulebki kohkuda. Isegi Jeesus ei otsinud neid, ehkki ta nõustus neid kandma. Veel Ketsemaniski ta palvetas, et kui leiduks inimese päästmiseks mõni teine tee, siis valiks ta meelsamini selle. Aga kuna teist teed ei olnud, siis nõustus ta kannatama.

Veel aitab kannatustes teadmine, et Piibli kirjutajad näevad, et kannatused tulevad lõppude lõpuks Jumalalt. Seda näeb mitmetest UT raamatutest. Jeesus ütles, et maailmas on tema järgijail ahastust. Heebrea kirjast selgub, et Jumal paneb meid raskuste läbi proovile. Seal öeldakse koguni, et pühitsust ei saagi olla ilma kannatusteta. Ka Jaakobus kirjutab Jumala saadetud katsumustest. Samas stiilis räägib katsumustest ka Paulus, ja nagu näeme, ka Peetrus.

Piiblis ei püüta kannatuste teemat kuidagi vältida. Samuti ei kardeta öelda, et kannatusteski võib näha Jumalat tegutsemas. Praegusel ajal räägitakse üsna vähe sellest, et Jumal paneb katsumuste läbi inimest proovile ja valmistab teda. Inimesed tahavad meelsamini kuulda, et nad on tähtsad ja suudavad paljugi saavutada ka omal jõul. Nii ei saa aga sündida Jumala tahtmine. Aga Jumal ise kinnitab meile Piibli lehekülgedel, et neilgi aegadel, mil ta lubab meie ellu ebameeldivaid asju, on ta ise kõiges selles meie juures. Ja just tema ligiolu toobki sõnuseletamatu rõõmu, hoolimata sellest, mis toimub väliselt.

Kui me kohtume äärmiste kannatustega, siis on selle kõigega küll raske nõustuda. Siis tundub Jumal olevat pigem kuri kui hea. Sellistel puhkudel on reaalne kiusatus Jumalat needa. Seda soovitas kord ka liobile ta naine, aga ta vastas: „Sinagi räägid, nagu rumalad naised räägivad. Kas me peaksime Jumalalt vastu võtma ainult head, aga mitte kurja?” (li 2:10)

Piibli autorid ei väida kusagil, et rõõmustamine kannatuste keskel oleks kerge. See on ju täiesti meie vana loomuse vastane. Ja just sellepärast on see taevane vaatnurk kannatustele Piiblis meile avatudki, et me nendega kohtudes täiesti ära ei nõrkeks.

Kannatuste keskel on loomulik hakata vaatama iseennast ja seda kurja, mis meid on tabanud. Enda vahtimise asemel aga on meil luba pöörata pilk suurele Jumalale ja pärandile, mille me kord saame. Ei meie suuda muuta oma vana loomust. See seisab igati vastu ka Jumalalt tulnud katsumustele. Aga Jumal suudab seda, mida meie ei suuda, ja selles ongi väljapääs. Meie nõrkused ei muuda Teda jõuetuks.

PKK1182 1Pt 1:7-11

Katsumuste ahi

Oleme 1. Peetruse kirja algusosa juures, kus Peetrus ülistab Jumalat kõige selle eest, mis ta oma lastele on teinud ja teeb. Ta on nad ülevalt sünnitanud ja kinkinud neile pääste ning hoiab neid oma väes, et nad oma pärandi kord ka kätte saaksid. Eelmises saates Peetruse kirjast jõudsime kannatuste teema juurde. Kannatustest räägib Peetrus oma kirjas palju, aga ta ei lase sellel teemal vääralt viisil valitseda. Ta ei tõsta sellega seoses esile raskusi või hirmu, vaid hoopis lootuse rõõmsaid kiiri. Nii on see ka järgmises salmis, kus ta ütleb välja kannatuste eesmärgi.

1:7 et teie usk läbikatsutuna leitaks palju hinnalisem olevat kullast, mis on kaduv, ent mida siiski tules läbi proovitakse, ja oleks teile kiituseks, kirkuseks ja auks Jeesuse Kristuse ilmumisel,

Siin on välja öeldud, milline kasu sellest tõuseb, et usklikel tuleb ka kurvastada mitmesugustes kiusatustes ja katsumustes. See nimelt annab usule läbikatsutuse ja kvaliteedi, nagu kullale annab kvaliteedi sulatamine ja puhastamine. Kui kuld on kaevandatud, siis pannakse see kuumusest punaselt hõõguvasse tiiglisse. Seal teda kuumutatakse, kuni ta sulab. Eesmärgiks ei ole kulda mitte hävitada, vaid puhastada. Kui kuld on sulanud, siis kõrvaldatakse sellest räbu ehk kõrvalised ained. Järele jääb puhas kuld. Teisiti ei olegi võimalik kulda puhtaks saada. Tagapool kasutab Peetrus seda pilti ka Jeesuse kannatuste kohta. Ta ütleb, et meid ei ole lunastatud mitte hõbeda või kullaga, vaid millegi ääretult väärtuslikumaga – Kristuse verega.

Ilmselt ei ole ka kristlast võimalik isekusest ja lihalikkusest puhastada muidu, kui katsumuste tules. Kui Jumal meid nõnda läbi katsub, viies meid otsekui kuuma ahju, siis ei tee ta seda selleks, et meid hävitada või kahjustada. Ta tahab puhast kulda – st ta tahab, et meie usk Jeesusesse Kristusesse oleks tõeliselt väärtuslik ja hinnaline, ja seda

on võimalik saavutada ainult niiviisi. Heebrea kirja autor väljendas sedasama, öeldes, et ilma elus kogetud raskusteta ei ole pühitsus võimalik. Võiks öelda, et raskuste ja kannatuste abil vormib Jumal kristlasi selles suunas, milliseks ta tahab neid kujundada. Katsumuste ajal räbu – ehk meie isekus, omakasupüüdlikkus ja muu selline – otsekui kõrvaldatakse, et nähtavale võiks tulla puhas kuld – see, mis pärineb üksi Jumalalt. Selline on Jumala viis tegutseda ja kasvatada oma lapsi elukoolis.

Millegipärast tõstetakse praegusel ajal harva esile neid raskeid asju, mida Peetrus siin mainib. Pigem kalduvad ka vaimulikud kõned üha sagedamini suunama meid uurima ennast ja kandma enda eest hoolt, et me oleksime tasakaalukamad või paremad. Aga me pole iseeneses kunagi piisavalt head. Nagu keegi on öelnud: vaevalt jõuame kõrvaldada oma elust patu inetud viljad, kui juba on oksad täis omaõiguse küpseid kobaraid.

Me võime tulla püha Jumala ette ainult patustena ja tema päästab meid armust, Jeesuse vere tõttu. Siis me elame temaga osaduses ja mingil viisil ka tema läbi. Ta õpetab seda kõike meile katsumuste läbi ja tõmbab meid endale lähemale. Küpsuse juurde ei ole olemas otseteed. Kui oleks, küllap siis hea Jumal meid sellele teele ka juhiks. Igasugused katsed mingite muude võtetega seda saavutada viivad ummikusse. Täisealise usu juurde viivad meid ainult usu läbikatsumised, mida Jumal meie teele saadab või tulla lubab.

Peetrus ütles sedagi, et läbiproovitud usk on meile „kiituseks, kirkuseks ja auks Jeesuse Kristuse ilmumisel”. See väljend väärrib peatumist ja järelemõtlemist. Teisisõnu tähendab see, et kui Jeesus Kristus ilmub, siis läbikatsumatud usk on midagi sellist, mis taevaselt särab ja mille üle on põhjust väga suurt rõõmu tunda nii meil endil, kõigil päästetutel ja isegi Jumalal. Seda sellepärast, et Jumal on saanud teha meie juures oma puhastava töö, mis läbi meie usk ongi muutunud tõeliselt väärtuslikuks. Usun, et kui Kristus ilmub, siis me kiidame Jumalat läbielatud katsumuste eest. Võib-olla koguni kahetseme, et neid ei olnud rohkem. Tema ligiolus me nimelt mõistame nende väärtust.

1:8 keda te armastate, kuigi te ei ole teda näinud, kellesse te praegu teda nägemata ometi usute ja rõõmustate üliväga kirkastatud rõõmuga,

See salm peegeldab kristlaste erilist lähedust oma Issandaga – nad armastavad teda, hoolimata sellest, et nad tavalisel inimlikul viisil pole teda näinudki. Ja mitte ainult ei armasta, vaid on selles armastuses ka kirjeldamatult rõõmsad. „Üliväga kirkastatud rõõm” kujutab endast ilmselt väga puhast ja suurt rõõmu. Ehedal kujul rõõmustame nõnda siis, kui Jeesus Kristus ilmub ja meie pääste saab lõplikuks, nagu Peetrus siin kirjutab, aga midagi sellest kogeb kristlane ka juba maa peal, taevasse elu eelmaitsena. Tavalises maises elus, kus osadus Jumalaga puudub, on selline rõõm üldse tundmatu. Isegi suurim vedamine elus ei suuda seda sünnitada.

Kas tundub see ülepakutuna? Enamik kristlasi näiteks tänases Eestis vist ei oleks valmis sellele isiklikult alla kirjutama. Me ilmselt ei oska Kristust nii palavalt armastada, et see teeks meid kirjeldamatult rõõmsaks. Kui päris aus olla, siis paljud meist vist elavad Kristuse suhtes nii hoolimatult, et meie usk ei too endaga kaasa ka mingeid raskusi ega katsumusi. Seepärast on meile tundmatu ka katsumuste vili ehk tulemus – kirkastatud rõõm, millest Peetrus räägib. Aga ma usun, et selle tunnistusega on nõus ühinema paljud tagakiusatud kristlased, kes elavad palju raskemates tingimustes kui meie siin läänemaailmas.

Mõtleme Peetrusele. Ta oli ise Jeesusega koos elanud umbes kolm aastat. Ja ikkagi oli ta selle aja jooksul korduvalt ebaõnnestunud, vahel isegi päris haletsusväärset viisil. Siis ühel hommikul Galilea järve rannal valmistas Jeesus hommikusöögi meestele, kes olid kalastanud kogu öö. Ehk ootas ta eriti just Peetrust. Meie ehk oleksime oodanud, et Jeesus ütleb: „Peetrus, sind ei saa usaldada. Miks sa mind salgasid? Ma olen sunnitud su kõrvale panema. Ma ei saa sind kasutada.” Aga Jeesus ei öelnud midagi sarnast. Selle asemel kuuleme teda küsimas: „Siimon, Joona poeg, kas sa armastad mind?” (vt Jh 21:17). Varem nii nõukas ja jutukas mees vastas lihtsalt: „Issand, sina tead kõik, sina tead, et sa oled mulle armas.”

Seesama Peetrus kuulutas hiljem julgelt esimesel nelipühal, nii et tuhanded inimesed pöördusid Jeesuse poole. Nüüd ütleb Peetrus sinule ja minule: „... te armastate, kuigi te ei ole teda näinud”. Püha Vaim võib teha meile

Jeesuse väga reaalseks. Selles ongi kristliku elu saladus. See on üleloomulik elu, mitte tavaline inimlik elu tavalisest inimlikust jõust. See ei ole nagu eksam, mille kristlane peab sooritama ja millele Jumal annab hinde. Ei – see on koostöö, kus kristlane annab end Kristuse käsutusse ja Kristus saadab tema sees korda asju, mis inimlikult on täiesti võimatud. Nende asjade hulka kuulub ka röömustamine üliväga kirkastatud röömuga, hoolimata kannatustest ja raskustest, mis samal ajal põhjustavad kurvastust, nagu Peetrus räägib.

Kristlane armastab Kristust ja usub temasse. See armastus ja usk tulevad Jumalalt ning on leidnud vastuvõtmist inimese poolt. Sellel põhineb kogu usu elu. Kõik loksud paika, kui me teda armastame. Ja armastus kasvab kõige selle raske keskel, kus Jumal osutab meile oma ustavust.

Nii head, kui paljud vaimulikud koosolekud ja päevad sageli ongi, selles asjas ei aita mingisuguste teoreetiliste kursuste läbitegemine. Küsimuse all on elu koos Jeesuse Kristusega, milles elatakse kogu oma olemusega. Kui aga Jeesuse Kristuse suhtes ollakse külm, ükskõikne ja isegi eemalehoidev, siis muidugi ei ole ka võimalik kogeda seda, millest Peetrus siin räägib.

Kas Peetruse sõnad panevad su südame kiiremini lööma ja hinge kaasa helisema? Kas armastad tõesti Kristust või ainult rahustad ennast, et ma ju olen ka kristlane, kuigi ma ei võta neid asju nii tõsiselt? Teisisõnu, kas on tegemist elava usuga või surnud religioossusega? Kas sellised küsimused tunduvad ahistavad? Kas panevad need sind sisemiselt justkui kägarasse tõmbuma, kui märkad, et selliseid võimsaid tundeid su südames ei leidu? Või ehk oli neid eile, aga mitte enam täna?

Ja pealegi, Peetrus kirjutas tõenäoliselt selle kirja Roomast esmajoones praeguse Türgi aladel elavatele kristlastele, kes olid temast paari tuhande kilomeetri kaugusel. Kuidas võis ta teada, et just sel päeval, kui kiri kohale jõudis, röömustasid kirja saajad üliväga kirkastatud röömuga?

Loodetavasti aitavad need küsimused nii sinul kui minulgi mõista, mida Peetrus silmas peab. Ta ei räägi üldse sellest, millises meeleolus või tunnetepuhangus kristlased ühel või teisel hetkel või olukorras juhtuvad olema. Ta räägib millestki palju püsivamast – millestki sellisest, mis peab kindlasti vastu, ehkki kirja kohale jõudmine võib võtta isegi mitu kuud.

Kõigepealt kasutab Peetrus armastamise kohta kreeka keelse sõna *agapao*. See tähendab omakasupüüdmatut, õieti jumalikku armastust. Sellist armastust Jumala vastu pole ühelgi inimesel iseenesest võtta. Pealegi viitab Peetruse poolt kasutatud tegusõna aegvorm pika kestvusega tegevusele – st jätkuvale armastamisele. Sellise armastuse puhul ei ole tegemist meeleliigutuste või tuju kõikumistega.

Seesama kehtib ka selle kohta, mida Peetrus ütleb sõnulkirjeldamatu, üliväga kirkastatud röömu kohta. See pole rööm, mis võiks sündida mingil selle maailma viisil. Et tegemist on kirkastatud röömuga, see kõnelebki millestki sellisest, mis Jumal ise on andnud. Sellepärast on see ka püsiv ja vastupidav, ehkki olud ja tunded muutuvad ja vahelduvad.

Tasub tähele panna, et Peetrus ei kutsu kristlasi üles, et nad röömustaks, vaid lihtsat tõdeb, et nad on röömsad. Ta ei esita selliseid nõudlikke küsimusi, nagu esitasin mina eespool. Ammugi ei kutsu ta üles otsima seda röömu või armastust iseendast. Rööm on Vaimu vili, ja kui inimese vahekord Jumalaga on korras, siis tuleb see esile iseenesest. Samamoodi kannab viljapuu vilja iseenesest, loomulikult, kui kõik tingimused on normaalsed. Viljapuu ei higista ega ponnista, et kanda vilja, vaid elab oma loomulikkult elu. Samasugune lugu peaks olema kristlasega. Ta on koos Kristusega saanud tüki taevast ka oma südamesse. Sellepärast elab ta sisemuses ka püsiv rööm, hoolimata sellest, kuidas väliselt parajasti juhtub minema.

Alati ma isegi ei märka, kui maailma mured tunduvad täitvat kõik rakudki. Aga kui ma siis maldan peatuda ja järele mõelda, kas ma tõesti tahaksin elada siin maailmas ilma lootuseta, ilma Jeesuse Kristuseta, kes on andnud mu patud andeks ja kes praegugi minu eest palvetab, siis seda küsides on palju kergem näha, millest Peetrus räägib. Südamesse elama asunud Kristus on tõesti selline suurus, mis toob rõõmu, mida pole võimalik sõnadega kirjeldada ega ratsionaalselt seletada, aga millest sa tead, et ilma selleta sa ei taha olla.

Võib-olla on huvipakkuv ka selline pisiasi, et algkeelne sõna, mida Peetrus siinkohal rõõmu määratluses kasutab, esinebki UT-s ainult siin. Võib seega oletada, et ta proovis leida selle rõõmu kohta sobiva määratluse, aga kui piisavalt jõulist väljendit ei leidunud, siis kasutas ta selgitavat väljendit, et lugejad saaksid aru, et tegemist on millegi tõesti ainulaadsega. Wayne Grudem märgib oma 1. Peetruse kirja seletuses sellega seoses, et sõnulkirjeldamatu rõõmu väljendamiseks kasutatakse sageli muusikat, mis aitab väljendada sisimas olevaid tundeid paremini kui sõnad.

Niisiis räägib Peetrus meile üleloomulikust armastusest ja rõõmust. Ka see paljudel puhkudel komistanud jünger ja apostel armastas Jeesust Kristust. Kristust armastas ka apostel Paulus. Mõlemad nad kannatasid selle armastuse tulemusena ka märtrisurma, nagu väga paljud kristlased nii esimestel sajanditel kui ka meie kaasajal. See armastus oli liikumapanevaks jõuks, et nad viisid vaeva kartmata sõnumit Kristusest üha uutele inimestele.

Kristuse armastamine peegeldub ikka ka suhetes inimestega. Kui ma armastan Issandat, siis ei saa ma ligimest halvasti kohelda. Armastus Kristuse vastu väljendub soovis teenida teisi inimesi ja kanda nende eest hoolt. Seepärast ongi tegelikult meie kaasinimesed mõõdikuks, mille abil meie armastust Kristuse vastu mõõdetakse. Selles asjas ei ole me kunagi küllalt valmis. Kunagi ei teki olukorda, kus võiksime öelda, et maailmas pole enam ühtegi inimest, kes vajaks meie abi või hoolt. Kristuse armastamine aitab inimest kõigis ta suhetes teistega.

1:9 kui te võtate vastu usu eesmärgi - oma hingede pääste.

Niisiis, meie usul on ka eesmärk. See tähendab, et usk ise ei ole eesmärgiks omaette. Huvitav on aga see, et Peetrus ei kasuta usu eesmärgi vastuvõtmisest või saavutamisest rääkides tulevikuvormi, vaid kestva oleviku vormi. Peetrus räägib järelikult sellest, et kristlane saab juba praeguses elus maitsta midagi sellest tulevasesst päästest, mis teda taevas ees ootab. Sama lugu on ka rõõmuga, millest oli jutt eelmises salmis. Pääste ei ole seega ainult tulevikku kuuluv asi, vaid midagi sellest on kristlase elus ligi juba praegu. Samasuguse mõttega kohtume ka Rm 8:23: „ent mitte üksnes loodu, vaid needki, kellel on Vaimu esmaand, ka meie ise ägame iseenestes, oodates lapseõigust, oma ihu lunastust.” Esmaannina südamesse saadud Jumala Vaim on eelmaitse taevast.

Selles elus on omamoodi taevakogemusteks kõik need hetked, mil ahistuste keskel võib kogeda mõnda aega rõõmu ja virgutust. Tihtipeale on need rõõmuhetked seotud sellega, mida oleme võinud kogeda teiste inimeste seltskonnas. Jumal kasutab inimesi selleks, et trööstida, julgustada ja aidata teisi inimesi. Ka igasugune tervenemine haigusest, kui patsient jälle jalule tõuseb, on mingil viisil eelmaitseks taevast. Seda on ka need hetked, mil Jumal lubab meil tunda täiesti erilist, seletamatut rahu, ehkki kogu maailm võib ümberringi vappuda.

1:10-11 Seda päästet on hoolega otsinud ja selle üle juurelnud prohvetid, kes on ennustanud seda armu, mis teile on tulnud. ¹¹Nad püüdsid välja uurida, mille kohta ja millisest ajast andis teateid nendes olev Kristuse Vaim, tunnistades ette Kristuse kannatusi ja neile järgnevat kirkust.

Pääste oli üheks VT prohvetite kuulutuse teemaks. Aga prohvetid rääkisid ka Kristuse kannatustest ja Jumala armust, ehkki nad elasid hulk sajandeid enne kõike seda. Selle tuntumateks näideteks on Js 53 ja Ps 22. VT on õieti Kristust puudutavatest töötustest küllastatud. See sünnitas usku tulevasse Kristusesse. Seda tehes osutab VT ühtlasi olevat end küündimatu – kogu tõde pole selles veel ilmutatud. Ja teisalt on UT selle tõdemine, et VT-s antud töötused on täitunud.

Peetrus ütleb, et Kristuse Vaim ehk Püha Vaim rääkis juba VT ajal ka Kristuse kannatustele järgnevast kirkusest. Siin on selgelt öeldud, et VT prohvetid kirjutasid Kristuse Vaimu mõjul. See on üks neist paljudest piiblikohtadest, millest näeb, et VT on Jumala ilmutus. Kristuse kannatustele järgnevast kirkusest võime lugeda näiteks Js 11-st ja Ps 45-st, kus muuhulgas s 7-8 on öeldud: „*Su aujärg, Jumal, on ikka ja igavesti, su valitsuskepp on õigluse kepp.* ⁸*Sa armastad õigust ja vihkad ülekohtu; sellepärast on Jumal, sinu Jumal, sind võidnud rõõmuõliga enam kui su kaaslasid.*”

Prohvetid rääkisid tõesti Kristuse kannatustest ning kirkusest ja meelevaldast, mis saab kõigile ilmseks, kui Kristus tuleb teist korda maa peale. Kui sul tekib küsimus, kuidas võisid prohvetid kõike seda ette teada, siis vastuseks on, et seda ilmutas neile Jumal. Nad ei kirjutanud ju oma tarkusest ega jaganud oma arvamusi, vaid rääkisid seda, mis Jumal rääkida käskis. Seejuures on väga võimalik, et nad isegi ei mõistnud paljutki, mis nad rääkisid. Nad küll juurdlesid selle üle, püüdes ära arvata, millisest ajast ja sündmustest neis olev Vaim õieti ennustas, aga paljugi jäi nende jaoks veel käsitamatuks. Nad suutsid tulevasi sündmusi näha otsekui mäetippudena kaugel tulevikus, aga nad ei näinud mägede vahele jäävaid orge ja muud maastikku, mis kujutasid endast pikkigi ajajärke.

Meie elame nüüd ajas, mis jääb Kristuse kannatuste ja tulevase au vahele. Ehk aitab võrdlus mäetippudega meil mõista prohvetite ennustusi Kristuse kannatamisest ja aust. Kaks mäetippu võivad kaugelt vaadates paista olevat üsna kõrvuti. Kui aga minna lähemale, siis saab selgeks, et nende vahel on suur, võib-olla isegi kümnete kilomeetrite laiune org. Prohvetid nägid tulevikus Kristuse kannatusi ja kirkust ilmselt kahe tähtsama sündmusena, otsekui kahe mäetipuna, mis paistsid olevat üsna lähestikku. Küllap juba selgi ajal mõned kahtlesid prohvetite sõnumites, oodates, et Kristus tuleb kas kannatajana või siis valitsejana, kuid oskamata kujutleda, et ta tuleb mõlemana. Kannatused ja valitsemine suures aus ja kirkuses ei sobi ju inimeste arusaamades kuidagi kokku. Meie aga teame, et mõlemad peavad täielikult paika. Mäetippude vahel olev org on koguduse aeg, mis algas esimese nelipühaga ja mis on varsti kestnud juba 2000 aastat. Sellepärast ootame meiegi, millal me kord jõuame teisele neist kahest mäetipust, kui kasutada sellist piltlikku väljendit. See tähendab lõpliku pääste algamist, usu asendumist nägemisega.

PKK1183 1Pt 1:12-13

Pane lootus armule!

Eelmise korra lõpul uurisime salme, kus Peetrus rääkis, et juba VT aegsed prohvetid nägid ette nii Kristuse kannatusi kui ka neile järgnevat kirkust, ehkki nad seda korralikult mõista ei suutnud. Järgnevalt ütlebki Peetrus, mis põhjusel laskis Jumal neil kirjutada selliseid sõnumeid, mida nad isegi ei võinud täielikult käsitada.

1:12 Nendele ilmutati, et mitte neile endile, vaid teile, teie teenimiseks oli kõik see, mida nüüd teile on kuulutatud nende kaudu, kes teile taevast läkitatud Pühas Vaimus on toonud rõõmusõnumeid, millesse isegi inglid igatsevad kummardades vaadata.

Prohvetid olid aeg-ajalt segaduses. Siis kurtsid nad sellest ka Jumalale, kes andis neile mõista, et tegemist on palju suurema asjaga kui nemad võiksid käsitada. Neil ei tulnud mõelda ainult endale ja oma arusaamisvõimele, vaid neile inimestele, keda nad oma sõnumiga kaugel tulevikus teenivad. Peetrus elaski ajal, mil VT prohvetid erutanud küsimused olid saanud vastused. Ta oli näinud, kuidas Messias maailma tuli ja ka ristil suri. Aga see ei olnudki lõpp, nagu esialgu möödapääsmatult paistis. Ta oli näinud ka tühjaks jäänud hauda. Vähe sellest – üles tõusnud Kristus oli talle mitmel korral ilmunud. Ja mitte ainult talle, vaid ka paljudele teistele. Pärast nelipüha oli ta hakanud üha uutele inimestele kuulutama sõnumeid Issandast Jeesusest, kes oli patud lepitanud ja surnuist üles tõusnud.

Nagu näeme, apostel ütleb end kuuluvatvat täpselt sama tõde, mida kuulutasid omal ajal prohvetidki. Erinevuseks on ainult see, et prohvetid ei suutnud veel selgelt ette kujutada ja üksteisest eristada Kristuse kannatusi ning neile järgnevat kirkust, nagu seda tegid apostlid.

Prohvetite ja apostlite kuulutusele on ühine ka see, et mõlemad toimusid Püha Vaimu juhtimisel. Ilma Püha Vaimuta ei saa seda tööd tõhusalt teha ega või ka keegi evangeeliumi Kristusest oma südamesse vastu võtta. Tegelikult poleks ilma Püha Vaimuta kogu ilmutuse sõnumitki üldse olemaski. Püha Vaim, kes on muutumatu Jumal, on juba VT prohveteid juhtinud kirjutama sõnumeid, mis ta tahtis edasi anda. Selle ilmutusega ühinevad ka apostlid, kes nagu Peetruski on meile andnud edasi evangeeliumi pattude andeksandmisest. Evangeelium on kristliku koguduse ehk Kiriku suurim aare. Selles tuleb Kristus ise meie juurde ja avab ukse taevasse.

Sinule ja minule võib evangeelium vahel paista liigagi argine ja lihtne. Selle sõnum võib tunduda nii tuttav ja kulunudki, et see ei paista pakkuvat enam midagi uut ega huvitavat. Kui me aga nüüd kuuleme Peetrust ütlemas, et evangeeliumi näol on tegemist selliste röömusõnumitega, millesse isegi inglid igatsevad kummardades vaadata, siis tuleks meil seda oma suhtumist küll oluliselt revideerida. Selline väide on ju päris hämmastav.

Mida evangeelium siis endast õieti kujutab, et isegi inglid nii innukalt tahaksid sellesse vähemalt pilku heita? – See on röömusõnum sellest, mida Jumal võttis ette selleks, et meid surmast ja hukatusest päästa. Et seda korda saata, selleks sai Jumal inimeseks ja suri häbistavat surma ristil. Seejärel tõusis ta surnuist, võites sellega nii patu, surma kui ka saatana väe. Niiviisi avas Jumal ise meile tee enda juurde. Enam ei ole küsimus selles, kas me oleme osanud elada korralikku elu, vaid selles, kas meile kõlbab see pääste, mille Jumal isiklikult on meile valmistanud.

Pühadel inglitel puudub pattulangemise kogemus, seetõttu ei suuda nad mõista ka lunastuse tähendust. Või teisiti öeldes: kes pole iial eksinud, see ei tea ka, mida tähendab andeksandmine. Küllap umbes nõnda tuleb mõista seda, et patustele inimestele on Pühas Vaimus kuulutatud selliseid röömusõnumeid, millesse isegi inglid igatseksid kummardades vaadata. Nad ei suuda mõista Jumala armu sügavust – kuidas saab see isegi äärmiselt langenud inimesest teha midagi nii väärtuslikku, nii et ta sobib isegi taevasse, Jumala enda seltskonda. Lunastus Jeesuses Kristuses on nii suur, et see teeb uskuja inimese täiesti puhtaks. Tõesti, ei ole ime, et inglid igatsevad vähemalt vilksamisi vaadata evangeeliumi. Nad ju mõistavad võrratult paremini kui meie inimestena, mida tähendab Jumala pühadus. Ja nüüd on meile valmistatud nii täiuslik tee päästele, et meis ei nähta ainsatki viga.

Kui selliste asjade üle järele mõtlema jääda, siis hakkab pea ringi käima. Meie ees on evangeeliumi läbi avatud sõnulkirjeldamatu kirkus. Nagu selgub 2Kr 5-st, Jumal isegi anub meid, et me selle vastu võtaks. Paulus nimelt kirjutab seal: „Me oleme siis Kristuse käskjalad, otsekui Jumal ise julgustaks meie kaudu. Me palume Kristuse asemel: Andke endid lepitada Jumalaga!” Aga mida teeme meie, kõrkust täis inimesed, kuuldes seda kõike? Kas haigutame ükskõikselt, nägemata ja mõistmata, millist aaret meile pakutakse? Teadmine, et inglidki sooviksid kummargil vaadata evangeeliumisse, mida meile vabalt ja igal viisil pakutakse, peaks meid küll ärkvele raputama. Meil oleks põhjust tohutult röömustada selle sõnulväljendamatu kingi üle.

1:13 Seepärast, võotanud oma mõistuse niuded ja olles täiesti kained, lootke armule, mida teile pakutakse Jeesuse Kristuse ilmumises.

Siin on piiblitõlgetes väike erinevus selles, kas sõna „täiesti” käib kaine olemise kohta või armule lootmise kohta. Algeelne vastav sõna on nimelt nende kahe mõiste vahel. Küllap on kõige õigem olla täiesti kaine ja loota täiesti armule. Ega tegelikult pooleldi kaine saagi olla. Küll aga saab loota pooleldi armule ja pooleldi millelegi muule. See on meile isegi väga omane, seetõttu on väga omal kohal üleskutse loota täiesti armule.

„Võõtamine” oli kirja lugejatele igati arusaadav väljend. See tähendas siduda lehivad riidehõlmad vöökohale kinni, et need ei takistaks vabalt liikuda ja tööd teha. Selle üleskutse vaimulik sõnum on seega selge. Kirja saajad ei tohi millelgi lasta Issanda teenimist takistada.

Millised asjad võisid siis saada sellele takistuseks? Olen kindel, et sina võiksid oma elustki loetleda palju asju, mis seda takistavad. Ka minul pole nende leidmisega probleeme. Selle elu kõikvõimalikud mured, lõbud või ka lihtsalt tühiasjad veavad nii kergesti endaga kaasa. Sama juhtub, kui hakata otsima õnne sellest, mida see maailm võib

pakkuda. Näiteid selle kohta võib tuua vist peaaegu lõputult, aga Peetrus pidas nähtavasti silmas üsna konkreetseid asju. Ta ütleb nimelt, et tuleb valitseda oma mõistust ehk mõtteid, olla täiesti kaine ja loota üksnes armule.

Kõik need väljendid osutavad samas suunas. Tõsi küll, juttu kainusest võiks seostada ka ainult joovastavate ja narkootiliste ainete tarvitamisest hoidumisega, ja seegi pole muidugi üleliigne. Aga kainus tähendab ka kõige üldisemas mõttes selget pead, analüüsi- ja eritlusvõimet. Kainuse puudumine näiteks õpetuslikes küsimustes viib inimese kiiresti lahku ka Kristusest ja päästest.

Kui inimene on kuulnud evangeeliumi ja Jumal on andnud talle usu, siis tuleb tal ette vaadata, et ta selles usus ka püsiks ega laseks mitmesugustel vääradel õpetustel end segadusse ajada ja Issandast Jeesusest lahutada. Sama algeelset sõna kainuse kohta kasutab Peetrus oma kirjas veel kahes kohas. 1Pt 4:7 ütleb ta: „Aga kõigi asjade lõpp on lähedal. Olge siis arukad ja kained palveteks.” Siin on kainus seotud arukuse ja palvega. Ja veel kasutab ta sama sõna 1Pt 5:8: „Olge kained, valvake! Teie süüdistaja, kurat, käib ringi nagu mõirgav lõvi, otsides, keda neelata.” Kuna kainus on nii tihedalt seotud nii valvamise ja saatana sepitsustele vastuseismisega, siis mõistame, et Peetrus pidas eriti silmas valeõpetustele vastuseismist.

Selle kõigega on seotud ka õhutus panna kogu lootus armule. Üldse on 1Pt lootuse kiri. Jumala lapsel pole tarvis kohkuda ka katsumuste tulles, kuna tal on lootus, mis toetub Kristuse ülestõusmisele. Sellepärast ütleski Peetrus: „... lootke armule, mida teile pakutakse Jeesuse Kristuse ilmumises.” Pääste puhul on algusest lõpuni tegemist armuga. Kõik, mida usklik inimene on ja teeb, sõltub armust. Oma armus võtab Jumal omad ka enda juurde.

Aga mida tähendab panna oma lootus armule – või nagu öeldi vanemas tõlkes: „lootke *täiesti* armu peale”?

Meil tuleb siis küsida:

1. Mida tähendab täielik lootus? ja
2. Mida tähendab arm?

Lühidalt öeldes tähendab täielik lootus seda, et me ei hajuta oma lootust mitmete asjade vahel, vaid loodame üheleainsale asjale. Vanasõna ütleb: „Ära pane kõiki mune ühte korvi.” Seda sellepärast, et kui selle korviga midagi juhtub, siis on kõik katki. Jumal aga soovib vastupidist: teha kogu oma panus üheleainsale isikule – Jeesusele Kristusele. Kindlasti võib see tunduda meile kahtlane, aga ainult senikaua, kui me ei tunne oma Issanda usaldusväarsust. Investeerijad soovivad hajutada riske selleks, et kui ühes kohas ei lähegi nii hästi, nagu loodetud, siis teisest kohast võib ikka kasumit loota. Kristlane aga teab, et maailmas ei lähe lõppude lõpuks kunagi nii hästi, nagu loodetud; kui aga panustada kõiges Jeesusele Kristusele, siis on täielik julgeolek ja kasum garanteeritud. Ei andnud Jeesus ju ilmaaegu soovitusi koguda varandusi mitte maa peale, kus neid ohustavad paljud asjad, vaid taevasse, kus need on täiesti kindlas kohas.

Selles ongi asja tuum. Lõppude lõpuks on suhtes Jumalaga küsimus selles, kas me usaldame Tema sõna, ta päästet ja tööusi täielikult või mitte?

Sellise küsimuse ees tuleb meil esitada endale teinegi küsimus: millel rajaneb meie lootus igavesele elule? Kas sellel, et ma olen enda arvates tubli ja korralik inimene, võib-olla isegi tubli ja usin kristlane? Nii võib kergesti arvata, ja paljud kahjuks arvavadki. Suhteliselt korralikku elu peetakse piisavaks põhjuseks, miks Jumal peaks inimese pärast surma enda juurde võtma, ehkki ta võib-olla polnud koguduse liige. Leinajad ütlevad: „Ta oli hea inimene.” Väga tore, kui lahkunu kohta saab õiglaselt anda sellise tunnustuse, aga see näitab, et Jeesuse lunastuse sisu pole mõistetud ja seda ei peeta enda jaoks vajalikuks.

Täpselt samasse eksitusse võib sattuda ka kristlane – ta võib kergesti hakata endale Jumala ees teeneks arvama seda, et ta loeb usinasti Piiblit, palvetab palju ja hardalt ning teeb vaimulikku tööd. Seda teed on oma mõtetega

väga lihtne minna, ja seda tehes jääb kergesti märkamata, et me tegelikult teotame Jeesuse risti ja oleme ära teeninud kõige karmima noomitusjutluse.

Kogu kristluse ajaloo jooksul on evangeeliumi suurimaks vaenlaseks olnud see, et Jumala armu ja päästet tahetakse asendada – või vähemalt täiendada - inimese enda tegude ja tublidusega. Teoloogia keeles öeldes: evangeeliumisse on ikka tahetud segada ka Seadust.

Iga tee ääres on kaks kraavi. Vasakule kraavi minnakse siis, kui arvatakse, et inimene on niigi hea ja tubli, nii et Päästjat on vaja kellelegi teisele. Paremale kraavi minnakse siis, kui evangeelium võetakse küll vastu, aga sellele hakatakse lisama kõikvõimalikke täiendusi ja reegleid. Üks keelab kohvi juua, teine punaseid riideid kasutada, kolmas soengut teha, neljas nööpe kasutada. Neil aladel, kuhu Peetrus oma kirja suunas, oli nähtavasti suureks kiusatuseks lasta end ümber lõigata ja pöörduda niiviisi juutlusse. Ei tahetudki usaldada ainuüksi evangeeliumi, vaid kindlustada päästet ka oma saavutustega. Kuidas sellesse suhtuda, selle teeb Paulus väga selgeks kirjas Galaatlastele. Sel juhul ei loodeta täiesti armule, vaid ainult osalt armule ja osalt oma saavutustele. Aga nii kaotatakse kogu evangeelium.

Kui kogu lootust ei panda kõiges Jumala armule, siis jäädakse evangeeliumist üldse ilma. Siis kaob elust ka rõõm, sest Jumala armu ja headuse üle ei osata rõõmustada. Selle asemele tuleb hoolikas jälgimine, et kõik reeglid saaksid täpselt täidetud. Seda nimetatakse teoloogias käsumeelsuseks.

Usun, et ükski inimene pole suutnud täielikult hoomata, millega on evangeeliumi puhul tegemist. Jumala arm on nii tohutult suur, et isegi parimal juhul me oleme sellest mõistnud ainult väikest osa. Me saame sellest küll vahel mõnesugust aimu, aga see kaob kergesti kõige selle alla, mis meid siin elus ümbritseb. Siin maailmas me oleme harjunud, et kõige eest tuleb maksta. Kui midagi pakutakse tasuta, siis tekib kahtlus, et küllap on tegemist väärtusetu asjaga. Seetõttu me vajame evangeeliumi osas tõsist süvenemist, isegi uuesti avastamist. Me vajame sama sõnumit, mida kuulutasid inglid jõuluööl karjastele: „Teile on sündinud Päästja!” Selles ongi evangeelium kokkuvõetult nagu pähklikoores.

Tõsi küll, evangeelium sisaldab ka nõudmisi, ja sugugi mitte väikesi – näiteks tuleb salata end ära, võtta rist ja järgida Jeesust. Aga see juhatab meid evangeeliumi teise ja peamise mõõtme juurde, milleks on arm.

Mida tähendab arm?

Arm tähendab armastust, mis saab meile osaks ilma meiepoolsete teeneteta. See põhineb ainuüksi sellel, et Issand Jeesus Kristus jättis oma taevase eluaseme ja jumaliku kirkuse ning tuli alla maailma ja sai inimeseks. Ta elas siin samade piirangute all nagu meiegi, ainult et ilma patuta. Ta on ainus inimene, kes üldse on maa peal kunagi patuta elanud. Tema, kes oli ja on ühtaegu nii Jumal kui ka inimene, kannatas rasket karistussurma, et sinul ja minul oleks rahu Jumalaga. Aga ta ka tõsisis surnuist, sest ta ise oli patuta. Just see on andnud meile igavese elu ja pattude andeksandmise kindluse.

Aga armul on veel teinegi mõõde – see mitte ainult ei tööta, et kord me pääseme taevasse, vaid teeb meid ka siin maa peal võimeliseks tegema Jumala tahtmist. Selles ajas, kus me praegu elame, on see isegi tähtsam. Paulus kirjutab 2Kr 3:5-6: „Meie ei ole ju iseendast kõlblikud midagi lugema oma teeneks, just nagu oleks see meist endist, vaid meie kõlblikkus tuleb Jumalalt, ⁶kes on teinud meid kõlblikuks teenima uut lepingut, mitte kirjatähe, vaid Vaimu lepingut, sest kirjatäht suretab, aga Vaim teeb elavaks.”

Meil läheb väga palju Jumala armu tarvis juba selleks, et õppida õigel viisil armastama üksteist, seejärel teisi inimesi ja lõpuks vaenasigi, nagu Jeesus käskis, ja see ongi võimalik ainult armu läbi. Ilma armuta ei salga me keegi ennast ära, ei võta oma risti ega järgi Jeesust. Sellest teisest armu aspektist räägitakse kahjuks palju vähem, sest aus olles tuleb tunnistada, et ega me ei ole väga agarad Jumala tahtmist tegema. Üldiselt meeldib isegi kristlastele teha

rohkem oma tahtmist kui Jumala tahtmist. Ei ole ka mina ega Sina selles suhtes erandiks. Küllap on see ka praeguse aja lääne kristluse jõuetuse üks oluline põhjus.

Armumähekohaks on inimese täielik lahutus Jumalast. Paradiisi pattulangemisjutustusest tuleb hästi välja langenud inimese suhtumine Jumalasse. Inimene sai valida, kas järgida Jumala või vana mao ehk saatana tahet, ja ta valis saatana järgimise. Seal edasi me oleme inimestena täielikult patu poolt pitseeritud. Me oleme kaotanud võimaluse ligineda Jumalale või teha üldse midagi, mis võiks Jumala pühaduse ees kesta.

Inimeste vaimulikku seisukorda kirjeldades kirjutab Paulus Rm 3-s: „Ei ole õiget, ei ühteainsatki, ei ole mõistjat, ei ole Jumala otsijat. Nad kõik on kaldunud kõrvale, ühekoos kõlbmatuks muutunud, ei ole, kes teeb head, ei ühtainsatki.”

Keegi norra misjonär jutustas kord ühel koolitusel, et kui ta oma esimesel misjonäriaastal luges seda rooma kirja kohta oma jaapani õpilastele, siis hakkasid need nutma. Ja küsisid, kas me tõesti oleme sellised. Järgmisel aastal juhtus järgmise kursusega sama lugu. Misjonär ütles, et kolmandal ja neljandal aastal oskas ta sellist reaktsiooni juba oodata. Võib-olla tajusid need kristlastest jaapanlased siis esimest korda oma elus midagi sellest tohutust vahemaast, mis haigutab inimese ja Jumala vahel.

Selline silmade avanemine on lõpuks ainus viis mõista, millega on armu evangeeliumi puhul tegemist. Praegusel ajal on oht, et see tähtis põhitõde ununeb. Me elame nartsissistlikul ajal, kus tõstetakse esile ja imetletakse lõpmatult inimest ja inimese saavutusi. Sellises keskkonnas näiteks Lutheri õpetus, et meil tuleb Jumalale patuna tunnistada ka oma heated, tundub väga solvav. Seni, kui me pole tajunud, kui kaugel me Jumala teedest ja tahtest oleme, me hellitame mitmesuguseid pilte sellest, kuidas me saame talle paremini meelepärased olla.

Evangeelium ehk rõõmusõnum tähendab, et Issand Jeesus Kristus oli ristil meie asemel. Tühi haud kuulutab meile, et Jeesuse ohver oli piisav. Nüüd iga inimene, kes selle andeksandmissõnumi vastu võtab, saab oma patud andeks. Ta saab taeva pärijaks. Kõik selle võid ka sina enda jaoks vastu võtta selle tõttu, mida Jeesus Kristus tegi ja kes ta on. See, et me usume pääsevat kord taevasse, põhineb siis ainuüksi sellel, mida Jeesus Kristus on meie eest teinud, lepitades meie patud ja võites surma võimu.

Evangeelium on kaasa toonud selle, et inimene ja Jumal ei ole enam vaenlased, vaid sõbrad. Jumal on andnud inimesele oma armu ja inimene on selle vastu võtnud. Nüüd ei ole ta enam Jumalaga vastasseisus, vaid teeb temaga koostööd. Õigemini – Jumal saab nüüd teostada inimese läbi maailmas oma tahtmist. Paulus ütleb selle kohta: „Nüüd ei ela enam mina, vaid Kristus elab minus. Ja mida ma nüüd elan ihus, seda ma elan usus Jumala Pojasse, kes mind on armastanud ja on iseenese loovutanud minu eest.” (Gl 2:20)

See, kes uskudes toetub Jumala töotustele Jeesuse kohta, saab Jumala silmis niisama puhtaks, laitmatuks ja patutuks, nagu ka Jeesus oli puhas, laitmatu ja patutu. Teisisõnu, ta saab täiuslikuks. Sellisele inimesele ei arvestata patte. Ta on Jumalaga lepitatud juba praegu, hoolimata sellest, et ta on ikka veel kaugel täiuslikkusest. Ja kui tuleb aeg, siis läheb ta ka Jumala juurde taevasse, ilma et miski takistaks. See on see kindel arm, millele me tohime panna oma täieliku lootuse. Ja see lootus ei vea meid alt, sest see kinnitub Jumala töotustele, mis ei või alt vedada.

PKK1184 1Pt 1:14-17

Kuulekas majaline

Eelmisel korral jõudsime 1Pt kirjas salmini, kus Peetrus kutsus üles olema täiesti kained ja lootma armule. Edasi tuletab ta meelde, et kristlase elu juurde kuuluvad ka võitlused.

1: 14 Nii nagu kuulekad lapsed ärge ka teie kohanege oma kunagise teadmatuseaja himudega,

Kõigepealt väärub tähelepanu, et Peetrus nimetab kristlasi kuulekateks lasteks. See tasub meelde jätta. See tähendab, et kristlane ei suhtu Jumalasse trotslikult ja isepäiselt. Jutt kuulekusest ei tarvitse kõlada meie kõrvus tingimata sugugi meeldivalt. See tuleb kõigepealt sellest, et oma loomu poolest me oleme Jumala vastu mässumeelsed. Tahame pigem teha oma tahtmist kui Jumala tahtmist. Teiseks tuleb ka ette, et mõnikord on lapsi sunnitud kuulekusele vägagi kõva käega, mis samuti võib tekitada tõrget. Kuulekus tundub olevat nagu mingi pealesunnitud kuri asi. Mõne teise kõrvus jälle omandab kuulekus sellise sisu, et see saab kristlasele uueks Seaduseks, mille all ta kõigest armu evangeeliumi kuulutamisest hoolimata väsib. Selliste suhtumiste puhul tahaks jutud kuulekusest kõrvale lükata ja üldse unustada.

Võib-olla tekivad sinulgi sellised tunded, kui jutt läheb kuulekusele. Esimese hooga ei tundu see evangeeliumiga üldse sobivat. Aga kui prooviks mõelda õige vastupidisele: mis oleks, kui Peetrus oleks hoopis öelnud, et nüüd, kus me oleme näinud, kuidas Jeesus Kristus suri piinarikast lämbumissurma ristil meie pattude tõttu, siis astume aga endiselt Jumala tahtest rahulikult üle? Kuidas see kõlaks? Kas just selline üleskutse ei tundu kohatu?

Võib-olla on meil kõrvust mööda libisenud, et Piibel räägib kuulekusest Jumala tahtelega väga palju, ja mitte ainult VT-s, vaid ka UT-s. Muidugi ei ole see meie isekale loomusele sugugi meele järgi, aga tegelikult on see üks vältimatuid tingimusi, kui me tahame Jumalaga sõbrad olla ja kooskõlas tegutseda. Tuletame meelde, et Jeesuski ütles: „Teie olete mu sõbrad, kui te teete, mida ma teid käsin.” (Jh 15:14) Ka Püha Vaim antakse neile, kes on Jumala tahtelega kuulekad. Seda ütleb Jeesus ise Jh 14:15-17: „Kui te mind armastate, siis pidage mu käske! Ja ma palun Isa ja ta annab teile teise Lohutaja, et tema oleks teiega igavesti: tõe Vaimu ...” Ka Peetrus ütleb Ap 5:32, et Jumal on andnud Püha Vaimu „neile, kes on talle kuulekad”. Tõepoolest – kes kuulekad ei ole, need käivad ju oma teed ja Püha Vaim ei saagi nende juures midagi teha, kui ehk ainult sõnakuulmatuse pärast märku anda. Ja Hb 5:9 öeldakse koguni, et Jeesus „sai igavese pääste toojaks kõigile, kes on talle kuulekad”. Siin tähendab kuulekus ilmselt evangeeliumi vastuvõtmist.

Kuidas meil siis tuleb mõista üleskutset kuulekusele? Tegelikult on asi lihtne: seni, kui Jumal käsib teha üht, inimene aga ignoreerib seda ja teeb teist, ei saa ta Jumalaga kooskõlas elada. Kõigepealt tuleb tähele panna, et Peetrus räägib siin lapse kuulekusest. Laps on inimene, kes on sündinud mingisse perekonda, ja igas perekonnas on omad toimimisviisid. Neid hakkab laps õppima juba sündimisest peale. Pärilaps on täiesti enesekeskne. Kui tal on nälgi, siis ta nutab ja nõuab toitu. Kui mähkmed on märjad, siis keegi tuleb ja vahetab need kuivade vastu. Vähehaaval kasvades aga hakkab laps perekonnas ka suuremat vastutust saama. Mingil ajal hakkab ta ise lusikaga toitu suhu panema. Tuleb aeg, ja ta õpib end ka ise riidesse panema. Samal ajal õpib ta, kuidas suhtuda teistesse pereliikmetesse. Ta leiab, et on piire, mida ta ei või ületada, ilma et see teisi solvaks. Samuti hakkab ta nägema, et ta võib oma käitumisega vägagi oluliselt mõjutada seda, kuidas kodus ennast tuntakse. Nii õpib ta vähehaaval kodu kombel selgeks. Sellist elama õppimist kutsutaksegi Piiblis kuulekuseks. Kui õppimine ka aeglaselt ja vaevaliselt peaks minema, siis ei tähenda see, et laps kodunt välja visatakse, vaid see tähendab, et koolitamine jätkub. Kui keegi kodus unustab, millal on tema kord koristada, siis tuletatakse talle seda meelde, aga teda ei aeta sellepärast kodunt minema.

Selline arusaam kuulekusest on ka Peetruse üleskutse taga. Tema kirja saajad olid saanud täiesti uutmoodi perekonna liikmeteks. Nad olid Jumala sõna ja Püha Vaimu töö mõju sündinud uuesti ülevalt. Nad olid saanud Jumala pererahvaks ja neid Peetrus kutsukki nüüd üles elama nii, nagu selles kodus kombeks. Need kodukombed aga on Jumal ise seadnud.

Peetrus ütleb ka, milline on Jumala kodus kehtivate kommete vastand: „... ärge ka teie kohanege oma kunagise teadmatusaja himudega ...” See tähendab, ei tohi kalduda järgima himusid, mille võimuses varem, teadmatusa aegadel sai elatud. Peetrus räägib teadmatusa aegadest ja himude võimuses elamisest vastandina praegusele. Kirja saajatest suur osa olid paganlusest pöördunud inimesed. Nende eluviisid võisid varem olla kaugel sellest, mida Jumal oma sõnas õigeks tunnistas. Seepärast ei tulnud neil enam otsida eeskujusid oma endistest kodudest, vaid

sellest uuest, mille elanikeks nad olid saanud. Endise elu juurde oli kuulunud ka oma himude järgi elamine. See aga ei ole kunagi kooskõlas Jumala tahtega. Juba kümnes käsuski on kaks korda öeldud: „Ära himusta”.

Peetrus kutsub kristlasi üles mitte kohanema nende käitumis- ja tegutsemisviisidega, mis siin maailmas on valitsenud pattulangemisest saadik. Samast asjast räägib ka Jaakobus oma kirjas, öeldes Jk 1:22: „Aga olge sõna tegijad ja mitte üksnes kuuljad, pettes iseendid.”

Aga kas ei kõla see kõik päris samamoodi nagu Seadus? Kas elab kristlanegi siis lõppude lõpuks ikkagi Seaduse all? – Tähtsaim erinevus on selles, et kristlane ei ole Jumala tahte kuulekas selleks, et saada Jumala soosingu osaliseks ja tema poolt vastu võetud. Ta on tänu Jeesuse Kristuse ristisurmale juba täielikult Jumala poolt vastu võetud. Seepärast ei ole ta Jumala sõnale kuulekas selleks, et saavutada temaga paremat vahekorda. Aga kuna ta armastab Jumalat, siis muidugi on ta huvitatud, kuidas Jumal tahab, et ta elaks, et mitte talle meelepaha valmistada.

Sama mõte on ka selles, kui Jeesus ütleb: „Kui te armastate mind, siis pidage mu käske!” Mõte pole käsutamises ja nõudmises, vaid hoopis selles, et armastus teeb võimeliseks tegema armastatu tahet. Armastus teeb selle isegi kergeks, nagu on öeldud 1Jh 5:3: „See ongi Jumala armastamine, et me peame tema kärke, ja tema käsud ei ole rasked.” Kuulekuse motiiviks võib seega olla kas Jumala käsk või Jumala armastus. Selles on suur vahe, ehkki väliselt ei tarvitse seda kuigi lihtne näha ollagi. Esimene väsitab, teine aga annab jõudu. Annab jõudu sellepärast, et see tuleb evangeeliumist.

1:15 vaid saage pühaks kogu oma käitumisega, nii nagu on püha see, kes teid on kutsunud;

Selle kohta, mida ma eespool kirjeldasin kui Jumala kodus kehtivate kommete õppimist, on olemas ka teine nimetus – see on pühitsuselu. Tõsi küll, pühadust mõistetakse sageli valesti. Tavalisele inimesele tähendab see arvatavasti vaga hoiakut, enese tavalisest elust omamoodi väljapoole seadmist. Aga asi ei seisne üldse selles. Pühadus ja pühitsus ei sisalda Piiblis mingisugust viidet ebaehtsusele või sellest elust irdumisele. Issand tahab just vastupidist – et me oleks terviklikud ja ehedad isiksused, ja ebaehtsus sellega ei sobi. Jumal tahab, et me naudiks elu ja rõõmustaks selle üle täie südamega. Me elame tema tehtud maailmas, mis ta on valmistanud armastusest meie, inimeste vastu. Kui ta ei tahaks, et me naerame ja rõõmustame, siis poleks ta ka andnud siin maailmas nii palju asju, mille üle rõõmustada. Ta poleks meile siis andnud isegi võimet naerda ja rõõmustada.

Võiks isegi öelda, et pühadus on vaimulikule elule seesama, mida tervis on füüsilisele elule. Kui me oleme füüsiliselt heas vormis, siis tundub terve elu mitmes suhtes kergem ja rõõmsam. Pühadus aga tähendab tervet ja head vaimulikku vormi. See tähendab praktikas seda, et me ei soosi oma elus pattu ja otsime asjades, millega elus kohtume, Jumala tahet. See tähendab seda, et kui langeme pattu, siis me ei hakka end kaitsma ja ettekäandeid välja mõtlema. Selle asemel tunnustame langemist sellisena, nagu see oli, Jumalale ja vajaduse korral ka hingehoidjale, samuti neile, kelle vastu oleme eksinud. Seejärel jätkame taas teed. Me teeme samamoodi, nagu Paulus ütleb enda kohta Fl 3:13: „Ühte aga ma ütlen: ma unustan kõik, mis on taga, ja sirutun eesoleva poole.”

Pühadus ei ole inimese omadus, vaid see on Jumala tahte otsimine kõiges, mida me teeme. Ja seal, kus Jumala tahe teostub, on ka pühadus.

1:16 sest kirjutatud on: "Olge pühad, sest mina olen püha!"

Kas peab meie pühadus olema samasugune nagu Jumala pühadus? – Küllap on õige öelda, et pole olemas mitmesugust pühadust, sest pühadus lähtub Jumalast. Aga muidugi on selge, et ainult Jumal on absoluutselt täiuslik. Meie ei saa siin maailmas kunagi täiuslikuks. Jumal on terviklik, imeline, igas suhtes täiuslik isik. Meie ei ole sellised. Aga ehkki sina ja mina oleme kõigest inimesed, on meie kutsumuseks siiski kasvada täisealisuse ja küpsuse suunas. Tore beebi hällis on imeline vaatepilt; aga kui ta on ka 17 aastat hiljem ikka veel beebina hällis, siis on midagi väga halvasti. Ta peaks selle aja peale olema juba noor ja terve inimene, kes parajasti teel kasvõi jalgpallitreeningule.

Kristlastena on meie kutsumus kasvada ka vaimulikus mõttes. Selle kasvu teostab Jumala sõna, millega meil tuleb ennast vaimulikult toita – mitte ainult lugedes või kuulates seda, vaid rakendades seda ka argielus. Kuidas see välja näeb, selle kohta ütles Paulus üht-teist näiteks Ef 4:28: „Kes seni varastas, ärgu varastagu enam, selle asemel tehku tööd oma kätega, teenides ausalt elatist, et tal oleks jagada sellele, kellel on puudus.” Küsimus on siis ühest küljest selles, et kristlane keeldub osalemast asjades, mis ta teab olevat Jumala tahte vastu, teisalt aga selles, et ta nõustub jagama enda omast teistelegi, kus tarvis, et ka neil oleks kergem.

1:17 Kui te hüüate Isaks teda, kes mõistab erapooletult kohut igäihte tegude järgi, siis elage kartuses oma majalisepõlv, teades, et

Peetrus räägib ikka veel kristlastest kui Jumala perekonna liikmetest. Siin tuletab ta meelde, et kristlased hüüavad Jumalat isaks, ja mitte ilmaaegu. Kristlane elab oma elu püha Jumala ees. Sellega seoses tõstab Peetrus esile veel ühe tähtsa aspekti – Jumal ei ole mitte ainult isa, kellest kristlane on sündinud, vaid ka kogu maailma kohtumõistja, kes äraostmatult ja erapooletult mõistab kohut kõigi inimeste üle. See tähendab, et tal ei ole lemmikuid, kellesse ta suhtuks teistest erinevalt. Tal on üks mõõdupuu kõigi jaoks. Kui keegi ta pererahvast tegutseb kaasinimeste ja Jumala tahte suhtes valesti, siis ärgu ta arvaku, et Jumal vaatab sellele läbi sõrmede, kuna ta on Jumala oma. Ülekohus on alati ülekohus, sõltumata sellest, kes seda teeb. Pigem on kohus kristlaste üle selles suhtes isegi karmim kui teiste üle, sest kristlastele on rohkem antud, ja kellele on rohkem antud, sellelt ka oodatakse rohkem. Seetõttu on kristlaste väärad teod Jumalale isegi suuremaks teotuseks kui teiste inimeste omad.

Aga millisest kohtumõistmisest on siin jutt? Kergesti võiks arvata, et Peetrus räägib siin viimsest kohtust, aga algteksti sõnastus ei viita kuidagi otseselt tulevikule. Sõna „mõistab kohut” ei ole nimelt tuleviku-, vaid olevikuvormis. See kõneleb siis asjast, mis parajasti käsil. Samasugust viidet Jumala käesolevale tegevusele näeme ka 1Pt 4:14: „Õndsad olete teie, kui teid teotatakse Kristuse nime pärast, sest siis hingab teie peal kirkuse Vaim, Jumala Vaim.” Kirkuse Vaim ehk Jumala Vaim hingab kristlaste peal juba praegu, mistõttu nad on õndsad juba nüüd. Samamoodi räägib Peetrus ka kohtumõistmisest kui käesolevast asjast kolm salmi edasi, 4:17, järgmiselt: „Sest käes on aeg kohtumõistmisel alata Jumala kojast; aga kui esmalt meist, missugune lõpp ootab siis neid, kes ei võta kuulda Jumala evangeeliumi?”

Seega ei viita Peetrus neis salmides nähtavasti viimsele kohtule, vaid sellele kohtule, mis on Jumala sõna ääres kogu aeg ligi. Terve kristliku elu juurde kuulub ka igapäevane aruandmine Jumala sõna ääres Jumala ees. Selles aruandmises räägitakse tõesti tegudest – st praktilistest valikutest, mis me oleme päeva jooksul teinud. Jumala sõna mõistab äraostmatult nende üle kohut vastavalt nende väärtusele. Sellisest eluviisist räägitakse ka 1Jh1:6-7: „Kui me ütleme: "Meil on osadus temaga", kuid käime pimeduses, siis me valetame ega tee tõtt. ⁷Aga kui me käime valguses, nõnda nagu tema on valguses, siis on meil osadus omavahel ning Jeesuse, tema Poja veri puhastab meid kogu patust.”

Valguses käia tähendab käia tões, midagi varjamata. See tähendab nii konkreetsete pattude kui ka üldse oma patuse tunnistamist, aga see tähendab ka küsida Jumala tahet tulevaste valikute suhtes. See tähendab sedagi, et kristlane räägib Jumalale, mis tunne tal millalgi on. Kui olemine on vilets, siis ta räägib sellest. Kui ta ei saa Jumala teguviisidest parajasti aru või ei suuda neid aktsepteerida, siis räägib ta sellestki. Isegi siis, kui ta on Jumala peale vihane, toob ta sellegi välja. Ja kui mingis olukorras tõesti juhtub, et ta ei tea, kas ta toimis valesti või mitte, siis ta räägib Jumalale ka sellest teadmatuses. Valguses käimine tähendab seega igakülgset ausust Jumala ees, olgu see seotud tunnetega, tahtega, hoiakutega või tegevusega. Selle kõigega on kristlane kogu aeg Jumala kohtu ees. See kohus tähendab ühtlasi võimalust ennast parandada ja suunda korrigeerida.

Viimse kohtu teema on teistsugune. Seal määratakse inimeste igavene saatus, nagu selgub Jeesuse õpetusest Mt 25-st.

Peetrus nimetas elu, mis kristlane siin ilmas elab, majalisepõlveks. Ta kutsus üles: „... siis elage kartuses oma majalisepõlv ...” Jumalakartuses elamine tähendab seda, millest rääkis juba eespool – see on elu, kus otsitakse Jumala tahet ja kardetakse sellest üle astuda. Kui inimene sel viisil Jumalat kardab, siis pole tal tarvis karta seda maailma ega siin ettetulevaid ohte. Jumalakartus kaitseb meie elu kõigi muude ebamääraste kartuste eest.

Majalisepõlvest rääkides tuletab Peetrus meelde, et aeg, mis kristlasele on antud siin maailmas elada, kestab ju ainult teatud aja. See maailm ei ole meie tõeline kodu. Tõelisse koju me oleme alles teel. See mõte trööstib. Kõige raskemaidki asju siin maailmas on kergem taluda, kui tead, et need kuuluvad majalisepõlve aega ja siis lõpevad. Neil pole öelda lõplikku sõna.

Majalisepõlve teemaga kohtusime selles kirjas ka juba päris esimeses salmis. Seal ütleb Peetrus, et ta kirjutab majalistele, kes on valitud ja kes elavad seal loetletud maakondades. Juba usuisa Aabraham elas omal ajal töötatud maal võõrana. Sama kogemus on pärast seda olnud ka lugematutel kristlastel.

See tõuseb esile ka näiteks Diognetosele saadetud kirjas, kus teise sajandi kristlane kirjeldab kristlaste erilist eluviisi ja nende positsiooni paganliku ühiskonna keskel järgmiselt: „Kristlased elavad kreeklaste linnades niisama hästi kui barbarite omadeski ikka vastavalt sellele, kuidas kellelegi on osaks saanud. Nad järgivad maa kombeid riietuse, toidu ja muu eluviisi osas, aga just selles toovad nad esile oma teekäimise imelise ja üpris ebatavalise iseloomu. Nad elavad oma isamaal, aga võõrastena; neil on kõiges oma osa kodanikena, aga ometi nad peavad kandma muulase osa. Iga võõras maa on nende isamaa ja iga isamaa on neile võõras. Nad abielluvad ja sünnitavad lapsi, aga ei jäta oma järeltulijaid saatuse hooleks. Nende laud on avatud kõigile, aga mitte nende voodi. Nad elavad lihas, aga mitte liha järgi. Nad asuvad maa peal, aga on taeva kodanikud. Nad peavad kehtestatud seadustest kinni, aga ületavad nende nõudeid oma eluga. Nad armastavad kõiki, aga kõik kiusavad neid taga. Nad on tundmatud, aga neid mõistetakse hukka; neid tapetakse, aga neid tehakse elavaks. Nad on vaesed, aga nad teevad paljusid rikasteks; nad on ilma kõigeta, aga neil on kõike ülerikkalikult. Neid teotatakse, aga teotades neid ülendatakse; neid laimatakse, aga nad saavad õiguse. Neid laimatakse, aga nad õnnistavad; neid pilgatakse, aga nad annavad au. Kui nad teevad head, siis neid karistatakse nagu kurje; kui neid karistatakse, siis nad rõõmustavad nii, nagu neid äratatakse ellu. Juudid panevad neile vastu kui võõrastele ja kreeklased kiusavad neid taga, ja tagakiusajad ei oska väljendada oma vaenulikkuse põhjust.”

Selle nii ammustel aegadel kirjutatud kirja autor ei ole teada, aga see sobib hästi ka selle Peetruse kirja mõtetega. Kristlane elab küll täisverelist elu siin maailmas, aga samal ajal on ta teadlik, et see on majalisepõlv, ja ta igatseb pääseda oma pärisoksu. Kui sul, hea sõber, on vahel sama tunne, siis tea, et sedasama on kogenud paljud teisedki kristlased enne sind. Näen seega suurt julgustust selles, et Peetrus nimetab kristlasi majalisteks. See kõneleb sellest, et Jumal teab, milline kristlase elu maa peal on.

PKK1185 1Pt 1:18-25

Hüvasti tühisusele

Eelmisel korral arutlesime 1. Peetruse kirja ääres kristlase kuulekuse üle, samuti selle üle, et kristlane on siin maailmas nii-öelda võõramaalane. Edasi Peetrus jätkab kuulekuse teema põhjendamisega.

1:18-19 teid pole lunastatud kaduvate asjadega, hõbeda või kullaga teie tühisest esiisadelt päritud eluviisist, ¹⁹vaid Kristuse kui laitmatu ja puhta Talle kalli verega.

Siin äratatakse tähelepanu mõte, et juba jumalatu eluviis on midagi sellist, mis seob inimkonda nii tugevalt, et sellest oli tarvis lunastada. Jumalatu inimene ise peavad seda tavaliselt vabaduseks, sest selles pole tarvis arvestada Jumala tahtega. Tegelikult aga on see orjus, sest kui inimene ei teeni Jumalat, siis teenib ta teisi jõude – ennekõike

omaenda himusid. Paraku on see on palju kallim „lõbu”, sest need himud on väga petlikud – nad töötavad heaolu, tegelikult aga seovad ja viivad hukatusse sageli juba ajalikultki, rääkimata igavikust. Kokkuvõttes läheb oma himude orjamine maksma hoopis rohkem, kui Jumala teenimine. Selline olemus ei ole mitte ainult näiteks joomarlusel ja narkomaanial, vaid kogu patusel eluviisil üldse, ükskõik milles see ka väljenduks.

Tea, et sind on tühisest, jumalatust eluviisist lunastatud! See tähendab, sa pole sellele enam võlgu ega ole kohustatud täitma selle nõudmisi. Sind on kalli hinnaga ostetud. Jumal on selle hinna sinu eest maksnud. Piibli selge õpetus on, et me, inimesed, oleme pattulangemise tõttu sattunud nii patu, surma kui ka saatana võimu alla. Sel põhjusel oleme ka Jumala kohtu all. Sellepärast tuli meid lunastada ehk osta vabaks. Algkeelne sõna, mida Peetrus siin kasutab, käis algselt selle kohta, kui ori või vaenlase kätte pantvangi sattunud inimene lunastati vabaks ehk osteti välja. Sel ajal arvestati inimese hinda orjaturul hõbedas või kullas. Peetrus aga ütleb, et meie lunahinnaks neist väärismetallidest ei piisanud. Ta ütleb: „Teid pole lunastatud kaduvate asjadega, hõbedaga või kullaga ...”

Ehkki kulda ja hõbedat võib sulatusahjus puhastada, ometi hävivad ja kaovad needki omal ajal. Mõnevõrra võib seda näha kasvõi juba lauahõbedaga juures, mida kasutatakse ainult suurte sündmuste puhul. Seda tuleb uuesti läikima lüüa, sest hõbedaga pind tuhmub ja rikneb. Väärismetallidki ei ole igavesed. Meid aga ei ole lunastatud isegi kõige kallimate maiste aarete hinnaga, mida siit maailmast leida võib.

Peetrus ütleb elu kohta, millest meid on lunastatud, et see on tühine ja päritud sellisena juba esisadelt. Pärimine tähendab siirdumist ühelt isikult teisele. Varem olid kirja saajad elanud samade kommete ja väärtushinnangute järgi, mille järgi olid elanud juba nende vanemad põlvest põlve. Tegelikult aga oli kogu see eluviis tühine ja sisutu – sellel polnud mingit tõelist väärtust, sest selles puudus elav Jumal ja sellel polnud osa Kristuse lunastustööga. Ei saa ju pidada väärtuslikuks eluviisi, mis on iseennast hävitav. Keegi on öelnud, et inimkond on ainult lööve ühe tühise planeedi pinnal. Ja tõesti, ega ta ilma Jumalata palju muud olegi. Kui inimene ei kasuta oma võimeid vastavalt Jumala tahtele, siis tekitab ta ainult probleeme nii endale kui ka üldse kogu loodule. Seda kõike me näeme oma kaasajal liigagi selgelt.

Tühine on see, millel pole mingisugust väärtust – mis on asjatu, tühi, alusetu, sisutu ja mõttetu. Kui meie elu ilma Kristuseta nimetatakse selliseks, siis peaksime küll vähemastki aru saama, kui sõltuvad me oleme Jumala armust. Jumal ei lunastanud meid sellepärast, et ta oleks nõnda saanud meie abiga endale midagi väga hinnalist. Ta lunastas meid, kuna ta nägi, kui mõttetu ja tühja peale on ehitatud elu ilma temata.

Nüüd kutsus Peetrus oma kirjas kristlasi üles pidama meeles, millisest olukorrast meid on lunastatud, kui meid võeti Jumala perekonda. Peetrusel oli ilmselt selge põhjus, miks tõsta esile seda võib-olla häbiväärse nägu tunduvat asja. Kirja saajad olid sattunud Kristuse tõttu surve ja võib-olla ka tagakiusu alla. Siis võib kergesti hakata taga igatsema endist olukorda, kus sellist survet polnud. Aga ehkki selline elu oli sellistest survetest vaba, oli see samal ajal ka mõttetu.

Siin on küsimuse all päris tähendusrikas valik. Kas ma tahan elada tähenduseta elu, kus puudub tagakiusu oht, või elu, millel on selge suund ja eesmärk, aga mis toob kaasa ka vastuseisu ja võib-olla isegi enneaegse surma? Sellise valiku ees ei ole tõesti kerge valida. Peetrus aga ei lõpeta sellega. Kõige tähtsam asi alles tuleb. Kui meid pole lunastatud kulla ega hõbedaga, millega siis? Kas me ehk võime ise teha või öelda midagi, et ennast lunastada? Ei midagi. Kuidas meid siis lunastatakse?

Peetrus vastab: „Kristuse kalli verega.” Praegusel ajal ei ole kuigivõrd moes rääkida ei lunastusest üldse ega eriti veel Kristuse vere väest. Isegi vaimulikes lauludes lauldakse sellest ja selle väest üha harvem. Võib-olla tundub verele mõtlemine meie ajal liiga julm või primitiivne. Peetrus aga nii ei arvanud. Ta oli näinud, kuidas Jeesus läks ristilöömisele nii sinu kui ka minu pärast. Ta ei tahtnud ega saanud sellest vaikida. Ta teadis, et Kristuse veri on kallis. Seda kõike ei mõistnud temagi veel siis, kui ta Ketsemanis püüdis mõõga abil takistada Jeesust kinnivõtjate kätte langemast. Aga hiljem ta Jumala armu läbi nägi ristile minevas Kristuses Jumala Talle, kes võtab ära maailma

patu. Seetõttu ta võiski siin kirjas öelda, millise hinnaga meid on lunastatud: „Kristuse kui laitmatu ja puhta Talle kalli verega.”

Peetrus elas Jeesusega koos umbes kolm aastat ja ta ütleb, et Jeesus oli laitmatu ja puhas. Ma usun parema meelega Peetrust kui selliseid praeguse aja targutajaid, kellele Jeesus oli ainult üks patune teiste hulgas. Selliste kirjutistega tehakse praegu isegi raha, aga Peetrus ei saanud oma tunnistuse eest palgaks muud kui vaid kannatusi ja lõpuks samasuguse surma ristil, nagu ka tema Õpetaja. Ta rajas oma elu aluse sellele lunastustööle ja nii võime meiega teha. Jeesuse Kristuse vere hind oli piisav lunastama meidki. Jumal tegi meie eest seda, mida me ise ei suutnud. Seepärast ei ole ka lunastatud inimese elu tähenduseta ega tühine. Jumala arm on andnud sellele püsiva ja väärtusliku sisu. Kui Jumal on juba niivõrd kõrgelt hinnanud meid ja meie elu, siis küllap ka meil endil on põhjust seda hinnata ja kasutada selleks otstarbeks, mis Jumal sellele tahab anda.

Nii jõuliselt põhjendab Peetrus, miks kristlane elab Jumala kartuses selle võõrsiloleku aja siin maailmas ega püüa seda kasutada oma himude rahuldamiseks. Eespool, 1:14-15 ütles ta: „Nii nagu kuulekad lapsed ärge ka teie kohanege oma kunagise teadmatusaja himudega, ¹⁵vaid saage pühaks kogu oma käitumisega, nii nagu on püha see, kes teid on kutsunud.” Nüüd siis oleme näinud selle üleskutse põhjendust. See viitab otseselt Jeesuse Kristuse ristisurmale. Seda pilti silme ees pidades saab ka aru, miks kristlasel ei sünni elada oma himude järgi.

Olles viidanud Kristuse surmale, jätkab Peetrus selle teemaga veelgi.

1:20-21 Tema oli selleks ette määratud küll enne maailma rajamist, aga aegade lõpul on saanud avalikuks teie pärast, ²¹kes te tema läbi olete ustavad Jumalale, kes on tema üles äratanud surnuist ja andnud talle kirkuse, nii et teie usk ja lootus oleksid Jumalas.

Meil on tähtis teada, et juba enne maailma rajamist oli Kristus ette määratud andma end lunaks meie eest. Ettenähtud ajal sai see ka teoks tehtud. Võiks öelda ka nõnda, et Jeesuse rist ei ole nagu kiirabi, mis saadeti ootamatu õnnetuse puhul ohvritele appi, vaid Kristus on Jumala Tall, kes otsustati ohverdada meie pattude pärast juba enne, kui maailm üldse rajati. Nii tehti, kuna Jumal teadis kogu aeg, et nii Aare Kimmelil kui ka Sinul läheb tarvis Päästjat. Ta armastas sind ja mind niivõrd, et saatis Päästja meile appi.

Tähele panna tuleb sedagi, et sellest üksinda ei piisanud, et Kristus suri meie eest ristil. Inimesed peavad sellest ka kuulda saama, alles siis on sellest neile kasu. Peetrus ütles, et nüüd, aegade lõpul, on Kristus avalikuks saanud meie pärast. Kristuse tööst tuleb kõigile teada anda, sest ainult siis on võimalik temasse uskuda, ja ainult uskudes me saame sellest Jumala valmistatud päästest osa.

Sellega seoses nimetab Peetrus veel üht olulist asja – ustavust Jumalale. Kristus on Peetruse sõnul saanud Lunastajana avalikuks „teie pärast, kes te tema läbi olete ustavad Jumalale”. Ustavus on usuelu vältimatu komponent. See on püsisuhtes otsustava tähtsusega. Näiteks ka abielust ei tule midagi head, kui abikaasad ei ole teineteisele täiesti ustavad, sõltumata olukordadest. Paraku me teame, et sageli suhted purunevad ja lõpevadki just sellepärast, et puudub ustavus – selgub, et armastatut ei saagi usaldada. Tuleb ette, et ustav olemise asemel hoopis üks pool kasutab teist ära või lihtsalt leiab kusagilt kellegi huvitavama. Loomulikult on Piibli keeles selle põhjuseks patt, täpsemalt – isekus. Isekuse otseseks näitajaks on hoolimatus oma armastatu suhtes. Hoolimatuse otseseks tulemuseks on truudusetus. Samamoodi on suhtes Jumalaga – kui me temast ei hooli, siis me pole talle ka ustavad. Siis me jookseme selle maailma meelitavate asjade järel, otsides rahuldust neist. Siis ei saa ka Jumal meid tõsiselt võtta ega meiega asju ajada.

Rõõmus uudis on siin aga see, et me ei pea otsima küllaldast ustavust oma patusest, ekslikust ja langevast loomusest, vaid hoopis mujalt. Peetrus ütleb, et me oleme Jumalale ustavad Jeesuse Kristuse läbi. Jälle me näeme, et uskliku inimese elu ei toetu talle endale, vaid Päästjale. Nii on see kogu usuelus üldse ja loomulikult ka ustavuse küsimuses. Kõige eest, mis kristlases on head, võlgneb ta tänu ainult Jeesusele Kristusele. Ja vastupidi – kõige halva põhjuseks on inimene ise ja see, et ta on Kristusest eemaldunud. Kui me laseme end Kristusest eemale viia, ükskõik

millistel põhjustel või ettekäändetel, siis ei saa me kunagi Jumala tahet teha ega talle meelepärased olla. Normaalne usu elu on võimalik ainult elavas osaduses Jeesuse Kristusega.

Muidugi ei ole kõige otsustavam õige usutunnistus ja teadlik uskumine, vaid see, milliste põhimõtete järgi tegelikult elatakse. Tuleb ju ette, et mõni inimene, kes teadlikult Kristusesse ei usugi, on ka hea inimene, aga siis tuleb see ikka sellest, et ta järgib Kristuse põhimõtteid, ehkki ta ise ei tarvitse sellest isegi teadlik olla. Nagu Jeesus ütles – Jumal laseb oma päikest paista ja vihma sadada mitte ainult usklikele, vaid kõigile inimestele. See kehtib mitte ainult päikese ja vihma, vaid üldse kõige hea kohta, mis meile osaks saab. Aga ikka tuleb kõik hea Jumalalt, ükskõik kas me seda näeme või mitte. Ja mida kaugemale eemaldub inimene neist põhimõtetest, mille järgi Jumal soovib elada, seda suurema võimu saab kurjus ja häving. Pole tähtis, kas inimene seejuures ka mingit usku tunnistab või mitte.

Niisiis, kui usklik inimene on Jumalale ustav, siis on ta seda Jeesuse Kristuse läbi. Teisisõnu – seda saadab korda Jumala arm. Ja Jeesuse lunastusest ei saa rääkida, ilma et räägitaks ka tema ülestõusmisest surnuist. Jeesuse tühi haud on kord ka meie tühi haud. Ilma ülestõusmiseta oleks ka ristiohver jäänud asjatuks. Ülestõusmine on meie pääste pits. See kuulutab patu, surma ja saatana võimu langemist.

Olen juba varem öelnud, et üks 1Pt kandvaid teemasid on lootus. Eespool seostas Peetrus lootuse armuga, kutsudes meid üles lootma armule. Nüüd seostab ta omavahel lootuse ja usu. Arm on Jumala teenimatu armastus meie vastu, usk aga haarab sellest armust kinni. Sedasama teeb ka lootus. Ja see ei vea alt, sest see põhineb Jumala töötustel.

1:22 Et te olete kuulekuses tõele oma hinged puhastanud siiraks vennalikkuseks, siis armastage raugematult üksteist puhtast südamest!

Siit kuulsime, et usklikud inimesed on kuulekad tõele. Selle tulemuseks on, et nad on „oma hinged puhastanud siiraks vennalikkuseks”, nagu Peetrus ütleb. See tähendab, et kus enne valitses isekus ja omakasupüüdlikkus, sinna on nüüd tulnud siiras hoolimine teistest. See suund on õige ja Peetrus õhutab selles innukalt jätkama.

Jumala sõna on imeline puhastusvahend. Puhtust me ju oskame hinnata. Meile reklaamitakse kõikvõimalikke puhastusvahendeid, millega saab ennast ja oma riietust väliselt puhastada, aga ainus vahend, millega end sisemiselt puhastada saab, on Jumala sõna. Jumala sõna kõneleb meile Jeesuse Kristuse lunastusest ja valatud verest. See puhastab südametunnistusest kõik mustuse, kui me oma patud tunnistame. Arvatavasti mõtleb Peetrus siin puhastamise all seda hetke, mil kirja saajad olid Jeesuse uskudes vastu võtnud. Siis said nad oma patud esimest korda andeks. Aga muidugi tuleb ennast puhastada ka edaspidi, nagu elus üldse. Ka väliselt tuleb ennast pesta ju korduvalt – ei aita sellest, et kord elus on saunas käidud ja siis sai ennast täiesti puhtaks pestud.

Ka Jumala puhastusallikas on meile avatud kogu aeg. Aga hoolimata kogu Jumala armust ei saa inimene puhtaks, kui ta ei ole tõele kuulekas. Tõde on see, et kõik inimesed on pattu teinud ja Jumala aust ilma. Kui me seda ei nõustu enda kohta nägema või tunnustama, siis me ei lähe ka Päästja juurde andeksandmist otsima ja puhtaks saama. Nii on tõde ja arm teineteisega lahutamatu seotud.

Peetrus seostab pääste ja puhtaks saamise otseselt argieluga: „... siis armastage raugematult üksteist puhtast südamest!” Lähedane suhe Jumalaga ei saa jääda nähtamatuks ka suhetes inimestega. Muidugi peegeldub see kõigis inimsuhetes, ennekõike aga koguduses. Miks aga rõhutab Peetrus ennekõike just seda, et üksteist tuleb armastada raugematult ja puhtast südamest? – Küllap on põhjus lihtsalt selles, et juba sel ajal oli selles osas kõvasti arengumaad. Ka praegu ei saa me selles asjas kindlasti uhkelt rinda ette ajada. Patt ja puudulikkus ilmneb kõige valusamalt just seal, kus ollakse kõige tihedamalt koos – kõige lähedasemates suhetes. Pealiskaudsemates suhetes ei tarvitse vead nõnda välja lüüa. Ja just siis, kui hakkad nägema teise inimese puudusi, on ka oht, et armastus hakkab jahtuma või muutub ebasiiraks. Tehakse veel hea nägu, aga tegelikult mõeldakse juba halbu mõtteid. Selline

asi on koguduses väga õõnestav. Sellepärast ongi tähtis mitte lasta omavahelisel armastusel raugeda ega muutuda ebasiiraks. Selleski asjas tuleb jääda kuulekaks tõele.

Neis kogudustes, kellele Peetrus kirjutab, oli probleemiks kindlasti seegi, et seal oli nii juut- kui ka pagankristlasi. Juudid ja paganad olid põlvkondade jooksul harjunud olema üksteisest eraldi. Nüüd aga kuulusid nad ühte kogudusse ja käisid koos armulaual. Kristus oli andnud neile oma armastuse, nagu on andnud meilegi, aga inimene peab sellest kinni haarama, seda hoidma ja kasutama ning mitte laskma häirivaltel asjaoludel seda kustutada. Selleks Peetrus siin kristlasi üles kutsubki.

1:23 **Teid pole uuesti sünnitatud kaduvast, vaid kadumatust seemnest, Jumala elava ning jääva sõna kaudu.**

Jälle rõhutab Peetrus Jumala sõna tähtsust. Vennaarmastuse osutamine täiesti erineva taustaga inimestele ei oleks olnud võimalik ilma uuestisündimise imeta, mille oli teostanud sõnum Kristusest. Siin räägib ta Jumala päästetööst inimese seisukohalt. Eespool rääkis ta samast asjast nagu Jumala vaatenurgast. Jumal oli juba enne maailma rajamist otsustanud saata oma Poja meie eest surema ja meid vabaks lunastama. Nii ka toimus nüüd juba ligi kaks tuhat aastat tagasi ja sellele päästeteole ei või me midagi lisada. Aga et inimene võiks saada Jumala lapseks, selleks peab ta sündima uuesti, ülevalt. Seda seletas Jeesus ka Nikodeemosele Jh 3-s.

Nikodeemos oli pealaest jalatallani religioosne ja eeskujulik inimene. Ometi ütles Jeesus, et tal tuleb sündida uuesti – ülevalt, Vaimust. Nikodeemos polnud seda mõistnud, enne kui Jeesus sellest rääkis. Siin ütleb ka Peetrus, kuidas on uuestisündimise ime võimalik – see toimub mitte kaduvast, vaid kadumatust seemnest, Jumala elava ning jääva sõna kaudu.

See tähendab, et ükski inimene ei või päästetud saada ja ülevalt sündida lahus Jumala sõnast. Piibli sõna annab meile selle ime edasi. Ehkki see on teada, hämmastab ikkagi muuhulgas ka kristliku raadiotöö tegijaid üha uuesti, kui kuuldakse mitmel pool maailmas elavate inimeste sõnumeid, kuidas neil on raadiost Piibliõpetust kuulates sündinud usk Kristusesse. See toimub sõltumata sellest, mis keeles on sõna kuulutatud.

Jukka Norvantol on oma ameti tõttu eesõigus vahel mitu korda aastaski kohtuda raadiotöö tegijatega mitmelt poolt maailmast. Ta ütleb, et on hämmastav, kui sarnane on see, mida nende saadete kuulajad kirjutavad. Ikka ja jälle jutustavad inimesed, kuidas Jumala sõna on neid puudutanud ja kui paljud on tulnud usule ainult kuulates piibliõpetussaadet. Selliseid sõnumeid kuulates saab aru, et hoolimata välistest oludest, keelest või nahavärvist me oleme inimestena lõppude lõpuks üsna ühesugused. Sama Looja on meid teinud ja sama sõnum sünnitab meis ka uut elu. Selliseid sõnumeid on väga hea kuulda, ehkki ei oska seletada, kuidas see toimub. Tean ainult, et seda saadab korda Jumala sõna, mis on elav ja jääv.

Peatüki lõpus võrdleb Peetrus Jesaja raamatu 40. peatükki tsiteerides ühelt poolt inimese haprust ja teiselt poolt Jumala sõna püsivust.

1:24-25 **Sest "kõik inimlik on kui rohi ja kogu ta hiilgus nagu rohu õieke. Rohi kuivab ära ja õieke variseb maha, ²⁵aga Issanda sõna jääb igavesti."**

Tuleb mees pidada, et meil endal ei ole midagi püsivat ega väärtuslikku, mida me võiksime Jumalale pakkuda. Kogu inimkonna hiilgus on kui õrn rohi väljal. Seepärast me vajame igavese Jumala sõna kuulutust rohkem kui midagi muud. Jumala sõna pole võimalik asendada millegagi. Seepärast tuleb seda sõnumit viia nii oma lähemasse ümbruskonda kui ka maailma otsani välja.

PKK1186 1Pt 2:1-3

Pane kurjus maha!

Jätkame tutvumist 1Pt-ga. Peatükkides 2 – 4 käsitleb Peetrus nii Jumala laste kui ka Jeesuse Kristuse kannatusi. Eriti teisest peatükist tuleb välja, et kannatuste üheks tagajärjeks on eraldumine sellest maailmast. Eraldumisest rääkides on ohuks kalduda oma arusaamaga ühte või teise äärmusse, mis kumbki ei ole piibellikud. Ühed arvavad, et inimese loomusele on tarvis ainult eesmärki, mille suunas liikuda, ja peale selle ka mõnevõrra edasiasitavaid asjaolusid teel olles. Kuna nende arvates pole inimese loomusel midagi suuremat viga, siis tuleb ainult asi käsile võtta ning leida oma energia, mõistus ja moraal, selleks et olla võimeline elama Issandale.

Teises äärmuses arvatakse, et kui inimene on Jumalalt vastu võtnud inimese mõistust ületava pääste ehk saanud uuestisündimise ime osaliseks, siis istub ta käed rüpes kulisside vahele ja vaatab pealt, kuidas Jumal teostab tema elus kõik vajaliku. Selle arusaama kohaselt pole inimesel endal midagi teha – kõik oleneb ainuüksi Jumalast. Sellised inimesed võivad rahulduda näiteks sellega, et nad on kunagi ristitud ja seega koguduse liikmed. Nad arvavad, et selles nende uuesti sündimise ime seisnebki. Pealegi, nad ju usuvad, et Jumal on olemas, ja mida muud neilt veel peaks oodatama? Nii ei tunne nad oma olukorra pärast muretki. Nad on ilmalikud inimesed, kes Jumalalt midagi ei ootagi ega tee temaga suuremat tegemistki. Teine võimalus on, et Jumala suhtes agaramad inimesed ootavad, et Jumal teeb nende elus kõik ise korda oma suure armu tõttu, ilma et nad ise maises mõttes peaksid pingutama. Sellised usklikud muutuvad näiliselt ülivagadeks, mõnevõrra justkui puhevil konnadeks. Nad ei paista kunagi kasvavat armastavateks ja täisealisteks kristlasteks.

Peetruse esimese kirja teine peatükk teeb selgeks, et kristlasel on tänu ülevalt sündimisele uus loomus ja et tal on kutsumus elada selle kohaselt Püha Vaimu poolt juhitud. Kristlane on siis toodud lähedasse suhtesse temaga, keda me armastame, ehkki me pole teda näinud.

Kristlase kasvuraskustest kirjutab ka Paulus Korintose uslikele 2Kr 11:2: „Sest ma olen kiivas teie pärast jumaliku kiivusega, kuna ma olen teid kihlanud üheleainsale mehele, et teid puhta neitsina esitada Kristusele.” Korintose kristlased olid hakanud oma elus maad andma mitmesugustele halbadele asjadele. Seepärast tuli Paulusel neile korduvalt rõhutada, et kristlase elu oluliseks osaks on ka kuulekus Jumala tahtele.

Samast asjast rääkis ka prohvet Jeremija oma rahvale Iisraelile vähe aega enne, kui tuli küüditamine. Jr 2:2: „*Mine ja kuuluta Jeruusalemma kuuldes ning ütle: Nõnda ütleb Issand: Ma mäletan su noorpõlve kiindumust, su mõrsjapõlve armastust, kui sa käisid mu järel kõrbes, külvamata maal.*” Iisraellased osutasid algusaegadel Jumalale armastust, kui nad olid alles pääsenud välja Egiptusest ja ületanud Kõrkjameret. Nad laulsid Jumalale ülistuslaulu: „*Mooses ja Iisraeli lapsed laulsid siis Issandale selle laulu; nad ütlesid nõnda: "Ma laulan Issandale, sest tema on Ülikõrge, hobused ja ratsanikud heitis ta merre.*” (2Ms 15:1) Aga ei läinud kuigi kaua, kui nad muutusid juba Jumala peale nurisejateks.

Peetrus teeb selgeks, et kristlane on kutsutud sellest maailmast eralduma – mitte väliselt, vaid oma mõtteviisi ja vaimuse poolest. See tähendab õigupoolest sama, mille tõttu ta eespool nimetas kristlasi siin maailmas majalisteks ehk võõramaalasteks. Kristlasi kutsutakse UT-s korduvalt pühadeks – st inimesteks, kes on eraldatud Jumalale ja kes on tema päralt. Seepärast eraldumine, millest Peetrus räägib, tugineb sellele, et inimene on sündinud uuesti ülevalt, Jumalast. Tänu sellele on tal ka uus loomus, mis Kristust armastab, ja armastaja tahab ju oma armsamale meele järgi olla.

Võiks öelda ka nii, et Jumal ei taha inimesi päästa mitte ainult igavesest hukatusest ja tulejärvest, vaid ka praegusest jumalatust maailmast. Ka sel viisil tahab ta elu kaitsta.

Peetruse esimene kiri sunnib meid oma elu lähemalt uurima. Selle ääres tuleb küsida, millised on meie suhted kaasinimestega ja Issanda Jeesusega.

2:1 Aga rahva seas oli ka valeprohveteid, nõnda nagu teiegi sekka tuleb valeõpetajaid, kes vargsi toovad sisse hukutavaid eksiõpetusi ja salgavad ära Issanda, kes on nad vabaks ostnud. Nad tõmbavad iseeneste peale äkilise hukatuse.

Vahel, kui siirad kristlased on hädas oma nõrkustega, paluvad nad, et Jumal võtaks need ära. Aga kui inimene ise samal ajal oma pattu südame põhjas armastab, siis tavaliselt ei võta Jumal seda ära. See Peetruse üleskutse tähendab ennekõike, et neid asju ei tee Jumal meie eest. Me ei ole enda elu osas kõrvaltvaatajad ja Jumal ei ela meie elu meie eest. Kristlane on ise areenil, kus tal tuleb tööd teha ja vaeva näha ehk võidelda head usuvõitlust, nagu seda nimetatakse. Selle töö ehk võitluse juurde kuulub esmalt see, et teatud asjad tuleb maha panna. Efesose kirjas kutsus Paulus seda endise eluviisi mahajätmiseks: „Teil tuleb jätta oma endise eluviisi poolest vana loomus, kes laostub petlike himude käes ... Seepärast jätke vale ja rääkige tõtt oma ligimesega, sest me oleme üksteise liikmed.” (Ef 4:22, 25)

Korintlastele saadetud kirjas kasutab Paulus sama asja kohta teist pilti: „Puhastage end vanast haputaignast, et te oleksite uus taigen, nõnda nagu te oletegi hapnemata leivad; sest ka meie paasatall Jeesus Kristus on tapetud.”⁸ Pidagem siis pühi kasinuse ja tõe hapnemata leivaga, mitte vana haputaignaga, halbuse ja kurjuse haputaignaga.” (1Kr 5:7-8) Moosese Seaduse järgi tuli iisraellastel pidada paasa ja hapnemata leibade püha nii, et kogu majas ei tohtinud leiduda midagi hapnenut, rääkimata hapuleiva söömisest. Seega ei tohtinud iisraellased paasapühade ajal jätkata samasugust elu nagu seni. Orjusest vabanemise sümbolina tuli tarvitada ainult hapnemata leiba. Haputaigen ja hapuleib sümboliseerivad patust ja orjusest läbi imbunud elu. Sellele juutluse kombele viidates ütles Paulus korintlastele, et neil tuleb vanast haputaigna juuretisest vabaneda. See oli kõige selle kurjuse ja võltsi võrdkujundiks, mida nad oma elus seni olid harrastanud. Armastus Jeesuse Kristuse vastu lihtsalt ei sobi selliste asjadega kokku.

Samamoodi ütleb ka Peetrus: „Pange siis maha kogu kurjus ja kogu kavalus ja silmakirjatsemine, kadetsemine ja mis tahes keelepeks!” Huvitav on, et ka Jaakobus ütleb Jk 1:21: „Seepärast pange maha kõik rüvedus ja rohke kurjus ning võtke tasaduses vastu sõna, mis teisse on istutatud ja suudab päästa teie hinge.” Niisiis, Jaakobus räägib koguni *rohkest* kurjusest, samuti rüvedusest, mis tuleb maha panna. Peetrus ütleb: „Pange siis maha *kogu* kurjus”, loetledes seejuures rea kõige levinumaid kurjuse vorme. Paneme tähele, et ei Peetrus, Paulus ega ka Jaakobus ei käsi paluda, et Jumal kurjuse ära võtaks. Kõik nad käsivad kristlastel endil sellega lõpparve teha.

Sellised sõnad annavad põhjust järele mõelda, ja kindlasti ka iseenda osas. Tekib küsimus, kas kristlased on siis tõesti nii kurjad? Aga selliseid üleskutseid poleks tarvis, kui seda probleemi ei oleks. Tuleb välja, et kristlase elul võib olla kaks palet, kusjuures mõlemad on tõelised – mõlema taga on reaalsed vaimulikud jõud. Ühest küljest ütles Peetrus eespool, et nad rõõmustavad ütlematu ja väga kalli rõõmuga pääste üle, mille osalised nad on, teisest küljest aga on samadele inimestele tarvis anda ka üleskutse panna maha kogu kurjus. See tähendab, et kristlase teine pale – see, mis on must ja näotu – ei tohi uue ja ilusa kõrval enam elama jääda, vaid sellest tuleb vabaneda.

Tähelepanu väärrib, et Peetruse sõnul tuleb maha panna *kogu* kurjus. See tähendab, ei tohi osa alles jätta – näiteks asju, millega ollakse harjunud, mis tunduvad vähem halvad või mis ühiskonnas on üldiselt aktsepteeritud.

Kurjus tähendab igasugust halba, tighedust ja õelust, mida inimesed üldse võivad teha. Keegi on määratlenud kurjust kui *tardunud viha*. See määratlus rõhutab ka andeksandmatuse vaimu, mis meis sageli valitseb. Mul tulebki küsida, kas ma ei kannan oma südames äkki kibedust ja riiakust. Kas pole äkki nii, et ehkki ma räägin uuestisündimise imest ja Issanda Jeesuse armastamisest, ei näe inimesed ümberringi sellest mingit jälge? Kas nad näevad ainult tardunud viha mitmesuguseid ilmnemisevorme?

Kurjuse vorme loetledes nimetas Peetrus kõigepealt kavalust. Kavalus tähendab püüda oma nutikust kasutades nii või teisiti kaasinimeste arvel kasu saada ja püüda omandada rohkem, kui meile kuulub. Kavalus on seegi, kui püüame jätta teistele endast parema pildi kui oleks õigus. Ananias ja Safiira kasutasid kavalust, esinedes heldemate annetajatena, kui nad tegelikult olid. Meie vana loomus, nii sinu kui ka minu oma, on neis asjus väga leidlik.

Veel nimetas Peetrus mahapandavate asjade nimekirjas silmakirjatsemist, kadetsemist ja keelepeksu. Silmakirjatsemine on katse olla midagi muud, kui sa tegelikult oled. Aus olles peab vist tunnistama, et me kõik

tahaksime varjata oma halbu külgi, ja seda võib vähemalt teatud määral mõista. Hullem aga on, kui tahetakse esineda hea, tubli ja jumalakartliku inimesena, kui tegelikkus on hoopis teistsugune. Selles osas aitab ainult ausus kõigepealt iseenda ees ja vajaduse korral ka teiste ees. Silmakirjalikkus on asi, millega taevasse ei saa. Sellest tuleb vabaneda.

Kadedus on üks hullemaid õeluse liike. See on tänulikkuse vastand. Selle asemel, et olla rõõmus selle üle, mida Issandalt ollakse saanud, hakatakse seda võrdlema sellega, mis teised on saanud. Nii mürgitatakse oma meeled, nagu tegi kord juba Kain. Aga tuleb arvestada, et kadedus on väga salakaval ega taha naljalt oma tõelist nägu näidata. Enamasti armastab ta esineda õigluse sildi all. Seetõttu ei ole teda ka alati kerge ära tunda.

Keelepeks on keele väärkasutamine. Sõnadega võib väga kergesti teisi inimesi tembeldada ja nõnda hävitada nende hea nime. Selle vastu on antud kaheksas käsk. Tasub alati meeles pidada, kuidas Luther seda seletab: „Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et me oma ligimese peale ei tunnista valet, teda ei reeda, keelt ei peksta ega tõsta tema peale laimujutte, vaid et me teda vabandame, räägime temast head ja kääname kõik asjad hea poole.”

Niisiis, kõik tuleb tõlgendada ligimesele parimal moel. Seda ei tee keelepeksja kunagi. Pigem püütakse halbadele asjadele lisada veel omalt poolt vürtsi.

Need kõik on negatiivsed asjad, mis peavad kristlase elust kaduma. Aga negatiivse asemele peab tulema ka midagi positiivset, muidu jääb töö pooleli. Sellest räägibki Peetrus edasi.

2:2-3 Ja paljud järgivad neid nende kõlvatuses ning nende tõttu teotatakse tõe teed. ³Ja ahnitsedes püüavad nad teid võltside sõnadega ära osta. Nende mõõt on ammu juba täis ja nende hukatus ei tuku.

Kristusesse uskujal inimesel on normaalne januneda Jumala sõna järele samamoodi, nagu laps, kui tal on kõht tühi, sirutab ema rinna või lutipudeli järele. Kui sülelaps näeb pudelit, siis liigutab ta oma käsi, jalgu ja suud, pürgides kogu kehaga selle poole. Kui mul endalgi oleks samasugune nälg Jumala sõna järele!

Ilma näljata Jumala sõna järele ei kasva inimene armus ja Kristuse tundmises. Ilma Jumala sõna toiduta ei saa inimene kristlasena kasvada, vaid jääb alatiseks beebiks. Tasub meeles pidada, et nii sülelaps kui ka täiskasvanu on mõlemad inimesed, aga nad on kasvu ja arengu poolest väga erineval kaugusel. Ent mõlemad vajavad toitu. Pisikene joob piima, suurem talub ja vajab juba ka tugevamat toitu. Nii üht kui teist on Piiblit pakkuda. Aga vaimulik kasv ei toimu lahus Jumala sõnast.

Puhas piim on selline, kus pole mingit mustust ega lisaaineid. Isegi puhta veega pole seda lahjendatud. Peetrus ütleb siis, et Piibli sõna on puhas. Selles pole midagi tarbetut. See on läbinisti toitev. See ei peta oma lugejaid, vaid annab seda, mis ta töötab. Ja kuna Piibel on tervikuna Jumala puhas sõna, siis tasub meil ka uurida seda tervikuna. Seal pole kohti või asju, mida Jumal ei tahaks kasutada meie kasvatamiseks.

Kolmandas salmis ütleb Peetrus sedasama, mis on öeldud Ps 34:9: „Maitse ja vaadake, et Issand on hea! Õnnis on mees, kes tema juures pelgupaika otsib.” Nii see psalm kui ka Peetrus oma kirjas tõstavad esile sama asja: on suurepärane, et Issanda headust ei pea ainult pimesi uskuma, vaid seda saab ka lausa maitsta. Millegi maitmine tähendab väga lähedalt kogemist. See tähendab, et toitu pole ainult vaadatud, vaid seda on ka söödud. On seega saadud isiklik kogemus, kuidas Jumala sõna mõjub. Issanda headuse maitmine tähendab osadust Issanda endaga.

Jumala juurde tulnud inimene on näljane, nagu ka beebi hakkab kohe pärast sündimist süüa otsima. Beebi teab vaistlikult, kuidas imeda. Umbes sedasama võib öelda ka inimese kohta, kes Jumala Vaimust puudutatuna avab Piibli. Kõige tähtsam on võtta Piibli sõna kasutusele. Sellest saab Jumala inimene omale toitu. Jumala sõna lugemine, kuulamine ja ka ellu rakendamine tähendabki maitsta Issanda headust.

Selle saate alguses ma rääkisin eraldumisest. Milline on siis õige eraldumine? Oleme näinud, et see on enda lahutamine tegudest, mida me loomu poolest teeme, kuid mis on halvad ja hävitavad. Mõned kristlased küll

arvavad, et neil tuleb patusest maailmast väliselt eralduda ja püüda luua siin maa peal nii-öelda patuta ühiskond. Aga lahendus pole selles, sest patt on kõikjal seal, kus inimesi on. Me ei pääse iseenda eest pakku. Eraldumise puhul on tegemist võitlusega endas oleva jumalavastasuse vastu. Kristlane elab lõpuni selle maailma keskel.

Meie osaks on elada maailmas, ehkki me ei ole maailmast. Seda tõde ei maksa unustada. Sellest johtub ka see, kuidas Jumal käskis iisraellastel tegutseda sundpagenduses, nagu öeldakse Jr 29:5-7: „Ehitage kodasid ja elage neis, istutage rohuaedu ja sööge nende vilja! ⁶Võtke naisi ja laske sündida poegi ja tütreid! Võtke oma poegadele naisi ja pange oma tütreid mehele, et nad sünnitaksid poegi ja tütreid! Paljunege seal, ärge vähenege! ⁷Ja taotlege selle linna heaolu, kuhu ma olen lasknud teid viia, ja paluge selleks Issandat; sest selle hea põli on teie hea põli!”

Selles maailmas me kohtume iga päev paljude inimestega, kes vajavad meie abi. Meil ei tule karta sel juhul käsi määrada.

Jukka Norvanto toob näite tuttavast pastorist, kellele meeldis remontida vanu autosid. Kord veetis see pastor oma suvepuhkuse üht vana autot korrastades. Kui ta kord auto alt üleni õlise ja mustana välja ronis, tundis keegi möödamineja ta ära ja ütles: „On pastor alles maise väljanägemisega!” Mees ise ütles selle kohta, et seal teostus midagi sellest, millised kristlased peaksid olema. Me ei seisa sellest maailmast eraldi, justnagu mingile erireisile mõeldud puhkeruumides, vaid meil tuleb kohtuda samade küsimuste ja raskustega, nagu teistelgi inimestel. Aga ehkki käed, nägu ja jaladki saavad vahel päris mustaks, on süda sellest hoolimata taevas.

Selles maailmas elades tekib meil ka aeg-ajalt võimalusi rääkida teistele sellest, mida Jeesus Kristus on teinud kõigi inimeste heaks.

Kurjus, kavalus, silmakirjatsemine, kadedus ja keelekandmine on mõned näited asjadest, millest meil tuleb end lahutada. Need on Jumala tahte ja sõna vastu. Seepärast alati, kui me selliseid asju enda juures märkame, tuleb meil need hukka mõista ja neist loobuda. Võitluse lõppemine neis asjus tähendaks allaandmist, ja seda me küll ei kavatse teha. Võistlemine areenil ehk võitlus iseenda vastu jätkub kuni lõpuni. Jumal ise aga teeb kristlases tööd, et ta hea tahe saaks teostatud. Kristlasena kasvamine on seega ennekõike iseendas elava kurjuse vastu võitlemine. Ilma selle võitluseta me ei kasva tervesse usku.

Täna jätab Peetrus meile järelemõtlemiseks ja süvenemiseks kaks peamist teemat – esiteks kurjuse mahapanemine, teiseks Jumala sõna täisväärtusliku piima tarvitamine, et seeläbi kasvada pääste poole. Mõlema taustal on maitsmise ehk kogemine, et Issand on hea. Võib-olla jäävad sel korral kõige pealmiseks kristlase võitlusega seotud teemad. Nende ääres võivad kergesti tulla ka masendavad meeleolud – eriti, kui neid sõnu kuuleb keegi tundliku südametunnistusega kristlane, kes pole oma kiusatustega toime tulnud. Tekib küsimus, kas ma polegi paremaks saanud? Kas mul üldse on mingeid väljavaateid? Seepärast on siingi hea meelde tuletada, et üleskutse võidelda antakse ainult neile, kes on juba Kristuse tõttu saanud Jumala poolt täielikult aktsepteeritud ja vastu võetud. Võitluse näol on tegemist lihtsalt Jumala perekonnas kehtivate kommete õppimisega. Kõige tähtsam aga on vast, et Jumala tahet me saame teha ainult Jumala enda abiga. Kui oleme hädas, siis tasub lihtsalt Kristust appi hüüda, tunnistades talle oma suutmatust. On nimelt võimalik, et oleme püüdnud teha inimlikust jõust seda, mida inimliku jõuga polegi võimalik saavutada. See viga tuleb ära parandada.

PKK1187 1Pt 2:4-8

Elavad kivid

Täna räägib Peetrus meile kividest. Jutt kividest ei tundu ehk kuigi huvitav, kui sa pole just geoloog või kunstiliste kalduvustega inimene, kes näeb kividestki palju ilu. Sageli tunduvad kivid külmad ja kõledad, millisena nad rõõmu ei

paku. Peetrus aga on leidnud kivide suhtes palju värskeid vaatenurki. Peetruse enda nimigi tähendab kivi. Kõigepealt aga räägib ta kõige tähtsamast kivist.

2:4 Tulles tema, elava kivi juurde, kes küll inimeste poolt on tunnistatud kõlbmatuks, ent Jumala silmis on valitud ja hinnaline,

Siin ei kutsuta meid jõulukirikusse ega väikese lapse juurde Petlemma, kuigi ega needki halvad kohad ole. Jumala inimeseks saamise imet tasub küll imetleda üha uuesti. Peetrus aga kutsub meid tulema väikeste lastena elava kivi juurde. Elav kivi on Jeesus Kristus. Siimon Peetruse usutunnistuse peale ütles Jeesus talle: „Ja mina ütlen sulle: Sina oled Peetrus ja sellele kaljule ma ehitän oma koguduse, ja põrgu väravad ei saa sellest võitu.” (Mt 16:18) Oma kirjas teeb Peetrus meile selgeks, et see suur, elav kivi ei ole mitte tema ise, vaid Jeesus Kristus.

Jeesus räägib ka ise endast kui kivist Mt 21:42-44, toetudes ennustusele VT-s: „*Kivi, mille hoonehitajad ära põlgasid, on saanud nurgakiviks.*” (Ps 118:22)

Jeesus Kristus on koguduse nurgakivi. Ta on seda praegugi. Paulus kirjutas 1Kr 3: 11: „Jah, teist alust ei saa keegi rajada selle kõrvale, mis on juba olemas - see on Jeesus Kristus.” Kui patune inimene tuleb selle kivi juurde ja selle peale langeb, siis ta murdub. Aga selles murdumises saab see kivi tema elu aluseks, ja see on inimesele päästeks. Kes aga selle kivi alla jääb, selle teeb see pihuks ja põrmuks.

Tähelepanuväärsel viisil räägitakse kivist ka Tn 2:3-4: „Sa vaatasid, kuni üks kivi käte abita lahti murdus ja lõi kujule vastu jalgu, mis olid rauast ja savist, ja purustas need.” See detail Nebukadnetsari unenäost kõneleb sellest, et kivi ehk Jeesus Kristus saab ka selle maailma kohtumõistjaks. Kui inimene lükkab tagasi selle kivi kui Päästja, siis tuleb tal temaga kohtuda kui kohtumõistjaga Jumala kohtujärje ees, kusjuures tal puudub selles kohtus kaitsja. Puudub põhjusel, et ta ise lükkas ta tagasi. See on lootusetu väljavaade.

Peetrus aga ei räägi siin kohtumõistmisest, vaid võrratult paremast võimalusest.

2:5 laske ka endid ehitada elavate kividenä vaimulikuks kojaks. Saage pühaks preesterkonnaks, kes toob vaimulikke ohvreid, mis on Jumalale meelepärased Jeesuse Kristuse kaudu.

Jerusalemma ja Petlemma vahel oli veel aastaid tagasi piibellik aed *Tantur*. Sinna on ehitatud muuhulgas mitmesuguseid piibliaegseid tööriistu, et inimesel oleks kergem mõista Piibli tähendamissõnu näiteks lammaste aiast, vahitornist või elavast veest. *Tanturis* oli ka kivimurd. Eriti kõnekas oli, kui giid rääkis, kuidas määratud suurusega kivi eraldati kaljust. Meisliga tehti kõigepealt väikesed vaod, millesse taoti tammepuu tükke. Seejärel neid puutükke kasteti ja kiviraiuja jäi hommikut ootama. Öö jooksul puu paisumise mõjul surve kivile kasvas ja see lõi kaljust lahti. See töö toimus üsna vaikselt. Keegi ei kuulnudki midagi olulist, aga hommikul oli kiviraiduril uus kivi töödelda.

Praegusel ajal kasutatakse kivide lõhkamiseks dünamiiti. Vaikusele ja seal kasvamisele ei näi olevat aega. Kõik tahetakse valmis saada võimalikult kiiresti. Kannatlikkus on ilmselt haruldane vili meie aja tulemusi rõhutavas kristluseski. Aga kui Jumal lõi aja, siis ei rääkinud ta kiirustamisest midagi. Tal on aega oodata, kuni kivi kaljust lahti lööb.

Kivimurrus rääkis giid sedagi, kuidas kaljust eraldatud kivi töödeldi selleaegseid vahendeid kasutades ettenähtud suurusesse. Lõpuks, kui see viidi ettenähtud kohta, sobis see sinna nagu valatud, ilma et oleks olnud tarvis mörtil või liimi. Sellist kivi nimetati elavaks kiviks. Ja see võis seal oma kohal vabalt vastu pidada 1000 või 2000 aastat. Sellistest elavatest kividest räägib ka Peetrus.

Tuleb tähele panna, et 4. ja 5. salm kuuluvad kokku. Peetrus ütleb: „Tulles tema, elava kivi juurde --- laske ka endid ehitada elavate kividenä vaimulikuks kojaks.” Kuna kivide all on mõeldud Jeesust Kristust ja kristlasi, siis meie oleme

selleski mõttes elavad kivid, mitte surnud. Aga Jumalal on tarvis meid kujundada, et me tema hiigelsuurde ehitisse sobiksime. Sellepärast Peetrus ütleb, et meil tuleb tulla Jeesuse Kristuse juurde ja lasta ennast ehitada ehk töödelda selleks, et ta saaks meist üles ehitada sellise vaimuliku koja, mille üle võib kord rõõmustada kogu taevas. Nimelt võib kristlane elada ka Kristuse suhtes hoolimatult, jättes kasutamata võimalused tulla tema juurde. Sel juhul vaevalt Kristus teda ehitada ja kujundada saab.

Jukka Norvanto jutustab, et Jeruusalemmas vaatles ta kord meest, kes istus suure kivihunniku juures ja korrastas tänavasillutise kive. Ta hoidis kivi käes, lõi seda korraks vasaraga ja vaatas jälle oma töö tulemust. Läänemaise inimese meelest ei olnud ta töö kiirus just peadpööriv. Aga kui Jukka ringi vaatas, nägi ta tema ümber tuhande ja isegi paari tuhande aasta vanuseid müüre. Siis ta mõtles, et võib-olla oli sellel töölisel siiski parem suhtelisuse tajut kui paljudel teistel. Üks kord ja korralikult tehtud töö on pikemas plaanis kõige vastupidavam. Tõhusust rõhutavas ühiskonnas, millises meie elame, võib vahel olla raske aktsepteerida, et kivi sobitumine koguduses oma kohale nõuab aega ja pisaraidki. Oma koha leidnud kristlasest aga õhkub rõõmu ja õnnistust paljudele inimestele isegi veel pärast surma. Aga muidugi on kivi töötlemine ka valus.

Aabraham oli 75- aastane, kui Jumal andis talle käsu lahkuda Kaldea Urist, selleaegse kultuuri ühest hällist, kus uurijate hinnangul elati isegi mitmekordsetes majades. Ta läks karjuseks paari tuhande kilomeetri kaugusel olevale maale, kus ta polnud kunagi käinud. Moosesel tuli rahuneda karjusena kõrbes 40 aastat, et ta 80 aasta vanuses võiks olla valmis oma tegelikuks ülesandeks. Saamueli ema Hanna pidi aastaid taluma Elkana teise naise Peninna salvamisi, enne kui jäi rasedaks ja täitis selles ühiskonnas naise tähtsaima ülesande – sünnitas lapsed. Ka Ristija Johannese vanemad olid juba eakad inimesed, enne kui said lapse. Oma kohale sobivaks kujunemine võib tõesti vahel võtta palju enam aega, kui me ise sooviksime. Mõnikord võib see tähendada ka, et tuleb olla kõrval ja oodata.

Ootamine võib olla meie kärsitule ja kiirustavale loomusele väga raske, aga selles on siiski ka oma tarkus. Aastaid tagasi oli huvitav lugeda naistennisistidest, kes olid liiga noorelt saavutanud liiga suurt edu. Üsna pea olid nad kõrgematest tippudest kaugele maha jäänud. Nad ei kandnud välja liiga kiiresti tulnud edu. Ka koguduses oma õigele kohale sobitumisel on vahel kõige piinavam oma õige aja ja koha valmimise ootamine. Õnneks Jumal teab ka selles asjas, mis ta teeb.

Niisiis, Peetrus kutsub meid üles: „Laske ka endid ehitada elavate kividena vaimulikuks kojaks.” See on tähelepanuväärne üleskutse veel ühel põhjusel. Kui inimene on Jumala juurde tulnud, oma patud andeks saanud, Jumala lapseks saanud ja kogudusega liidetud, siis Peetrus ei arvagi sellega veel kõik korras olevat. Kristlasi, kellega see kõik on juba toimunud, kutsub ta üles tulema Kristuse juurde ja laskma ka ennast üles ehitada elavate kividena. Niisiis – kristlasi kutsutakse Kristuse juurde! Teisisõnu – hunnik ehitusmaterjali ei ole veel valmis hoone, nagu ka sündinud laps ei ole veel täiskasvanud inimene. Kui me saame Jumala lasteks, siis meid liidetakse ühe osana Jumala vaimuliku hoonesse ehk ülemaailmsesse kogudusse. Edasi aga tuleb seal kujuneda ja kasvada oma õigele kohale ning leida oma roll täiskasvanud kristlasena. Nagu Peetrus, nii ka sina ja mina oleme väikesed kivid, kes saavad üles ehitatud vaimulikuks ehitiseks. Meile on varutud oma ülesanne ja sel põhjusel meid ka mitmel viisil ihutakse, et kogu ehitise oleks tervem.

Ka Paulus kasutab ehitamise pilti kirjas efeslastele: „Järelikult ei ole te nüüd enam võõrad ja majalised, vaid pühade kaaskodanikud ja Jumala kodakondsed,²⁰ ehitatud hooneks apostlite ja prohvetite alusele, mille nurgakiviks on Kristus Jeesus ise. ²¹Tema, kelles kogu hoone kokkuliidetuna kasvab pühaks templiks Issandas ²²ja kelles teidki üheskoos ehitatakse Jumala eluasemeks Vaimus.” (Ef 2:19-22) Jumal ehitab ikka veel oma elavat templit. Siit kuulsime, milline on Jumala ehitustöö või õigemini kujundustöö eesmärk – meid ehitatakse Jumala eluasemeks. Need, kes tulevad tema juurde patustena ja jäävad tema armu hoolde, pääsevad. Ta liidab nad oma elava ehitisega, mida ta ehitab aluskaljule – Jeesusele Kristusele.

Pilt ehitamisest aitab meil mõista, et kristlased on osa suuremast tervikust. Teatud mõttes aga tundub see võrdlus ka jäik. Ehitise on ju meie silmis ikka midagi surnut, midagi sellist, mis lihtsalt seisab oma kohal. See võib küll teenida

oma olemasoluga väga hästi, pakkudes peavarju ja kaitset nii vihma ja tuule kui ka külma või kuumade eest, aga inimesel on siiski raske kujutleda end ehitise osana. Võib-olla mõtles sellele ka Peetrus, sest ta käsib meid ka saada „pühaks preesterkonnaks, kes toob vaimulikke ohvreid, mis on Jumalale meelepärased Jeesuse Kristuse kaudu.”

Seda teist pilti pühast preesterkonnast kasutabki Peetrus meenutamaks, et kristlane on ka liha ja veri. Ta mitte ainult ei ole keegi, vaid ta ka teeb midagi. Eespool ütles Peetrus, et kõik Kristusesse uskujad inimesed on elavad kivid. Nüüd ta ütleb, et kõik usklikud on ka preestrid. Nii muutub pilt tardunud ehitisest pildiks suurest hulgast inimestest, kes jätkuvalt elavad ja muutuvad vastavalt olukorrale.

Kristlase ellu kuulub siis nii olemine kui ka tegutsemine. Kui keegi on Kristuse oma, siis võib ta hingata omas, just temale varutud kohas. Seal saab ta ka kasvada selliseks, milliseks Jumal tahab teda kujundada. Teisalt aga on ta osa suurest preesterkonnast – ta ohverdab ka vaimulikke ohvreid, mis on Jumalale meelepärased – paneme tähele – Jeesuse Kristuse kaudu. Jumala kiitmine on üks selline vaimulik ohver. Raha ohverdamine Issanda tööle on vaimulik ohver. Samamoodi on seda annetamine oma ligimeste heaks Kristusesse uskumise tõttu. Oluline on tähele panna, et vaimulikud ohvid, olgu need millised tahes, on sellised, mis antakse Kristuse Jeesuse kaudu ja tõttu. Samuti on need ohvid ka Jumalale meelepärased mitte iseenesest, vaid Jeesuse Kristuse kaudu. Heebrea kirjas rõhutatakse eriti seda, et Jeesus Kristus on meie ülempreester ja vahemees. Kui me läheme Jumala Isa ette või teeme midagi, siis ikka Tema nimel. Ja tema teene tõttu võivad meiegi ohvid olla Jumalale meelepärased. Selles on ka hingamine. Usus tehtud teod on Jumalale meelepärased.

Peetruse õpetus kivide teemal jätkub järgmisteski salmides.

2:6 Seepärast seisabki Pühakirjas: "Ennäe, ma panen Siionisse kivi, valitud, hinnalise nurgakivi, ja see, kes usub temasse, ei jää iial häbisse."

Peetrus tsiteerib VT pühakirja, näitamaks, et ta ei räägi omast peast, vaid ta jutul on kindel Jumala sõna alus. Siin tsiteerib ta Js 28:16: „Seepärast ütleb Issand Jumal nõnda: Vaata, see olen mina, kes paneb Siionis aluskivi, valitud kivi, kalli nurgakivi, kindla aluse: kes usub, see ei tunne rahutust.” Nagu eespool juba selgus, nurgakivi on Kristuse võrdkujund. Nüüd aga räägib Peetrus Jesajat tsiteerides nurgakivist eriti seoses Siioniga ehk Jeruusalemmaga. Jeruusalemmas oli Jesaja ja ka Peetruse ajal veel tempel, kus ohverdati Jumalale. Ometi rääkisid nad mõlemad uuest alusest ja ehitisest. Niisiis rääkisid nii Jesaja kui ka Peetrus täiesti uuest vaimulikust reaalsusest, mis Jeesuses Kristuses on tulnud maailma. Seda ei ehitata endiste seaduste varale, vaid see on täiesti uus.

Sellesama tõe tõi Jeesus esile ka Mk 2:21-22: „Keegi ei paika vanutamata riidetükiga vana kuube, muidu paik rebeneb selle küljest, uus vanast, ja auk läheb veel suuremaks.²² Ja keegi ei kalla värsket veini vanadesse nahklähkritesse, muidu vein rebestab lähkrid ning vein ja lähkrid muutuvad kõlbmatuks, vaid värsket veini kallatakse uutesse lähkritesse.” Jeesus ei õpeta siin ei veinivalmistamist ega rätsepatööd, vaid räägib iseendast, võrreldes endisega. Teda ei saa mahutada vanadesse vormidesse. Ta on liiga suur ja võimas ning hoopis teistsugune, selleks et sobida mingitesse inimeste tehtud süsteemidesse. Isegi Jeruusalemma tempel oli lõppeks ainult viidanud sellele täielikule päästele, mis Jeesuses Kristuses oli tulemas maailma. Jeesus ei ole lapp vanadele riidele, vaid midagi täiesti uut, mis ei rajane milgi kombel inimestele. Seepärast see, kes temasse usub, ei jää häbisse. Teisisõnu – ta ei usu ilmaaegu. Ta usk ei vea teda alt.

2:7-8 Teile siis, kes te usute, on see au, uskmatuile aga "kivi, mille ehitajad tunnistasid kõlbmatuks, ning just see on saanud nurgakiviks",⁸ ning "komistuskiviks" ja "pahanduskaljaks". Uskmatud komistavad, sest nad on sõnale allumatud ja selleks nad ongi määratud.

On tähelepanuväärne, et üks ja sama kivi ehk isik on ühtedele nurgakiviks, teistele aga komistuskiviks ja pahanduskaljaks. Seesama tõde sai kord väga hästi illustreeritud Kolgata künkal. Jeesus Kristus, Jumala Poeg, kes rippus keskmisel ristil, jagas maailma kaheks. Temast ühel pool rippuja pilkas teda, teisele poole risti löödud röövel aga uskus ja pääses paradiisi. Jeesuse peale kas komistatakse või temasse usutakse ja saadakse päästetud.

Tuletame meelde, et eespool oli juttu kuulekusest. Siin on juttu selle vastandist, milleks on allumatus: „Uskmatud komistavad, sest nad on sõnale allumatud ...” Tõepoolest, ei ole võimalik Jumalaga hästi läbi saada, kui tema sõnast ei hoolitagi või kui jäädakse temaga eriarvamusele. Selline suhtumine viib vältimatult komistamise ja langemiseni.

Siinkohal tsiteerib Peetrus nurgakivist rääkides Ps 118:22. See psalm kuulub psalmide raamatus rühma, mida juudi traditsioonis kutsutakse nimega *Egiptuse hallel* ehk ülistus. Sellesse rühma kuuluvad psalmid 113 – 118 ja viimane on selles kulminatsiooniks. Juutluses on kombeks laulda neid psalme paasasöömaajal nii, et kaks esimest lauldakse enne söömist ja ülejäänud neli pärast seda. Niisiis võime arvata, et Ps 118 oli viimane laul mis Jeesus laulis enne oma kannatamist. Ja mis kõige vapustavam, viimase laulu lõpus räägitaksegi just nurgakivist, mille ehitajad hülgasid.

Eespool oli juttu Jukka Norvanto külaskäigust piibellikku aeda Jeruusalemma ja Petlemma vahel ning sellest, mis seal räägiti kivimurrust. Ka Ps 118-e jutt nurgakivist on seotud samade teemadega. Sest Saalomoni templi ehitamisega seoses on samasugune märkus 1Kn 6:7: „Ja kui koda ehitati, siis ehitati see kivimurrus töödeldud kividest; ei kuulnud kojas vasaraid ega kirkasid, mitte ühtegi raudriista, kui seda ehitati.” Teisisõnu, templi ehitamiseks vajalikud kivid raiuti täpselt mõõtu juba kivimurrus ning pandi ehitusplatsil ainult oma kohale.

Pärimus kõneleb, et templi ehitamise alguses tuli kivimurrust suur ja ilus kivi, aga ehitajad ei leidnud sellele ühtki sobivat kohta. Nii jätsid nad selle lõpuks kõrvale. See oli aga kogu aeg jalus, nii et lõpuks lükati see rinnakust alla. Kui kõik kivid olid kohale toimetatud ja paika pandud, saatsid ehitajad kivimurdu sõna, et nüüd võiks saata nurgakivi. Nad said vastuseks, et nurgakivi oli juba päris töö alguses valmis raiutud ja kohale saadetud.

Siis tuli ehitajatele meelde, et nad olid ühe suure kivi mäest alla lükanud. Nüüd tuli see raske vaevaga uuesti üles töömaale toimetada. Ja see sobis täpselt oma kohale. Kui see pärimus paika peab, siis aitab see paremini mõista neis salmides peituvat sügavat vaimulikku sõnumit. Nurga- ehk tipukivi asetati kohale viimasena, sest võlvkaares toetuvad sellele kõik teised kivid. See hoiabki võlvi koos.

Niiviisi kivi, mille hoone ehitajad kõrvale lükkasid, sai kõige tähtsamaks kiviks – nurgakiviks. See kivi kujutab Jeestust Kristust. Kui tema tuli maailma, siis ta oma rahvas lükkas ta tagasi. Nagu öeldakse Jh 1:11: „Ta tuli omade keskele, ent omad ei võtnud teda vastu.” Aga Jeestust ei lükatud tagasi mitte ainult siis, vaid ka tänapäeva ühiskonna ja hea elu ehitajad teevad väga tihti sedasama. Inimeste endi ettevõtmised ja plaanid näivad paraku ilma temata palju paremad. Aga ainult näivad.

Nii tuleb meilgi endalt küsida, kumb Jeesus Kristus meile on – kas päästekalju või kivi, mis on jalus tülks ja mille otsa me komistame? Jah, seda ei ole sugugi ülearune küsida isegi kirikus ja uskliku inimesena. Ja kui Jeesus on meile päästekalju, siis kas on see ainult meie teoreetiline usutunnistus, või tuleme ka tegelikult ja pidevalt tema juurde, et ta saaks meid ehitada ja kujundada selliseks, nagu ta oma meistripilguga näeb olevat vajalik?

PKK1188 1Pt 2:9-12

Majalise tunnistus

Meie eelmine saade lõppes salmiga, kus räägitakse ehitamise pilti kasutades, kuidas mõnedki on ehitustandril komistanud kõige tähtsama kivi – nurgakivi otsa. See nurgakivi on Jeesus Kristus. Nurgakivi on see, mis hoiab tervet ehitist koos. Edasi avab Peetrus meie ees uue vaatevinkli kristlase positsiooni ja elu vahelises suhtes.

2:9 Teie aga olete "valitud sugu, kuninglik preesterkond, püha rahvas, omandrahvas, et te kuulutaksite tema kiidetavust", kes teid on kutsunud pimedusest oma imelisse valgusse -

Sõna „aga” näitab, et siinöeldu on vastandiks eelnevale. Peetrus oli veendunud, et need, kellele ta kirjutab, polnud Kristust tagasi lükanud, vaid võtnud ta vastu ja pannud talle oma lootuse. Seeläbi olid nad ka saanud uue seisuse – Jumala lapse seisuse. Peetruse sõnadest aga selgub, et usklike inimeste puhul on tegemist palju enamagagi kui lihtsalt Jumala lastega. Ta loetleb terve nimekirja asju, mis kõik kuuluvad Jumala lapse seisuse juurde. Nagu sellest näeme, tegemist on väga kõrge kutsumise ja positsiooniga!

Kõigepealt nimetab apostel kristlasi „valitud sooks”. Piiblis räägitakse kahest hulgast valitud inimestest – üks on israeli rahvas, kelle Jumal valis oma rahvaks VT ajal, teine on kristlik kogudus. Mõlemaid neid kutsutakse ka valitud rahvaks.

Peetrus kirjutab ennekõike praeguse Türgi aladel paiknenud kogudustele. See oli sel ajal Rooma riigi osa. Jeesusesse Kristusesse uskujad inimesed, kelle hulka kuulus nii juut- kui ka pagankristlasi, olid mitmetel põhjustel juba siis hajunud selles suures riigis mitmele poole. Peetruse kirjast tehti koopiaid ja vähehaaval jõudis sõnum üha kaugemale. Juba sel ajal võisid kristlased olla väga erineva väljanägemisega, sest nende hulka kuulus nii kõrgklasside esindajaid kui ka tavalisi inimesi, orje ja sõdureid; nii kreeklasi kui ka juute ja muidugi teisigi rahvusi. Kindlasti polnud nad vähemalt mitte kõik väliselt sellised, et neid oleks võinud pidada mingiks valitud sooks. Aga kuna nad olid tulnud Kristuse juurde, siis nad ometi olid seda.

Kristlaste seisusest rääkides rõhutab Peetrus eriti seda, et nad on kutsutud kuulutama „tema kiidetavust, kes neid on kutsunud pimedusest oma imelisse valgusse”. Teisisõnu – kristlased, kes on saanud tunda, kui imeline on Jeesus Kristus ja tema pääste, peavad seda kuulutama teistelegi. See tähendab, et kuna taevariigi võtmed on antud kristlikule kogudusele ehk kirikule, siis tuleb meil kuulutada evangeeliumi nii ligidal kui ka kaugel. See ülesanne kuulub niivõrd olulise osana koguduse olemuse juurde, et kogudust ja kuulutusülesannet ei saa teineteisest lahutada. Kui kogudus sellest loobub, siis ta kaotab oma olemasolu õigustuse.

Me kasutame küll väljendit, et oleme tulnud Kristuse juurde, aga Jeesus ise ütleb, et tema on valinud meid. See, mida Jeesus ütles oma saadikute kohta Jh 15:16, hõlmab ka meid: „Teie ei ole valinud mind, vaid mina olen valinud teid ja olen seadnud teid, et te läheksite ja kannaksite vilja ja et teie vili jääks. Mida te iganes Isalt palute, seda ta annab teile minu nimel.” Ei ole sugugi ebaaustav öelda, et kuna Issand Jeesus on mind valinud, siis kannab ta ka minu eest vastutust. Ma kuulun ju talle.

Teiseks ütleb Peetrus, et me oleme „kuninglik preesterkond”. Vanas Testamendis valis Jumal israeli rahva omale preesterrahvaks. Neist omakorda valis Jumal spetsiaalselt ühe suguharu – nimelt Leevi – esindama templiteenistuses kogu rahvast. Preestrid, kes toimetasid ohverdamisi, olid sellest suguharust. Praegusel ajal ei ole maa peal enam muud preestriametit kui see, millest räägib Peetrus. Terve Kristuse kogudus on selle preestriameti osaline, sest neil on Jeesuse läbi igal ajal pääs Jumala ette. Tegelikult ainus tõeline preester ongi Jeesus Kristus, kes praegugi meie eest palvetab. Tema läbi on iga temasse uskuja ka selle preestriameti osaline. Võib seega öelda, et omal ajal oli preestriamet israeli rahval, nüüd on aga kristlik kogudus selles preestriameti tervikuna.

See tähendab, et kuna me kuulume Kristusele, siis me võime olla temaga kogu aeg osaduses ning olla koos temaga kõige pühamas paigas. Issandasse Jeesusesse uskujad inimesed on kuningliku preesterkonna liikmed. Me oleme kuninga lapsed.

Kolmandaks, me oleme „püha rahvas”. See tähendab ennekõike, et me oleme Jumala päralt, ehkki meie käitumine jääb pühadusest sageli veel kaugemale. Israelil rahvas ei olnud oma käitumise poolest kunagi püha ja sedasama võib öelda ka koguduse kohta. Israelil rahva langemised olid suured ja ka koguduse langemisi ei tohi tühisteks pidada. Ajaloo jooksul on neid olnud isegi õudustäratavaid. Aga ometi, kõigest hoolimata me oleme pühad usu tõttu, sest Kristus on meie õigus. Inimese õigus tulla Jumala ette ei põhine millegi inimesest lähtuval, vaid sellel, kes on Jeesus Kristus. Enam suuremat andi pole inimkonnale antudki. Patune inimene võib tänu Kristusele olla Jumala ees täiuslik. Aga muidugi ei tähenda see hoopiski, et koguduse ja ka üksikkristlase eksimustel ja langemistel polekski Jumala ees

mingit tähtsust. Vähemalt mina ei saa seda mõista nii, et kristlane võib teha ükskõik mida, aga ikka ei näe Jumal temas midagi laiduväärset lihtsalt sellepärast, et ta väidab end ka uskuvat Kristusesse.

Kui kristlase käitumine on kaugel sellest, mis vastab Jumala iseloomule ja ootustele, siis näitab see lihtsalt, et ta elab alles lihameelsuses, nagu Paulus seda väljendab. Ta usub küll Kristusesse, aga ta pole tulnud Kristuse juurde ega lasknud tal end ehitada ka tegelikult Jumala eluasemeks Vaimus, nagu kuulsime eelmisel korral (Ef 2:22). Selline asi juhtub siis, kui kristlane pole muutunud oma „meele uuendamise teel, katsudes läbi, mis on Jumala tahtmine, mis on hea ja meelepärane ja täiuslik“ (Rm 12:2). Teisisõnu – kristlane rahustab end sellega, et ta ju usub, kuid on täiesti unustanud pühitsuse. Sel juhul elab ta ikka veel oma äranaagemise ja maailma meelsuse järgi. Tulemused on muidugi sellele vastavad. Paraku on selline olukord võimalik isegi siis, kui ta Piiblit hästi tunneb ja on koguni kõrges vaimulikus ametiski. Selles küsimuses tuleb igal kristlasel pidevalt valvel olla, et mitte elada enesepettuses. Jaakobus nimelt ütleb selle kohta: „Aga olge sõna tegijad, ja mitte üksnes kuuljad, pettes iseendid.“

Neljandaks on kristlased Jumala „omandrahvas“. See väljend rõhutab, et me oleme Jumala omand. Me kuulume temale. See sarnaneb natuke sellele, kui noor inimene saab suvel tehtud töö eest oma esimese palga. See raha kuulub talle, sest ta tegi selle saamiseks tööd. Kristuse töö, tema lunastustöö tähendas, et tal tuli valada oma veri meie lunastamiseks. Aga nüüd on tal kalli hinnaga ostetud rahvas, kes on tema oma.

Oma ülempreesterlikus palves ütles Jeesus Jh 17:6: „Ma olen teatavaks teinud sinu nime inimestele, keda sina mulle oled andnud maailmast. Nad olid sinu omad, ja sina oled andnud nad mulle ning nad on pidanud sinu sõna.“ Ja Jh 6:37 ütles ta: „Kõik, mis Isa mulle annab, tuleb minu juurde, ning kes minu juurde tuleb, seda ma ei aja välja.“ On imeline ja julgustav teada, et Jumal Isa on andnud meid Kristusele.

Uks Jumala juurde on lahti praegugi. Issand Jeesus kutsub sindki oma seltskonda. Ei ole vahet, kas oled vaene või rikas, naine või mees, laps või täiskasvanu. Ei ole tähtsust sellelgi, millisest rassist või rahvusest sa oled. Jeesus Kristus kutsub sind enda juurde. Ta tahab, et sa oleksid valitud sugu ja kuninglik preesterkond. Ta kutsub sind ühinema preesterkonnaga, kellel on pääs Jumala ette. Ta kutsub sind ühinema oma uue rahvaga. Ta ei mõtle Eesti, Soome või Saksa rahvast, vaid seda tohutut usklike hulka, kuhu kord kuulub inimesi kõigist rahvustest.

Üheksas salm lõppes sõnadega Jumala kohta: „... kes teid on kutsunud pimedusest oma imelisse valgusse ...“ See lause jätkub 10. salmis.

2:10 teid, kes te muiste polnud rahvas, nüüd aga olete Jumala rahvas, teie, kelle peale polnud halastatud, nüüd aga on.

Peetrus tsiteerib siin Hoosea raamatut. Hoosea naise lastele pandi nimed Lo-Ammi ja Lo-Ruhama – tõlkes: „pole minu rahvas“ ja „pole halastust“. Ometi antakse neile porduelust sündinutele Ho 2:25 Jumala töötused: „*Ja mina külvan ta enesele sellel maal, halastan Lo-Ruhama peale ja ütlen Lo-Ammile: "Sina oled minu rahvas!" ja tema ütleb: "Minu Jumal!"*“

Peetrus kirjutab kogudustele, kuhu kuulus nii juutidest kui ka paganatest kristlasi. Need sõnad sobivad mõlema kohta. Paulus nimelt räägib Rooma kirjas, milline on õige juut. Ta kirjutab Rm 2:28-29: „Ei ole ju juut see, kes seda on väliselt, ega ole ümberlõikamine see, mis on väliselt ihu küljes,²⁹vaid juut on see, kes seda on sisemiselt, ja õige ümberlõikamine on südame ümberlõikamine, mis toimub vaimu, mitte kirjatähe varal. Niisugune saab kiituse mitte inimestelt, vaid Jumalalt.“ Niisiis, ka juut, kes pole Jumala töötusi Jeesuse Kristuse kohta uskudes vastu võtnud, ei kuulu tõelises mõttes Jumala rahva hulka. Alles usk Jeesusesse Kristusesse teeb välise juudi ka sisemiselt juudiks. Loomulikult käib seesama ka pagankristlaste kohta. Enne, kui nad pöördusid Jeesuse Kristuse poole, olid nad ilma Jumala rahva kodanikuõigusteta.

Neid sõnu on kerge rakendada ka meie kohta. Ükski inimene ei kuulu oma patuse tõttu loomulikult Jumala rahva hulka Me oleme oma loomu poolest olnud talle kauged. Enne, kui meie juurde jõudis evangeelium, ei saanud meid

nimetada Jumala rahva liikmeteks. Nüüd aga on Jeesuses Kristuses meilegi antud luba saada Jumala riigi kodanikeks. Meile on antud tema riigi pass. Nii on ilma armuta elanud inimene saanud selleks, kelle peale on halastatud. See on kingitus, millest ei tasuks end ilma jätta kellelgi – ka sinul. Sellele kingitusele on kirjutatud „arm”. Suuremat kinki pole võimalik kujutleda, sest Jumal on armu poolest rikas. Kui sa vajad täna tema armu, siis mine tema juurde. Ta annab seda hea meelega. Jr 32:40-41 kinnitab ta: „Ja ma teen nendega igavese lepingu, et ma ei loobu tegemast neile head; ja ma annan neile südamesse minu kartuse, et nad ei lahkuks minust. ⁴¹Ja ma tunnen neist rõõmu, tehes neile head, ma istutan nad ustavalt siia maale kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest.” Kas kuuled, sõber? Jumal tunneb rõõmu, kui ta saab teha sulle head, kui ta võib sulle kinnitada su pattude andeksandmist Jeesuse Kristuse nimes ja veres.

Peetrus, rääkides siin uuest rahvast, ei ütle, et ristikogudus oleks uus Iisrael. Samuti ta ei ütle, et vana Iisrael oleks lakanud olemast. Selle asemel räägib ta ainult ühest Jumala valitud rahvast, kelle hulka kuulub nii juute kui ka paganaid. Neid kõiki ühendab usk Jeesusesse Kristusesse.

Täpsemalt õpetab Iisraeli rahva tulevases saatuses Paulus Rooma kirjas, 11. ptk-s, eriti salmides 25 – 29. Seal teeb ta selgeks, et Iisraeli rahvast on tabanud paadumuse aeg. Millalgi aga see aeg lõpeb ja siis pöörduvad nemadki Jeesuse Kristuse poole.

Edasi läheb Peetrus uue teema juurde. Võib öelda, et senini on ta oma kirjas pühendunud rohkem õpetuslikule poolele, siit edasi aga on rõhk usu praktikasse rakendamisel. Ta hakkab rääkima, kuidas neil, kellel taevariigi pass käes, tuleb elada selles maailmas, kuhu nad on oma loomuliku sündimise läbi on tulnud. Peetrus pöördub jälle tagasi majaliste teema juurde, millega ta oma kirja juba alustaski.

2:11 Armsad, ma manitsen teid kui majalisi ja võõraid siin ilmas hoiduge lihaliiksetest himudest, mis sõdivad hinge vastu!

Kristlastele on läbi sajandite olnud suureks lohutuseks teadmine, et nad on siin maailmas muulased - majalised. Eriti misjonärid, kes on pidanud elama kaua oma sugulastest lahus, on sellest jõudu saanud.

Peetrus annab meile siin esmalt peamise reegli, kuidas majalisel ehk võõramaalasel tuleb selles maailmas elada – tuleb hoiduda elamast selle maailma himude järgi. Ta ütleb ka selle põhjuse – need himud sõdivad hinge vastu. Algkeeles on sõdimine hinge vastu formuleeritud selliselt, et see on pidev tegevus. Vahel mõeldakse Piiblis sõna „hing” all inimest tervikuna, aga siin mõeldakse tõesti tema hinge, ta sisemist inimest. Hingest rääkis Peetrus juba eespoolgi, 1:22: „Et te olete kuulekuses tõele oma hinged puhastanud siiraks vennalikkuseks, siis armastage raugematult üksteist puhtast südamest!”

Selle maailma himud püüavad inimest Jumalast lahutada. Seepärast tuleb nendest eemale hoida. Sel otstarbel on heaks rohuks püsida tões ehk Jumala sõnas ning teenida kaasinimesi ustavalt ja kogu südamest. Siis ei jää oma himude rahuldamiseks nii palju aega.

Aga millistest himudest on siis jutt? Ja miks võivad need himud inimese Jumalast lahutada või kuidas nad sõdivad hinge vastu? Pealiskaudselt võiks ju arvata, et inimese hingele on just kõige parem see, kui ta saab kõike, mis ta soovib – siis peaks ta eeldatavalt kõige paremini rahul olema. Tegelikult aga on selline, et paljud asjad, mida inimene himustab, on tegelikult kahjulikud – sellepärast nad sõdivadki hinge vastu. Pealegi on kuri himu täitmatu – mida rohkem talle järele antakse, seda enam ta nõuab. Väga selgete näidetena võib nimetada, mis juhtub joodiku või narkomaaniga, kes oma vastavaid himusid pidevalt rahuldab, aga tegelikult on samasugune lugu igasuguse kurja himuga.

Milline jõud on kurjal himul, selle kohta on Dietrich Bonhoeffer, kes natsi-Saksa vanglas märtrina suri, kirjutanud järgmist: „Meie liikmetes elab uinuvana kalduvus äkilisele ja kirglikule himule. Vastupandamatu jõuga haarab himu liha oma võimusesse. Ühe hetkega lööb salajane, hõõguv leek lõkkele. Liha põleb lõõmates. Ei ole vahet, kas on tegemist seksuaalse himu, auahnuse, edevuse, kättemaksuhimu, võimu ja maine armastamise, rahaahnuse või lõpuks selle maailma ja looduse ilu himustamisega. Rõõm Jumalas on --- kustunud meis ja me otsime kõike rõõmu loodust. Sel hetkel on Jumal meile üsna ebatõeline; ta muutub muinasjutukujuks ja ainult himu loodu vastu on tõeline; ainus, mis on tõeline, on saatan. Saatan ei täida meid selles olukorras vihaga Jumala vastu, vaid paneb meid Jumalat unustama. Samal ajal liitub selle saatana valega jõutunne. Nii sündinud himu sulgeb oma pimedasse kuristikku inimese meele ja tahte. Inimene kaotab võime asju selgelt eritleda ja otsuseid langetada. Meelde tõusevad küsimused: „Kas see, mida liha himustab, on praeguses olukorras tõesti patt?” „Kas just selles minu olukorras ei ole himu järgi tegutsemine mulle lubatud – ja kas seda minult isegi ei oodata?”

Neid ridu lugedes mõistab hästi, miks himu tõesti lahutab inimese Jumalast. Seega, kui mõtled kõikvõimalikele himudele, mille keskel siin maailmas elatakse, siis võid võtta nende suhtes uue hoiaku, mõeldes, et himudele vastuseisimine on Jumala lapsel vahendiks ülistada Jumalat. Jumalat võib muidugi kiita ka ülistuslauludega, aga võib-olla veelgi parem on kiusatuste keskel ainult Jumala sõna põhjal keelduda himude nõudmistele järgnemast. Ehk Bonhoefferi sõnu kasutades: jätta liha teod tegemata.

Eespool loetles Peetrus selliseid liha tegusid nagu kurjus, kavalus, silmakirjatsemine, kadetsemine ja keelepeks. Kristlane siis ülistab Jumalat, seistes vastu endas olevatele himudele ja keeldudes toimimast nende järgi. Me ei saa midagi parata sellele, et meis elab põhjatu kurjuse kuristik. Aga me saame otsustada, kas laseme kurjusel juhtida ka oma tegusid ja sõnu. On raske kujutleda kristlast, kes ütleb, et ta usub Jumala Poega, kes on tema pattude pärast andnud oma elu õudses ristisurmas, aga kes samal ajal petab oma ligimesi, kasutab neid ära, valetab ja moonutab asju.

Inimene ei saa kristlaseks seeläbi, et ta püüab parandada oma elu, aga kristlane võib küll saada Jumalast lahutatud, kui ta ei hoia oma elu ohjes.

2:12 Käituge hästi paganate keskel, et kuigi nad teist räägivad paha kui kurjategijaist, siiski, pannes tähele teie häid tegusid, annaksid nad Jumalale au aruandmise päeval.

Kristlasena elamine ei ole vaga näo tegemine. Samuti ei ole see ainult lihalikest himudest hoidumine. Lõppude lõpuks on see tegutsemine, mis valmistab rõõmu meie ligimestele ja kogu ühiskonnale. Selle juurde kuuluvad muuhulgas sellised asjad nagu ausus ja head teod. Nii näiteks ärieluski, kus pidevalt tulevad ette mitmesugused kiusatused tegutseda teisiti, kui tahab Jumal, tunnistab kristlane Jumalast sellega, et ta tegutseb ausalt. See on osa kristlase tunnistusest selles maailmas. Seesama kehtib ka iga teise töö ja tegemise kohta. Jumal on täielikult hea ja ta on kõige headuse allikas. Seepärast ka tema riigi kodanikud jagavad teistegagi seda head, mis nad temalt saavad.

PKK1189 1Pt 2:13-17

Keda tuleb kartä?

Oleme jõudnud Peetruse 1. kirjas osani, kus ta annab kristlastele juhtnööre, kuidas praeguses maailmas elada. Neid juhtnööre lugedes tuleb meeles pidada, et tegemist on kasulike ja rõõmsate asjadega. Neist juhitudes võime meiegi õppida elama ja tegutsema nii, nagu tahab Jumal. Me ei ole ju mingid kodutud tänavalapsed, kellele keegi ei anna nõu, kuidas oma eluga toime tulla. Kristlane on Jumala perekonna liige ja Jumal ise räägib meile Peetruse vahendusel, kuidas ta tahab, et ta lapsed tema kodus elaksid.

2:13-14 Alistuge Issanda pärast kogu inimlikule korrale, olgu kuningale kui kõige ülemale, ¹⁴olgu maavalitsejale kui tema poolt saadetule kurjategijaid karistama, aga heategijaid kiitma.

Kui eespool oli juttu kuulekusest ja alistumisest Jumalale, siis siin ütleb Peetrus, et alistuda tuleb ka inimlikule korrale, mis maa peal kehtib. Seda sellepärast, et kaudselt on sellegi taga Jumala korraldus. Seda isegi siis, kui valitseja pole jumalakartlik.

Selle kirja kirjutamise aegu oli Nero saamas uueks Rooma keisriks. Teatavasti sai ta veriseks kristlaste tagakiusajaks. Rooma riik kiitis end riigina, kus inimesi koheldakse õiglaselt. Tegelikult aga oli ta üsna samasugune nagu kõik maailma riigid ja nende valitsused, meie oma kaasa arvatud. Nimelt on kõigile maailma riikidele ühine see, et vaesel pole kunagi olnud samasuguseid võimalusi õigust saada nagu rikastel. Rikas on alati suutnud ära osta seadusemehi, kes on piisavalt targad ja andekad, et osata seadustest vastavalt vajadusele mööda hiilida või neid enda huvides ära kasutada.

Milline peaks olema kristlase suhe seadusega? Vastus on lihtne: tal tuleb sellest kinni pidada. Ja seda mitte ainult maise korra enese pärast, vaid nagu Peetrus ütleb: „Issanda pärast”. Kuna kirja saajad elasid Rooma seaduste all, siis tuli neil neid järgida. Ent ehkki Rooma püüdis õiglaste seaduste poole, ei suutnud ta ikkagi alati õigust tagada. Rooma seaduste järgi löödi ka Kristus risti. Samuti kiusati selle põhjal taga esimesi kristlasi. Ja ikkagi tuleb meil järgida oma maal kehtivaid seadusi.

Aga siin võib küsida, kas ei kiusatudki esimeste sajandite kristlasi taga just sellepärast, et nad ei järginud seadusi? Nad oleksid ju tagakiusust pääsenud, kui nad ainult oleks nõustunud nii nagu teisedki kummardama keisrit jumalana. – Siin ongi ainus erand sellest reeglist. On olukordi, kus riigivõim ületab talle kuuluvad piirid. Siis tuleb teha nii, nagu Peetrus ja Johannes ütlesid oma aja võimukandjatele, kes käskisid neil lõpetada Jeesusest rääkimise. Ap 4:19-20 jutustatakse sellest: „Peetrus ja Johannes vastasid aga neile: "Otsustage ise: kas Jumala ees on õige kuulata teid rohkem kui Jumalat? ²⁰Meil on ju võimatu jätta rääkimata seda, mida me oleme näinud ja kuulnud."”

Ajaloo jooksul on vahetevahel ikka tõusnud valitsejaid või riike, kes on taotlenud endale austust, mis kuulub üksi Jumalale. Seda austust inimestele anda oleks vale. Aga küllap on samal ajal jumalatu valitsejagi muus osas ühiskonnas siiski korda taganud ja karistanud ka tõelisi ülekohtutegijaid. Seda tehes on iga riigivõim ka Jumala poolt ette nähtud korra ülalpidaja. Seepärast tuleb kristlaselgi seadustest kinni pidada, kui need ei nõua Jumala selgest tahtest üleastumist.

2:15 Selline on ju Jumala tahtmine, et te head tehes paneksite vaikima rumalate inimeste arutuse.

Sisuliselt sedasama ütles ka Jeesus Mt 5:14-16: „Teie olete maailma valgus. Ei saa jääda märkamatuks linn, mis on mäe otsas. Ega süüdata ka lampi ja panda vaka alla, vaid lambijalale, nii et selle valgus paistab kõigile majasolijatele. Nõnda paistku teiegi valgus inimestele, et nad teie häid tegusid nähes ülistaksid teie Isa, kes on taevas.”

Kiriku ajalugu näitab siiski ka palju raskemaid olukordi: teatud aegadel on kristlaste suhtes oldud väga kahtlustavad. On säilinud kirjeldusi eelarvamuste kohta, kus kristlasi usuti tegevat oma koosolekutel ei tea missuguseid hirmutegusid kuni inimeste söömiseni välja. Me ei tea küll, kas ka Peetrus pidas silmas sellesarnaseid asju, aga igatahes on ta juhtnõr kehtiv kõikidel aegadel – teod, mida inimene teeb, kõnelevad lõppeks siiski kõige valjemini. Kui inimesed kristlasi laimavad ja süüdistavad neid kõikvõimalikes jubedustes, siis parim, mida saab teha, on näidata oma eluga, et need jutud ei pea paika. Omal ajal tuleb tõde ikka päevalvalgele.

2:16 Elage otsekui vabad, ent ärge kasutage oma vabadust kurjuse katteks, vaid olge nagu Jumala sulased!

See juhtnõr on tähtis ka meie jaoks: vabadus ei tähenda vabadust teha kõike, mis pähe tuleb või mida süda himustab, sest sellisel juhul muutuks vabadus enda hävitamiseks. See pole kindlasti lõpuks enam vabadus.

Kui jutt on kristlase elust ja üldse kristlikust eetikast, siis võib kergesti juhtuda, et see hakkab kuulajate kõrvus kõlama nõudmistena ja isegi Seaduse orjusena. Aga muidugi pole asi selles. Kui kristlane ei tee kurja ega näiteks

täida oma tuludeklaratsiooni valesti, siis mitte sellepärast, et Seadus keelab, vaid seetõttu, et ta on Jumala päralt. Seaduse orjus tähendab, et inimene püüab seadust täites pälvida Jumala meelehead. See ei õnnestu aga kunagi. Seaduse orjus viib ainult lootusetusse või siis enesepettusse, kus arvatakse, et seaduste täitmine on korda läinud. Seevastu Jumala sulane olla ei tähenda sellist lootusetut üritamist kellekski saada. Kristlane on Jumala poolt juba täielikult vastu võetud Jeesuse Kristuse tõttu. Seepärast tähendab Jumala teenimine elada Jumala evangeeliumi poolt vabastatuna ja küsida Jumala tahet kõigis olukordades.

Peetrus räägib küll ka teistsugusest vabadusest – inimestest, kes ilmselt evangeeliumile viidates annavad endale õiguse Jumala tahtest üle astuda. Tõepoolest on vabadust võimalik kasutada ka kurjuse kattena või õigustusena. Peetrus ei olnud selles asjas sugugi sinisilmne. Nüüd aga ei räägi ta neile, kes otsivad seadusest kassiauke, et südametunnistust sobivald õigustades rahuldada oma himusid, vaid neile, kes südamest tahavad küsida, milline on Jumala tahe. Neile ei tähenda Jumala teenimine orjust ega ahelaid, vaid eesõigust, sest nad teavad, et Jumala tahe on alati elu ja headuse poolel. Nad teavad, et nii on see eriti siis, kui Jumala tahe soovib midagi muud kui seda, mis nad ise oma loomu poolest tahaksid teha.

2:17 **Austage kõiki, armastage vendi, kartke Jumalat ja austage kuningat!**

Needki on praktilised ja vajalikud juhtnöörid, kuidas suhtuda oma kaasinimestesse. Esimesena nimetab Peetrus siin kõigi inimeste austamist. Iga inimene on Jumala looduna väärtuslik, seetõttu ei tohi kedagi põlastada. Kristlane on kutsutud hoopis kõiki inimesi teenima. Selles rollis ei saagi olla teisiti, kui osutades austust igaühele. Küsimus on inimese kui isiku austamises. See ei tähenda, et tuleb alati austada ja kiita heaks kõike, mida need inimesed teevad. Kui ikka keegi näiteks varastab või valetab, siis neisse tegudesse loomulikult ei saa suhtuda austavalt.

Teiseks ütleb Peetrus, et tuleb armastada usuvendi. See on asi, millest tuntakse, et tegemist on Jeesuse järgijatega, nagu ta ise ütles Jh 13:34-35. Niisiis, kristlaste omavaheline armastus on tunnistuseks ka väljaspoololijatele. Seetõttu tuleb selles asjas olla eriti hoolas. On ju selge, et sugugi kõik kristlased ei ole meile meele järgi. Paljudel on ebameeldivaid puudusi, mis panevad meie armastuse proovile. Kõige problemaatilisem on veel see, et minus endaski on nii palju asju, mis teevad kaasinimeste elu raskeks. Aga kõigest hoolimata tahab Jumal, et ta lapsed osutaksid üksteisele erilist armastust. Igasugustesse puudustesse tuleks õigupoolest suhtuda kui võimalustesse – võimalustesse õppida armastama, hoolimata puudustest. Lõppude lõpuks on ju tegemist ühe ja sama Kristuse ihu liikmetega.

Peetruse sõnul tuleb Jumalat karta. Miks küll ometi? Kas Jumal on meie peale kuri ja ootab, et me jookseksime peitu nagu pahateolt tabatud lapsed? Vahel öeldakse, et Jumala kartmine tähendab sedasama, mis tema austamine. Muidugi on täiesti õige Jumalat ka austada, aga Peetrus teeb siiski kartmisel ja austamisel selgelt vahet. Ta käsib meil karta Jumalat ja austada kuningat. Tegemist on siis eri asjadega.

Mida siis Jumala kartmise all mõeldakse? Sellest on meie saadetes varemgi juttu olnud, aga tahaksin selle selgitamisele siin veel natuke aega pühendada. Käsk Jumalat karta ei ole loomulikult Peetruse enda leiutatud, vaid ta viitab sellele, mis on öeldud VT-s. Kõige selgemalt on see käsk kirjas ehk 5Ms 10: 12-13: „Ja nüüd, Iisrael, mida nõuab Issand, su Jumal, sinult muud, kui et sa kardaksid Issandat, oma Jumalat, käiksid kõigil tema teedel ja armastaksid teda, ja et sa teeniksid Issandat, oma Jumalat, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest,¹³ et sa peaksid Issanda kärke ja seadusi, mis ma täna sulle annan, et su käsi hästi käiks?”

Nagu sellest piiblikohast näeme, Jumala kartus on lahutamatu seotud sellega, et käiakse kõigil tema teedel ning armastatakse ja teenitakse teda kogu oma südamest ja hingest. Sellel lühikesel salmil on nii suur sisu, et paljud ei õpigi seda kunagi ära. Kõige hämmastavamalt võib seejuures mõjuda see, et see kõik on seotud edukusega – sellega, et inimese käsi käib hästi. Sellest käsust selgub seega, et Jumal soovib meile head ja tahab kaitsta meie elu. Aga nagu näeme, käsud Jumalat karta ja armastada on omavahel seotud. Jumal ootab oma teenijatelt seega mitte ainult armastust, vaid ka kartust. Kuidas on see üldse võimalik?

Mõtlemine siis, mis vahe on Jumala kartmisel ja armastamisel. Armastuse loomuses on, et see tõmbab ligi, ka purustab piire, et ta võiks osutada armastust võimalikult paljudele. Armastus on selles mõttes piiritu, et see võib olla samal ajal suunatud paljudele eri asjadele. See tähendab, et mida rohkem inimene armastab, seda enam on tema ümber ruumi teistelegi.

Kartus toimib teisiti. Kui inimene mingit asja kardab, siis saab ta sellest kartusest täielikult haaratud. Karta võib samuti mitmeid asju, aga see, mida kõige rohkem kardetakse, tõrjub kõrvale muud asjad. Juudi rabi Jaakov Krantz, kes elas 1741 – 1804, illustreerib seda kartust, jutustades mehest, kes kartis koeri. Kord maanteel kõndides kuulis ta, kuidas haukuv koer ligines. Koera kartes pöördus ta teises suunas. Aga kui ta nägi sellel uuel teel hundi varju, siis ta kartus koera ees kadus ja ta pöördus esimesele teele tagasi. Kuna kartus on selline asi, et see välistab muud asjad, mida vähem kardetakse, siis hirm hundi ees kõrvaldas hirmu koera ees.

Igapäevaeluski on palju asju, mida kardetakse. Me võime karta haigusi, ebaõnnestumist, töötuks jäämist, abielulahutust, sõja puhkemist Lähis-Idas või ka mujal; meil võib olla hirm tuleviku ees jne. Sellised hirmud võivad elu muuta isegi nii raskeks, et inimene ei suuda enam midagi teha. Hirmust võib ka haigeks jääda.

Paljud kristlased taganevad oma põhimõtetest või sellest, mis nad teavad olevat õige, välise surve või ootuste tõttu. Näiteks nõukogude ajal kardeti kirikuga tegemist teha, sest siis võis töökoht olla ohus. Aga kui Jumal on meie elu keskus – kui ta on ainus, keda me tõesti kardame üle kõige, siis ajalikud hirmud jäävad tagaplaanile. Siis Jumala kartus kõrvaldab muud kartused. Tema ongi see ainus, keda meil tegelikult tuleb karta. Jeesus ise ütles Lk 12:4-5 koguni: „Teile aga, oma sõpradele, ma ütlen: Ärge kartke neid, kes ihu tapavad ja pärast seda ei saa midagi rohkemat teha! Ma näitan teile, keda teil tuleb karta: kartke teda, kellel on meelevald pärast tapmist heita põrgusse! Jah, ma ütlen teile, teda kartke!”

Muide, siin väärib tähelepanu rõhutuse, et need sõnad on mõeldud Jeesuse sõpradele. Teistele on need ilmselt liig.

Kui mõelda Jeesusele ja tema elule, siis märkab, millised tagajärjed sellel olid, et ta kartis Jumalat üle kõige. Ta ei kartnud raskeid olukordi. Ta ei vältinud kohtumist raskete inimestega. Ta ei kartnud öelda välja, kuidas asjad tegelikult on, ehkki tal tuli seetõttu kannatada. Jeesus ei teinud oma elus ühtki kompromissi, sest ta kartis Jumalat üle kõige. Nii tegi ta isegi siis, kui Jumala kartmise tagajärjeks oli surmaotsus. Ja nagu me teame, isegi surm jäi tema ees kaotajaks. Kui Jeesus oleks kartnud midagi muud rohkem või arvestanud millegi muuga rohkem, kui oma taevase Isaga, siis oleks temaga läinud samamoodi, nagu meie kõigiga. Ta poleks siis võitnud ega meid lunastanud.

Martin Luther, seletades esimest käsku, kus keelatakse teenida teisi jumalaid, ütleb: „Meie peame Jumalat üle kõigi asjade kartma, armastama ja tema peale lootma.” Teisisõnu – Jumala tahe peab kristlasel igal ajal kõige esimesena meeles olema. Kõik muud kaalutlused peavad lähtuma sellest.

Milline on aga tegelikkus? Kas meie oleme sellised? Kas on Jumala tahe alati meie kõrgeimaks sooviks ja taotluseks? Kas oleme suutnud täita isegi esimest käsku kümnest? Või mis rääkida suutmisest – kas oleme seda üldse taotlenudki?

Küllap tuleb meil tunnistada sedasama, mida ütleb jumalakartust seletades üks vana aja kuulsamaid kirikuisasid Augustinus, kes elas 5. sajandil. Jumala kartus on ju oluliselt seotud Jumala Seaduse ehk käskude täitmisega. Augustinus tõdeb, et Jumala Seadus ei tee kedagi elavaks, vaid hoopis lööb ja suretab. Seejärel ta jätkab, öeldes: „Mis küll on nii kaua, kui süda ei ole puhastatud, kas tseremooniaseaduse või kõlblusseaduse kohased head teod muud kui vagaduse väline vorm ja teesklemine? Selles mõttes Kristus ütleb, et variserid on väliselt ilusad, aga seest täis kõike saasta. Sellest johtub, et mõni ehk otse teona ei varasta ega riku abielu, aga on siiski seesmiselt neile kalduv või hoidub neist kas oma kasu tõttu või karistuse hirmust, ja nii ta ühe patuga võidab teise. Sest oma kasu armastus ja karistuse kartus on pahed ja omamoodi ebajumalateenistus, kuna me oleme kohustatud üksi Jumalat armastama ja kartma.”

Augustinuse sõnad viivad vähemalt mind kitsasse kohta. Mu motiivid saavad väga hoolikalt kaalutud. Ei piisagi sellest, et ma ei varasta, ei tapa ega riku abielu. Jumal on huvitatud ka mu motiividest nende üleastumiste vältimisel. Kas need jäävad tema pühaduse ees püsima?

Kui Paulus Rm 3-s iseloomustab inimest tema loomulikus olukorras, siis ütleb ta muuhulgas: „Ei ole jumala kartust nende silme ees.” (Rm 3:18) Aga meie oleme ju kristlased. Kas meie silme ees on Jumala kartust? Või ei pea me selle olemasolu vajalikukski?

Me võiksime muidugi öelda, et kuna meie oleme kristlased ja lunastatud, siis me pole enam käsu all. Aga see on pealiskaudne suhtumine. Ka kristlikust elust ei tule midagi, kui selles puudub Jumala kartus. Me ei saa ka kristlastena teha Jumala tahtmist, kui me kardame näiteks jumalavastast valitsust või ülemust rohkem, kui Jumalat. Me ei saa olla Kristuse tunnustajad või isegi lihtsalt usklikud inimesed, kui me kardame, mis teised selle peale ütlevad.

Uue Testamendi õpetus Jumala käskude kohta on, et nende tõttu me mõistame, kui kaugel me oleme sellest, mida Jumal tahaks meid olevat. Käsud ajavad meid Kristuse juurde, kui me neid tõsiselt võtame. Jumala kartusega on sama lugu, nagu kõigi muudegi asjadega, mida Kristus oma järgijailt ootab – ta tahab ise anda seda, mida ta ootab. Küsimus aga on, kas tahame tulla tema juurde seda paluma ja vastu võtma? Maailmas on ju palju lihtsam elada ilma selleta.

Niisiis, meil tuleb otsustada, mida või keda me kõige rohkem kardame. Õigemini, me oleme juba otsustanud ja käitume sellele vastavalt. Tasub järele mõelda, millised on minu elus need asjad ja põhimõtted, millega ma mingil juhul ei taha vastuollu minna – need nimelt ongi need, mida ma kõige rohkem kardan ehk millega ma kõige rohkem arvestan. Kui see pole Jumal, siis ainuke õige otsus saab olla, et tuleb väärtused ümber hinnata. Muidu me oma elu Jumala tahte kohaseks ei saa.

Kui me tõesti kardaksime Jumalat, siis see kartus kaitseks meid. Siis me ei kardaks midagi muud, sest Jumala kartus tõrjuks kõrvale kõik muud hirmud. Me ei kardaks sõja ohtu ega raske iseloomuga ülemust. Ei kardaks vastu võtta raskeid väljakutseid. Me ei kardaks inimesi ega nende arvamusi. Me ei kardaks haigusi ega isegi surma. Selle asemel võiksime elada vaba elu Kristuse lunastustöö varal. Võiksime elada täisväärtuslikult, ehkki see võiks meid viia paljudesse raskustesse ja katsumustesse, kus meie usk tõesti kaalule saaks pandud. Mitmesugustesse katsumustesse olid juba sattunud ka need, kellele Peetrus kirjutas ja kellest osa elasid ka Galaatias. Peetrus teadis, et ka rasketes olukordades tuli ta lugejatel meeles pidada, keda tuleb siiski kõige rohkem karta.

Peetrus kutsub üles austama keisrit. Austamine ei tähenda Piiblis mitte ainult teatud hoiakut, vaid ka ülesehitavat tegevust teise heaks. Kui austada tuleb keisrit, siis on selle all mõeldud muidugi laiemalt kõike seda, mida keiser esindab – kogu riigivõimu tervikuna. See tähendab ka austada isikut, kellel on meie suhtes kõige kõrgem võim. Teda tuleb austada ameti tõttu, mis tal on, sõltumata sellest, milline ta inimesena on.

PKK1190 1Pt 2:18 – 3:2

Kristlane töökohal ja kodus

Peetruse juhtnõõrid, kuidas elada kristlasena argielus, jätkuvad. Järgmiseks annab ta juhtnõõre neile, kes töötavad teiste teenistuses.

2:18 Orjad, alistuge täie aukartusega peremeestele, mitte üksnes headele ja leebetele, vaid ka tujukatele.

Praegusel ajal tuleks meil öelda: „Töötajad, olge oma ülemustele kuulekad ja suhtuge neisse aupaklikult. Ja mitte ainult siis, kui ülemus on juhtumisi usklik, vaid kõigile ülemustele, nii kaua kui nad ei nõua, et tuleb teha midagi

seadusevastast või olla ebaaus. Kuulekuse juurde kuulub ka valikuvabadus. Kuulekus on vabatahtlik. Peetrus õpetab suhtumist, mis ei põhine sellel, millised meie kaastöölised või ülemused on inimestena, vaid juhib meie tähelepanu sügavamale – alustele, millel ühiskond üldse koos püsib ja toimib.

Peetrus nõuab siin kõigepealt austavat suhtumist. Sellest kasvab välja ka õigel viisil alistumine ehk korralduste täitmine. Kui me oma ülemusi ei austa, siis on see juba oluliseks seemneks kõigele halvale. Siis tekivad kõigepealt kõikvõimalikud nurisemised ja rahulolematused. See muudab õhkkonna närviliseks ja üksteist süüdistavaks. Kindlasti pole sellised kogemused võõrad meilegi. Kristlane aga ei tee tööd hästi lõppude lõpuks selleks, et inimestele meele järgi olla, vaid sellepärast, et nii tahab Jumal. Kristlane teenib siis isegi tööd tehes ennekõike Jumalat. Selliselgi viisil toob ta au Jumalale.

Siin tekib kindlasti praktilise elu põhjal küsimus: Aga mis siis, kui ülemus on ülekohtune ja halb? – Kuulame, mis Peetrus selle kohta ütleb.

**2:19-20 Sest see on arm, kui keegi südametunnistuse pärast Jumala ees talub viletsust, kannatades süütult.
²⁰Sest mis kuulsus see on, kui teid süü pärast pekstakse ja teie seda peate taluma? Aga kui te head tehes ja kannatades talute peksu, siis on see arm Jumalalt.**

Peetruse ajal oli karistamisviisiks sageli piitsaga pekmine või käega löömine. Kui ori varastas, valetas või mässas ja keeldus tööd tegemast, siis võis peremees teda peksta. See oli sel ajal tema õigus, mida küsimuse alla ei seatud. Peetrus tõdeb õigupoolest endastmõistetavat asja: kui keegi saab karistada sellepärast, et ta ongi karistuse ära teeninud, siis selle ärakannatamisega pole midagi kiidelda. Ka Jumal ei kiida selle eest.

Hoopis teine asi on siis, kui kristlane saab kannatada ja karistada selle eest, et ta on tegutsenud õigesti – oma südametunnistuse pärast Jumala ees. Sellest tuleneva kannatuse ja viletsuse ärakannatamine on täiesti omaette klass. Me võime paraku rahulolematud olla ju isegi siis, kui meid õiglaselt noomitakse või karistatakse. Veel enam on selleks põhjust siis, kui saame selle osaliseks teenimatult. Aga Peetrus ütleb siin välja midagi õigupoolest midagi päris üllatavat: see on arm. Ja ta ütleb seda siin koguni kahel korral. 19. salm algas sõnadega: „Sest see on arm ...”, 20. salm aga lõpeb lausega: „Aga kui te head tehes ja kannatades talute peksu, siis on see arm Jumalalt.” Meie nimetaksime seda küll ilmselt hoopis ülekohtuks, aga Peetrus ütleb, et see on arm, ja pealegi veel arm Jumalalt. See mõte väärrib ilmselt peatumist ja süvenemist.

Et õiguse pärast tagakiusamine tähendab armu ja koguni õndsust, seda ütles ka Jeesus Mäejutluses: „*Õndsad on need, keda õiguse pärast taga kiusatakse, sest nende päralt on taevariik.*”¹¹ Õndsad olete teie, kui teid minu pärast laimatakse ja taga kiusatakse ja teist valega kõiksugust kurja räägitakse.” (Mt 5:10-11) Sellise kannatuse osaliseks saamist nimetabki Peetrus Jumalalt tulevaks armuks. Pidagem meeles, et Peetrus oli ise saanud Kristuse tõttu peksa ja pandud vangi ajal, mil ta neid ridu kirjutas. Need sõnad polnud talle vagad soovid ega ilus teooria, vaid läbi elatud tõelisus. Ilmselt on lugu nii, et inimeste kartuse tõttu jääb meil, praeguse aja kristlastel, see Jumala armu külg sageli kogemata.

Üldistades võib öelda, et Jumala arm ja kaitse saavad meile osaks põhimõtteliselt kahel viisil – ta võib meid hoida kas raskuste eest või raskuste sees. Esimesel juhul saab meile osaks arm, et me raskustesse ei satugi, teisel juhul aga kannab ta meid oma armuga raskustest läbi. See tähendab, ta annab nende kandmiseks jõudu, kingib nendes olles õige meelsuse ja hoolitseb, et need meid ei murraks. Kui järele mõelda – kummal juhul on Jumala arm tegelikult suurem?

Meile muidugi meeldiks, et Jumal hoiaks meid nii, et me üldse ülekohtu all kannatama ei peakski, aga see pole siin maailmas sageli võimalik. Küll aga on võimalik raskustesse ja tagakiusu õigel viisil suhtuda. Just seda Peetrus siin õpetabki. Ka meie ajal kehtib sageli see, mis on öeldud 2Tm 3:12: „Ja kõiki, kes tahavad elada jumalakartlikult Kristuses Jeesuses, kiusatakse taga.” Niisiis, tagakiusu põhjuseks ei tarvitsegi olla tingimata otsene Kristuse kuulutamine, vaid piisab juba jumalakartlikust elust.

Jukka Norvanto ütleb, et tal on aastate jooksul olnud võimalik kohtuda kristlastega, kelle üle pole mitte ainult naerdud sellepärast, et nad tunnistavad end Jeesuse omaks, vaid neid on ka vangid pandud ja isegi tappa püütud, kuna nad usuvad Kristusesse ja tahavad temast ka tunnistada raskustest hoolimata. Neid ei kuule nende kogemuste üle kiitlemas, aga neist on küll selgelt näha, kellesse nad usuvad. Üldse on elus ilmselt nii, et asjad, mille eest meil tuleb kallist hinda maksta, on meile lõpuks ka kõige väärtuslikumad. Selliste inimestega kohtudes tuleb ka järele mõelda, kui väärtuslikuks ma ise Jeesust Kristust pean.

Kui Smürna koguduse kõrges eas piiskoppi Polükarpost viidi omal ajal hukkamisele, siis poleks teda hea meelega tahetudki hukata, sest vana mehe tapmine ei tundunud sugugi meeldiv. Nii pakuti talle veel võimalust surmast pääseda, öeldes Kristusest lahti. Piiskop aga vastas: „Üle 80 aasta olen ma Jeesust järginud, ja ta pole veel midagi kurja mulle teinud, nii et ma ei või teda salata.” Need sõnad maksid talle elu, aga oma Issandat Polükarpos ei reetnud, ehkki ta oleks võinud sel teel sellest kannatusest pääseda.

Peetrus jätkab oma üleskutset, viidates Kristuse eeskujule.

2:21-22 *Selleks te olete kutsutud, sest ka Kristus kannatas teie eest, jättes teile eeskju, et te käiksite tema jälgedes.* ²²*"Tema ei teinud pattu ega leitud pettust tema suust";*

Siit tasub meelde jätta, et kristlane on kutsutud mitte ainult uskuma Kristusesse, vaid ka käima tema jälgedes. Muidugi ei saa me Jeesust jäljendada kõiges. Me ei ole sündinud neitsist, me pole patutud, me ei saa kanda maailma patte oma õlgadel. Neis asjus pole Jeesus meile eeskujuks, vaid lunastuseks. Aga ometi on Jeesus meile ka eeskujuks oma elu, suhtumiste ja käitumisega. Ta kannatas inimesena sellepärast, et ta tegutses igas olukorras nii, nagu oli õige. See tähendas sageli ka paljudele inimestele varvastele astuda. Seepärast ta peale ka sageli vihastati. Ta kannatas pilget ja naeru oma elu esimese 30 aasta jooksul, nagu võib järeldada messiaanlikust Ps 69-st. Kui ta alustas oma avaliku tööga, siis kannatas ta õigluse pärast, nagu evangeeliumiraamatud meile jutustavad.

Kui sinul või minul tuleb kannatada sellepärast, et me usume Jeesusesse, siis võime end lohutada sellega, et patutu Jeesuski sai inimeste poolt samasuguseid kannatusi tunda. Selles suhtes on ta meile eeskujuks ja sellepärast ka Peetrus siin seda esile tõstab. Kui sa tegutsed õigesti ja see toob kaasa kannatusi, siis on see asi, kus kristlasel tuleb järgida Jeesuse eeskju. Ja siis on tema eeskju ka meile julgustuseks, sest me teame, et sellel teel me oleme heas seltskonnas.

2:23 *ta ei söimanud vastu, kui teda söimati; ta kannatas ega ähvardanud, vaid jättis kõik selle hoolde, kes mõistab kohut õiglaselt;*

Miks tuletab Peetrus siin meelde veel sedagi – õieti igale kristlasele teada asja? Kas mitte sellepärast, et me väga kergesti läheme siin teist teed, kui läks Kristus? Me vastame loomupäraselt söimule söimuga ja meelsasti veel kuhjaga. Seda tehes me aga ei usalda, et Jumal ajab meie asja. Arvame, et suudame ise samaga vastates arved tasa teha ja õiguse kehtestada. Aga tegelikult ei juhtu seda kunagi. Söimamine toodab ikka ainult uut söimu. Sel teel kurjus ja vastuolud kasvavad, mitte ei kahane.

Selle kohta kirjutas Paulus Rm 12:21: „Ära lase kurjal võitu saada enese üle, vaid võida sina kuri heaga!” Nii Peetrus kui ka Paulus peavad neid juhtnöore andes silmas olukordi, kus keegi on meid solvanud. Siis on oht, et see, kes meid solvas, teeb meid enda sarnaseks. Tema kurjus võib nimelt võita meie headuse. Sellega on nii, nagu ütles usupuhastaja: „Võitja on see, kes muudab teise enda sarnaseks, aga jääb ise muutumatuks.” Teisisõnu – kui sa tegutsed samamoodi, nagu tegutseb kuri, siis oled sa liitunud kurja vägedega. Seevastu Kristuse omad vastavad kurjale heaga. Just nii tegi ka Jeesus ise. Oma headuses valmistas ta isegi pääste meile, kes oleme oma loomu poolest kurjad. Sellele päästeteole viitab ka Peetrus järgmises salmis. Meil on seega kõige parem jätta arveteõidendamine Jumala hooleks, sest tema oskab seda teha võrratult paremini kui meie. Kui me jätame ka teotustele vastamise tema hooleks, siis me anname talle au ja ülistame teda sellegagi.

2:24 ta kandis ise meie patud oma ihus üles ristipuule, et meie, olles surnud pattudele, elaksime õigusele; tema vermete varal te olete saanud terveks.

Siin räägib Peetrus Jeesuse tööst, mis ei ole antud meile eeskujuks, vaid lunastuseks. Sina ja mina ei saa kannatada selleks, et pesta ära oma patte, rääkimata maailma pattude kandmisest. Peetrus tsiteerib siin Jesaja raamatu 53. peatükki, kus räägitakse Messiast ehk Jeesusest Kristusest kui suurest Tervendajast. See, kuidas Peetrus Jesaja sõnu kasutab, näitab, et Jesaja ei rääkinud esmajoones ihu tervendamise, vaid millestki palju tähtsamast ja sügavamast – pattudest parandamisest.

Muidugi näitas Jeesus Kristus oma messiaanlikkust ka ihulikke hädasid tervendades. See tervendamistöö aga oli ikka ainult ajutine. Needki, keda ta ihulikult tervendas, ikka surid omal ajal mõne vaeva kätte. Seevastu pattudest parandamisel ehk nende lepitamisel on igavene tulemus. See, kes siin maa peal Jeesusesse uskudes oma patud andeks saab, läheb surmast ellu. Pärast seda ei saa isegi ajalik surm enam temast midagi. Igavene elu algab juba praeguses ajas. Sellepärast Peetrus rõhutab, et Jeesus kandis meie patud.

Peetrus ütles siin välja veel ühe väga olulise tõe: Jeesuse lunastus ei ole mõeldud ainult meie tehtud pattude andeksandmiseks, vaid palju enamaks – selleks, et me „olles surnud pattudele, elaksime õigusele”. Järelikult pole normaalne selline kristlik elu, kus patust elamist võetakse normaalse asjana, arvates, et ega me saagi teistsugused olla.

Ka järgnev on tsitaat sealt samast Jesaja raamatust.

2:25 Teie olite ju "nagu lambad ekslemas", kuid nüüd te olete pöördunud oma hingede Karjase ja Ülevaataja poole.

Nii inimkonna kadunud kui ka Jumala poolt leitud liikmeid võrreldakse Piiblis lammastega. Js 53:6 öeldakse: „Me kõik eksisime nagu lambad, igaüks meist pöördus oma teed, aga Issand laskis meie kõigi süüteod tulla tema peale.”

Peetrus kirjutab inimestele, kellest osa olid otse paganlusest kristlasteks pöördunud, osa aga sünnilt juudid. Kõiki neid ühendas aga üks asi – enne, kui nad Kristust tundma said, olid nad kõik eksinud. Nüüd aga olid nad kuulnud hea Karjase häält. Nad olid tulnud mitmesuguste ebajumalate juurest elava Jumala juurde – mitte nende endi teenete, vaid Kristuse Jeesuse vere läbi. Kuna see oli toimunud, siis ei saanud nad enam jätkata oma elu, nagu polekski midagi juhtunud. Nad ei ole enam eksinud, vaid leitud ja juhitud Päästja juurde, kes juhatab ja hoiab neid, nagu karjane kunagi.

Sellest uuest elust osaduses Päästjaga Peetrus räägibki. See kõik on ka meie jaoks. Ka meid tahab Jeesus Kristus juhtida ja hoida, nii et me kord jõuame taeva kirkusesse, kus me alati võime näha teda palest palgesse. Enne seda aga tuleb meil kohtuda mitmesuguste katsumustega. Selleks Peetrus juhendabki meid, et me võiks nendega kohtuda sel viisil, nagu tahab Jumal.

Kannatamise teema jätkub ka järgmises, kolmandas peatükis. Siin räägib Peetrus, et kannatuste läbi õpetab Jumal kristlasi suhtuma õigel viisil ka oma ligimestesse. See õpetus puudutab elu nii kodus kui ka koguduses.

3:1-2 Nõndasamuti, naised, alistuge oma meestele, et ka siis, kui mõned ei ole kuulekad sõnale, nad võidetakse usule ilma sõnata naiste käitumise läbi, ²kui nad on tähele pannud teie puhast, aukartlikku käitumist.

Meie kristlikkust kaalutakse ennekõike kodus. Seal saab paratamatult selgeks, kes me tõeliselt oleme. Seda teadis ka Peetrus, kes Pauluse andmeil käis oma reisidel koos naiseaga. Siin annab ta juhtnööre ennekõike selliseks puhuks, kui naine on evangeeliumi kuulnud ja usule tulnud, mees aga jäänud külmaks. On tõenäoline, et abielludes polnud

nad kumbki kristlased, sest Uue Testamendi selge õpetus on, et kristlane ärgu abiellugu inimesega, kes ei usu Kristusesse. Selle tulemuseks saab olla ainult palju meelehärmi ja suur oht, et tuleb oma usu suhtes kompromisse teha. Kui üks abikaasa teenib elavat Jumalat, teine aga ebajumalaid, siis on selles paratamatult vastuolu.

Aga muidugi on võimalik, et üks abikaasa on abielu jooksul usklikuks saanud, teine aga veel mitte. Sellist olukorda peabki Peetrus siin silmas. Kui võrrelda Peetruse nõuandeid selles osas Pauluse omadega Ef 5-s, siis kõige suurem vahe on, et Paulus räägib uskliku mehe ja uskliku naise vahekorra. Sellisel juhul on mõlemad Püha Vaimu osalised. Kogu see õpetus algab sõnadega: „Ja ärge joovastuge veinist, millest tuleb liiderlikkus, vaid saage täis Vaimu,” (Ef 5:18) Kuna mõlemad abikaasad tahavad teha Jumala tahet, siis võis apostel neile kirjutada: „Alistuge üksteisele Kristuse kartuses, ²²naised oma meestele otsekui Issandale, ²³sest mees on naise pea, nagu Kristus on koguduse pea, olles ise ihu päästja.” (Ef 5:21-23) Kõigi nende nõuannete aluseks on Kristuse eeskuj, mis maalikse mõlema abikaasa silme ette. Sellepärast öeldakse ka meestele Ef 5:25: „Mehed, armastage naisi, otsekui Kristus on armastanud kogudust ja loovutanud iseenese tema eest,” Niisiis, Paulus räägib kristlikust kodust, kus mõlemad abikaasad on usklikud ja mees armastab naist nii, et ta oleks valmis tema eest surema.

Peetrus aga räägib naistele, kelle mehed ei usu. Neil naistel tuleb elada lisaks tavalistele abielu juurde kuuluvatele pingetele veel ka vaimulikus lahinguolukorras, milleks on tarvis ka vastavaid juhtnõore. Peetrus ütleb sel puhul, et kristlasest naisel tuleb olla oma mehele kuulekas. Ainult sel viisil võib ta loota võita oma abikaasat Kristusele. Peetrus ütleb otse, et jutud sellises olukorras ei aita. Abielus kõnelevad teod igal juhul nii valjusti, et kui sõnad pole nendega kooskõlas, siis parimadki meeleparandusjutlused on niisama hästi kui tühjad.

Tasub ka tähele panna, et nõuanne olla kuulekas on antud naistele, kes tõesti tahavad teha Jumala tahet. Sageli me, mehed, võime aga lugeda neid sõnu nii, nagu ütleks Peetrus meile, et me võime nõuda oma naiselt alistumist. Aga Peetrus ei ütle seda. Ta annab naistele nõu heaks usuvõitluseks, et evangeelium võiks edasi minna.

Üsna huvitav on lugeda, mis Martin Luther ligi 500 aastat tagasi nende Peetruse kirja sõnade ees mõtles. Alguses ütles ta abielunaistele: „Suur ja õilis aare võib naisel olla siis, kui ta käitub nii, et on oma mehele alam. Ta on siis kindel selles, et ta töö on Jumalale meelepärane. Mis suuremat rõõmu võibki talle osaks saada? Kes siis tahab olla kristlik naine, see mõelgu nii: ma ei võta arvesse, milline mees mul on, kas ta on pagan või juut, vaga või kuri, vaid vaatan ainult seda, et Jumal on seadnud mind abieluseisusesse, ja ma tahan olla oma mehele alam ja kuulekas. Siis on kõik ta tööd kuldsed tööd, kui ta püsib selles kuulekuses.”

Seejärel ütleb usupuhastaja midagi ka meestele juhuks, kui naine mingil põhjusel ei tahagi elada sellises kuulekuses: „Kes siit ei saa endale üleskutset, sellele ei mõju ka muu. Lüües sa ei tee oma naist hoopiski vagaks ja taltsaks. Kui sa pekstes ajad minema ühe kuradi, siis oma hoopidega ajad sa temasse tagasi kaks kuradit, nagu vanasõna ütleb!”

Usupuhastaja rõhutas sellega, et kuulekuse puhul on tegemist südame hoiakuga, mida ei saa tekitada sunniviisil. Kui naine osutab oma mehele kuulekust, millest Peetrus räägib, siis saab ta sellest endale küll Jumala õnnistuse ja annab seda tehes ka võrratu kingi oma mehele. Aga kui ta mingil põhjusel siiski ei taha sellist vabatahtlikku valikut teha, siis igasugune väline sundus on asjatu ja peale selle ka vale. Piibellik kuulekus on nimelt alati vabatahtlik. Selle eeskujuks on Kristuse kuulekus oma Isale. Isagi ei sundinud Poega maailma tulema, vaid Poeg valis omal tahtel selle tee. Seepärast toobki igasugune sundus ainult uusi kuradeid majja, nagu usupuhastaja seda otsekoheselt väljendas, ja vaevalt neid keegi oma koju tahab.

Kuulekus kõlab meie jaoks väga kergesti ebaseadlikult, sest see näib viitavat oma vabaduse kaotusele ja teise vägivallale alistumisele. Ka on kuulekuse nõuet sajandite jooksul kasutatud alistamise relvana. Esialgelt oli selle üleskutse taga aga küsimus, kuidas kristlik naine saab ehtsal ja realsel viisil aidata kaasa sellele, et evangeelium Jeesusest Kristusest võiks tema koduski maad võtta. Tasub siiski märkida, et Peetrus ei anna seejuures mingit kindlat töötust, et mees pöördub. Siiras kuulekus paneb mehe küll kindlasti mõtlema oma suhte üle Jumalaga, aga usu sündimise puhul on alati tegemist imega, mida ükski inimene ei saa teostada ei enda ega ka teiste juures.

Seepärast ei ole kuulekus mingi patentlahendus. Selle puhul on lõppeks tegemist enda jätmisega Jumala sõna hoolde ja usaldamisega, et Jumala sõna järgi elamine on ikkagi parim, ehkki see ajalikku õnne tingimata kaasa tuua ei tarvitse.

PKK1191 1Pt 3:3-8

Kuidas ennast riidesse panna?

Eelmisel korral hakkasime uurima salme, kus Peetrus pöördus kristlike naiste poole ning andis neile juhtnööre, kuidas käituda oma meeste suhtes, kes ei usu. Peetruse juhtnõör oli selge - ainus tõeline vahend nende mõjutamiseks on olla oma mehele kuulekas. See pidi olema nende tõeline ehe, mis mehed imetlema paneb. Seepeale võivad ka mehed hakata huvi tundma Kristuse vastu, kes on nende naise niiviisi mõjutanud. Olles rääkinud sisemisest ilust, on otstarbekohane rääkida ka välisest ehtimisest.

3:3 Teie ehteks ärgu olgu välispidine juuste palmitsemine ega kuldkeede kandmine ega rõivad, mida te kannate,

Peetruse ajal pandi Rooma riigis suurt rõhku sellele, kuidas naised oma juuksed seadsid. Selleaegsetelt maalidelt näeb, et naised kuhjasid oma pea peale nii laenatud juukseid kui ka mitmesuguseid ehteid. Keegi türgi arhitektuuriüliõpilane on antiikaja soengumoodidest uurimusegi teinud. Soengu tegemine on ilmselt läbi aegade olnud eriti naiste elus väga tähtsal kohal.

Kuhu siis Peetrus sihib, rääkides välisest ehtimisest? Eks ole ju VT-st leida mitmeidki näiteid selle kohta, kui tähtsal kohal on iluhooldus olnud vähemalt mõnede Piiblis nimetatud naiste elus? Estri iluravile kulutati terve aasta, enne kui ta viidi kuninga ette (Est 2:12). Iiobi tütarde kohta öeldakse, et „kogu maal ei leidunud nii ilusaid naisi kui Iiobi tütreid” (Ii 42:15). Nende nimed tähendavad tõlkes turteltuvi, kassiapuud ja silmavärvikarpi. Vähemalt kaks viimast neist näivad viitavat sellele, et nad kaunistasid end ka väliselt.

Milles siis on Peetruse sõnade mõte? Kas kristlik naine ei tohigi endale soengut teha ja ehteid kanda? – On tõsi, et ka niiviisi on seda Peetruse nõuannet ajaloo jooksul tõlgendatud. Risto Santala toob oma raamatus „Toivon varassa”, mis on kirjutatud 1Pt põhjal, näite nunnast, kes tahtis vabaneda igasugusest välisest ilustamisest. Selle nimel ta ei olnud end pesnud ega oma küüsi lõiganud 60 aasta jooksul. Võib ainult arvata, millise väljanägemisega ta siis lõpuks oli. Raske on ka kujutleda, mismoodi ta selline eluviis võinuks kutsuda teisi inimesi Kristusega lähemalt tutvuma. Kas Peetrus pidas siis silmas midagi sellist, rääkides välisest ehtimisest hoidumisest?

Ehk saame mõnevõrra lisavalgust, kui vaatame täpsemalt algteksti. Seal on antud kohas päris keeruline grammatiline tarind, mida ei ole keelte erinevuse tõttu võimalik eesti keelde otseselt tõlkida. See grammatiline struktuur võtab kokku juuste palmitsemise, kuldehted ja rõivastuse. Seda väljendit võiks tõlkida ka järgmiselt: „Teie ehtimine ei pea olema väline: riietumine uhketesse soengutesse, kuldehetesse ja riietesse.” Peetrus räägib seega neist kolmest ehtimise vormist koos.

Millegipärast on paljud inimesed neid Peetruse kirja salme lugedes siiski märganud ainult seda, et ta räägib juuste palmitsemisest ja kuldehetest. Et ta räägib ka riietusest, sellest minnakse sageli mööda, sest on tõesti raske öelda, millal võib mingit riiet pidada liigseks ehtimiseks. Tagajärjeks on olnud, et just juuste seadmine ja kuldehete kandmine on vahel kujunenud kristliku naise mõõdupuuks. Soengu tegemist ja ehete kandmist on siis teinekord tõlgendatud usuvõitluse lõppemise märgina. Vahel on pööratud tähelepanu ka riiete värvile. Aga sellistesse asjadesse takerdudes juhtub kergesti, et me kurname välja sääsed, kuid samal ajal neelame alla kaamelid.

Rääkides juuste palmitsemisest, ehetest ja riietumisest aitab Peetrus kristlikel naistel näha, mis on oluline elus ja perekonnas. On väga võimalik, et Peetruse aja maailmas hinnati naise selle põhjal, kui hästi nad oskasid end üles lüüa. Tavalisel inimesel oli ainult harva võimalik endale ehteid üldse lubadagi, mistõttu neid hinnati veelgi

kõrgemalt kui praegusel ajal. Peetrus ütleb siin, et kõige tähtsam on see, mis on inimese sisemuses. Naisel tuleb, selle asemel, et muretseda ennekõike selle pärast, kuidas ta välja näeb ja kas ta on ikka viimase moeröögatuse kohaselt riides, keskenduda parem sellele, kuidas ta tegutseb oma ligimeste suhtes. Peetrus jätkabki:

3:4 vaid selleks olgu varjul olev südame-inimene, tasase ja vaikse vaimu kadumatuse ilus, mis on Jumala silmis palju väärt.

Jumal hindab inimest ennekõike ikka selle põhjal, milline ta on sisemiselt – st tegelikult. Ehk pole liigne meelde tuletada, et tasadus on üks Vaimu vilju. Kui naise tasase ja vaikse vaimu ilu väljendub ka väliselt, siis on kõik korras. Väline uhkeldamine aga viitab tõenäoliselt ka sisemisele uhkeldamisele ja soovile silma paista ning muljet avaldada. Kristlik naine võib siis riietuda arukal viisil stiilselt ja seada end mõõdukalt ilusaks. Ei ole tal mingit põhjust välja näha, nagu oleks ta hauast tõusnud, ainult sellepärast, et ta usub Jeesusesse! Raske on kujutleda, kuidas inimene, kes oma väljanägemise eest ei hoolitse, võib minna teiste inimeste juurde, et anda neile edasi häid uudiseid Issandast. Peetruse peasõnumiks on siis, et abielumeest, kes ei usu Kristusesse, ei võideta Issandale välise toretsemise abil.

Samal ajal ei kutsu Peetrus naisi ka üles oma meeste silmis ebameeldivad välja nägema. Muidugi võib naine ennast ka kaunistada, aga peaaesjalik kaunistus peab olema sisemine. Peetrus räägib tasase ja vaikse vaimu kadumatust ilust. Ruti raamatus räägitakse Boasest, kes nägi põllul Rutti ja armus temasse. Aga ta ei vaadanud ainult Ruti väljanägemist – ta oli kuulnud ka tema iseloomust. Boas oli kuulnud, et sel naisel oli hea ja meeldiv iseloom ning et ta hoolitses oma ämma eest jõudu säästmata. Mees armus siis kogu Ruti isiksusse.

Neid salme lugedes tasub meil siis meeles pidada, et Peetrus annab siin abielunaistele juhtnööre vaimulikuks sõjapidamiseks. Need sõnad pole mõeldud uueks käsukorralduseks, kuidas kristlikud naised peavad välja nägema. Ta ütleb, et riietumise ja kaunistamise abil ei pea üritama kedagi Issandale võita. Sellised välised asjad ei kaalu kuigi palju. Nii ta tuletab oma sõnade rõhutamiseks veel meelde, kuidas mõned VT-i naised olid toimunud.

3:5-6 Sest nõnda on ka muiste end ehtinud pühad naised, kes Jumala peale lootsid. Nad alistusid oma meestele, ⁶nii nagu Saara oli Aabrahamile kuulekas, "hüüdes teda isandaks". Teie olete saanud Saara lasteks, kui te teete head ega karda mingit hirmutamist.

Vanas testamendis räägitakse mitmetest pühadest naistest. Nimetasin juba Rutti, kes on Jeesuse esiema. Piibel räägib, et ka Raahel oli ilus naine, kellesse Jaakob armus esimesest pilgust. Ta oli kaua selle mehe kurvas elus ainus valgusekiir. Ka Aabrahami naine Saara oli nii ilus, et paar Egiptuse vaaraodki tahtsid teda omale naiseks, millest Aabrahamile sigines probleeme. Aga ilus Saara kutsus Aabrahami „isandaks”. Ta osutas talle kuulekust, nagu Peetrus soovitas ka kristlastest naistele oma meeste suhtes.

Aga Peetrus ütles veel midagi, mis esmapilgul mõjub üpris üllatavalt: „Teie olete saanud Saara lasteks, kui te teete head ega karda mingit hirmutamist.” Peetrus ei ole eespool poole sõnagagi viidanud mingitele ähvardustele, mille alla need naised on sattunud. Nüüd aga räägib ta hirmutamisest, mida ei tule karta, seostades seda pealegi Saara eeskujuga. Milles on asi?

Saara oli töötatud lapse lisaki ema. Seega on ta terve Iisraeli rahva esiema. Aga Peetrus ei räägi siin bioloogilisest põlvnemisest, vaid viitab sellele, et Aabraham oli usuisa – st vaimulikus mõttes kõigi nende isa, kes on usust õigeks saanud. Samas mõttes võib ka kõiki kristlikke naisi nimetada Saara tütardeks. Kui mõelda Saara elule, siis tal tuli jagada kõike seda ebakindlust ja turvalisuse puudumist, mis sai osaks Aabrahamilegi. Üheskoos läksid nad kord Kaldea Urist teele tundmatu maa poole. Nad jätsid linnaelu mugavused, et saada rändkarjusteks. Üheskoos tuli neil kogeda näljahäda, sõda ja lapsetuse hirmu. Kõiges selles oli Saara oma mehe kõrval ja toetas teda.

Nüüd need naised, kellele Peetrus kirjutab, elasid samuti mitmes suhtes ebakindluses. Nad olid kuulnud sõna Jeesusest Kristusest ja võtnud ta uskudes vastu. Aga sellega olid nad sattunud ka täiesti uude olukorda. Nad olid

märganud, et igaüks, kes tahab elada jumalakartlikult, saab mingil viisil tunda ka tagakiusu. Neile olid raskused reaalsuseks juba kodus. Nende mehed, kes teenisid ebajumalaid, ei tarvitsenud oma naiste uue usu üle sugugi tingimata rõõmsad olla. Kindlasti sai naistele osaks ka ähvardusi. Selles olukorras võis Saarele mõtlemine olla julgustuseks. Usk ja kuulekus oma mehele ei toonud juba nende esiemale kerget elu. Ometi pidas ta kinni Jumala sõnast, ehkki see polnud alati kerge. Peetrus kinnitab, et parim, mida kristlik naine saab teha, on olla kuulekas oma mehele, nagu oli Saaragi. See on lõpuks ainus vahend, mis võib panna uskmatud mehed huvi tundma selle usu vastu, mis naistel juba on.

Muidugi olid Peetruse sõnad mõeldud ka neile naistele, kelle mehed juba Jeesusesse uskusid. Sel juhul võib ähvarduste ja hirmutamiste all mõista laiemalt seda tagakiusu, mille alla kogudused olid sattumas. Tagakiusu keskel pidid naised jagama sama saatust, mis nende mehedki, ja see võis tähendada ka surma. Ka selles oli Saara julgustavaks eeskujuks. Ta jäi kõige raskematelgi aegadel oma mehe kõrvale ja oli talle toeks.

Aga Peetrus ei räägi ainult naistele. Tal oli midagi olulist öelda ka koguduse meestele.

3:7 Nõndasamuti, mehed, elage mõistvalt naisega kui nõrgema astjaga. Osutage naistele austust nagu elu armuanni kaaspärijatele, et teie palvetel poleks takistusi.

Korraldus, et naisel tuleb mehele alistuda, tekitab väga kergesti väärarusaamu eriti tänapäevases lääne kultuuris, kus nii kõrgelt hinnatakse vabadust ja võrdõiguslikkust. Jääb mulje, et meestele antakse õigus oma naise üle valitseda ja nõuda, et naine alluks. Peetrus ütleb siin otse vastupidist: mehel tuleb esiteks elada naisega mõistvalt, arvestades et ta on nõrgem pool ehk õrnem sugu, nagu me ütleme tänapäeval. Mõistvalt elamine tähendab, et teise tunnete, soovide ja vajadustega arvestatakse. Teiseks, mehel tuleb osutada oma naisele austust, sest ta on sellesama „elu anni kaaspärija”, mille osaline on mees isegi. See tähendab, et Jumala ees pole naine mehest halvem ega tühisem. Ehkki väljend „elu anni kaaspärija” näitab, et mõeldud on usklike abikaasasid, kehtib see Peetruse juhtnõör kindlasti ka nendes peredes, kus naine ei usu Kristusesse.

Piibli järgi on mees tõesti perekonnapea ja perekonnas isegi naise pea (Ef 5:23). Aga see ei tähenda hoopiski, et mees võib naisega käituda kui enda omandiga. Vastupidi – pea kannab vastutust kogu ihu eest ehk siis perekonna eest, sest pea juhivad kogu ihu tegevust. Pealegi, mehed ei ole mingid isevalitsejad, vaid nad on omakorda Kristuse valitsuse all, nagu Paulus ütleb 1Kr 11:3: „Kristus on iga mehe pea, aga mees on naise pea.” Kes valitseb, sellel on ka vastutus. Seda õpetab eriti Paulus ja siin ka Peetrus. Peetrus ütleb isegi, et naise mõistmine ja austamine on vajalik selleks, et meeste palved poleks takistatud. See tähendab, kui mees ei suutu oma naisesse samamoodi nagu Kristus, siis ei toimi ka suhe Jumalaga normaalselt – palved on takistatud. Jumalale läheb väga korda, kuidas me inimestena üksteisega käitume. Mehed ei tohi unustada, et just neile on antud käsk armastada oma naise sama mõõduga, nagu Kristus on armastanud kogudust (Ef 5:25). Kui mees kord seda on taibanud, siis on tal enda kallal piisavalt tööd ülejäänud eluks.

Peetrus nimetab naist „nõrgemaks astjaks”, võiksime ka öelda: savinõuks. Kuna astjad valmistati sel ajal tavaliselt savist, siis mõeldakse siin astja all inimest, kelle Jumal on valmistanud mullast, nagu võime lugeda juba üsna Piibli algusest. Ka Paulus räägib inimestest kui astjatest 2Tm 2:20-21: „Aga suures majas ei ole üksnes kuld- ja hõbeastjaid, vaid neid on ka puust ja savist – osa auliseks, osa autuks tarbeks. Kui nüüd keegi end puhastab neist vigadest, siis ta saab auliseks astjaks, pühitsetuks ja peremehele kasulikuks, valmiks igale heale teole.”

Kuna naine on nõrgem kui mees, siis tuleb mehel teda ka vastavalt kohelda. Tegelikult ka kõige tugevam savinõu läheb ikkagi üsna kergesti katki. Aga mis suhtes on naine nõrgem osapool? Kas Peetrus räägib ainult füüsilisest tugevusest? Enamasti on ju mees naisest suurem ja tugevam. Sel juhul, kui läheb füüsiliseks madinaks, võib tugevam isegi kogemata nõrgemale liiga teha. Sellekohane hoiatus ei ole üleliigne, sest juhtumid, kus mees kodus

vägivallatseb ja naist peksab, ei ole sugugi tundmatud tänapäevalgi. On Eestiski olukordi, kus naine on sunnitud koduse vägivalda eest varjupaika pögenema.

Siiski, on tõenäoline, et Peetrus peab nõrgemast osapoolast rääkides silmas muudki, kui ainult füüsilist jõudu. Siis tuleb küsida: mida? Jutt ei ole ilmselt vaimulikust erinevusest – seda ütleb Peetrus selgelt sellega, et naised on elu armuanni kaaspärijad. Selles suhtes erinevust ei ole.

Kui pidada meeles, et eespool viitas Peetrus hirmutamisele, siis võib siinöeldut seostada ka sellega. Kui kristlaste perekondi tabavad raskused ja võib-olla ka otsene tagakius, siis mehe ülesanne on eriti kaitsta oma peret ja naist. Aga seesama kehtib muidugi kõigil aegadel. Kristlane elab siin maailmas kogu aeg muulasena. Ta on pidevalt sõjas. Ei kulu päevagi, mil maailm, saatan ja oma rikutud loomus ei püüaks meid Päästjast lahutada.

Juba pattulangemisjutustusest tuleb välja, et mingil põhjusel otsustas madu ehk saatan kiusata just Eevat. Ilmselt eeldas ta millegipärast, et naine on kergem saak. Kas viitab siis Peetruski siin nimelt vaimulikule võitlusele? Kas on nii, et kui perekonnas mees vastutust ei kannan nii, nagu Jumal on seda mõelnud, siis jääb naine eriti saatana vintsutada? Ja kas ehk sellepärastki räägib Peetrus siinkohal ka palvete takistatusest?

Küsida võib sedagi, millist palvetamist Peetrus silmas peab – kas palvehetki kodus, mil perekond või vähemalt abikaasad koos palvetavad? Või räägib ta palvetamisest, mis on ikka veel Lähis-Idas tavaline. Seal mõeldakse palvest rääkides kõige tavalisemalt nimelt koguduse kogunemisi. Inimesed lähevad üheskoos palvetama ehk jumalateenistusele. Aga vastuseks sellisele küsimusele on, et kui palved on takistatud, siis on nad takistatud igal pool. Ei ole nii, et kodus võid naist sõimata või koguni lüüa, pärast seda aga minna rahulikult kirikusse palvetama ja püha nägu tegema. Kui nii tehakse, siis tegelikult häirib ja takistab see terve koguduse jumalateenistuslikku elu isegi sel juhul, kui teised ei tea, mis kodus toimus. Esiteks on Püha Vaim selliste asjade suhtes väga tundlik, teiseks aga – kui naised on oma meeste peale kibestunud ja mehed naiste peale vihased, siis on raske kujutleda, kuidas nad võiksid avatud südamega kuulata Jumala sõna. Tegelik Jumala teenimine algab kodunt.

3:8 Aga viimaks, olge kõik üksmeelsed, kaastundlikud, vennalikud, halastajad, alandlikud.

Siin öeldu kehtib juba kõigile ühiselt ja näitab, milline on see meelsus ja üksteisesse suhtumine, mida Jumal oma lastelt ootab. Need juhtnöörid käivad iga kristlase kohta. Üsna samamoodi kirjutab ka Paulus Fl 2:1-3: „Kui nüüd on mingisugune julgustus Kristuses, kui mingisugune armastuse lohutus, kui mingisugune Vaimu osadus, kui mingisugune südamlikkus ja kaastunne, ²siis tehke mu rõõm täielikuks sellega, et te mõtlete ühtmoodi, et teil on sama armastus, et olete üksmeelsed ja ühtviisi mõtlejad ³ega tee midagi kiusu ega auahnuse pärast, vaid peate alandlikkuses üksteist ülemaks kui iseennast,”

Võib öelda, et selles tekstis on meile antud kristlase riietumise suhtes kõige tähtsamad juhtnöörid. Samuti räägib Paulus riietumisest Kl 3:12: „Rõivastuge siis nagu Jumala valitud pühad ja armastatud südamliku kaastundega, lahkusega, alandlikkusega, tasadusega ja pika meelega ...”

Omavaheline armastus, halastus ja igakülgne hoolekandmine üksteise eest on algusest peale olnud selleks riietuseks, millesse Jeesusesse uskujaid on õhutatud riietuma. See riietus on kristlaste tundemärk ja sellest on neid tuntud. Jeesus ütles Jh 13:34-35: „Ma annan teile uue käsu: armastage üksteist! Nõnda nagu mina teid olen armastanud, armastage teiegi üksteist! ³⁵Sellest tunnevad kõik, et te olete minu jüngrid, kui te üksteist armastate.” Armastamine tähendab nii rõõmude kui ka murede jagamist, aga ennekõike kaasinimese teenimist. Selle vastandiks on teistele surve avaldamine ja nende alistamine oma tahtele.

Ei tea, kuidas on – kas meid, tänapäeva kristlasi tuntakse sellise riietuse järgi?

Üksmeelsuse osas tasub meeles pidada, et see ei tähenda seda, et kristlased peavad olema kõigis asjus sama meelt. Selle asemel viitab see sellele, mis Paulus ütles Fl 2:5-8: „Mõtlege iseenestes sedasama, mida Kristuses Jeesuses:

⁶kes, olles Jumala kuju, ei arvanud osaks olla Jumalaga võrdne,

⁷vaid loobus iseenese olust, võttes orja kuju, saades inimese sarnaseks; ja ta leiti välimuselt inimesena. ⁸Ta alandas iseenast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani.”

Selline on Kristuse meelsus, ja samasugune meelsus peab olema ka tema ihu liikmetel. Kui loobutakse oma õigustest teiste kasuks, kui üksteist teenitakse ja aidatakse ning üheskoos nii nutetakse kui ka rõõmustatakse, siis saab midagi sellest Kristuse meelsusest ellu viidud ja see on õnnistuseks kõigile.

PKK1192 1Pt 3:9-15

Kas armastan elu?

Peetrus annab oma kirjas praktilisi juhtnööre, kuidas kristlasena elada. Ikka ja jälle rõhutab ta neis ligimese isiku austamist ja kristlase kutsumust teha ligimestele head. Samuti rõhutab Peetrus korduvalt, et kristlasel ei sobi hakata kätte maksma talle osaks saanud ülekohtu eest. Selline manitsus on ka järgmises salmis.

3:9 Ärge tasuge kurja kurjaga ega sõimu sõimuga, vaid hoopis õnnistage - sest õnnistamiseks te olete kutsutud -, et ka teie võiksite pärida õnnistuse.

See tähendab teise põse ette keeramist. Kui keegi ütleb sinu kohta midagi paha ja isegi sellist, mis ei vasta tõele, kas peaksid siis samaga vastama? Ei. Jäta ta Jumala hooleks – küll tema hoolitseb selle eest. Kui jätame kätte maksmata, siis me peatame kurjuse arenguspiraali niivõrd, kui see meist oleneb.

Sõimamise asemel tuleb õnnistada. Kreekakeelne sõna õnnistamise kohta tähendab õigupoolest rääkida head. Meid on siis kutsutud rääkima head neist, kes räägivad meist paha. See ei tundu kerge, või mis? Aga on ju selge, et kui kurjale vastata kurjaga, siis kuri ainult kasvab sellest. Sellele pole kristlastel küll tarvis kaasa aidata, sest nad ise on saanud osa Jumala headusest ja õnnistustest. Seda on nad kutsutud ka edasi jagama.

Kui sul on mõttes inimene, kellest sa tead, et ta on su kohta valet rääkinud, siis võta see juhtnõör tarvitusele. Kui sa kohe praegu ei oska rääkida temast head, siis tee vähemalt niipalju, et kasvõi õhtu- ja hommikupalvetes ja muul ajal, kui ta sulle meelde tuleb, õnnistad teda mõttes või isegi häälega Issanda õnnistusega. Kui Su raske ligimene on Maie või Mati, siis ütle: „Issand õnnistagu Maie't või Matit, Issand lasku paista oma pale tema peale ja olgu talle armuline. Issand tõstku oma pale tema üle ja andku talle rahu. Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.” Selline õnnistamispalve raske ligimese eest aitab nii teda kui ka sind.

Aga mida see õnnistuse pärimine võiks tähendada? Usun, et õnnistus, millest Peetrus siin räägib, ei käi esmajoones lõpliku pääste kohta, vaid millegi sellise kohta, mida võib kogeda juba praeguses elus. Kui kristlane tegutseb nii, nagu Jumal tahab, hoolimata kõigist endas keeravatest teistsugustest soovidest, siis saab ta ka kogeda midagi sellest õnnistusest, millest Peetrus siin räägib. Ei oska seda seletada muuga kui sellega, et siis teostub inimeses midagi sellest algupärasest loomusest, mis enne langemist oli täiuslik.

Teiseks muidugi toimib siin põhimõte: „Mida külvad, seda lõikad.” See, et keegi teine külvab kurja, ei takista ju sinul sellest hoolimata külvata head. Kui sa külvad õnnistust, siis Jumala töötuse kohaselt ka lõikad seda. Selleks kristlane ongi kutsutud, nagu Peetrus ütleb. Selles elus me saame oma patuse tõttu sellest küll ainult pisut aimu. Täiuslikkus ootab selleski asjas alles siis, kui oleme taevas päral.

3:10 Sest "kes tahab armastada elu ja näha häid päevi, see vaigistagu keelt kõnelemast kurja ja huuli rääkimast pettust.

Needki sõnad on otseselt seotud sellega, mis toimub juba käesolevas elus. Peetrus ütleb, et elu armastamine ja heade päevade nägemine on otseselt sõltuv sellest, kuidas sa kohtled oma ligimesi – kõigepealt sellest, kuidas sa

kasutad oma kõnevõimet. Sõnadega võib nimelt külvata palju halba, aga ka head. Kes tahab lõigata head elu ja näha häid päevi, see ka külvaku head, tuletab Peetrus meelde.

Kas polegi nii, et iga inimene tahaks elada täit elu, aga ühel või teisel põhjusel paljud kristlasedki pole oma eluga rahul. Kas võib üheks põhjuseks äkki olla see, et me pole neid Peetruse sõnu tõsiselt võtnud? Küllap me sageli seostame hea elu sellega, mida kõike me endale saada võime. Tegelikult aga kukub välja nii, et mida enam me endale kõike võimalikku kokku kuhjame, seda kaugemale läheme sellest, millega elu puhul tegelikult tegemist on.

Jeesus ütles Mt 16:25 väga mõtlemapanevad sõnad: „Sest kes iganes tahab päästa oma elu, kaotab selle, aga kes iganes kaotab oma elu minu pärast, leiab selle.” Ei tea, kas oli ühe koguduse noortetöö tegija mõistnud sellest midagi väga tähtsat, kui ta kord ütles: „Tahaksin, et mu elu oleks nagu apelsin. Selline, et sellest saaks viimnegi tilk välja pigistatud Issanda teenistuses.” Ilmselt oli ta õppinud, et andes sai ta kõige enam.

Selle peale võiks igaks juhuks küll kommentaariks lisada, et Issand ei ole mõelnud oma laste elu siiski mitte selliseks, et see saaks võimalikult tühjaks pigistatud nagu apelsin või sidrun ja et sellest midagi asjalikku järele ei jääks. Pigem on lugu hoopis vastupidine – just õigel viisil teenimine annab elule nii tõelise sisu kui ka jõu. Seda aga sel juhul, kui ollakse tõesti seal, kus Jumal tahab, ja tehakse seda, mida Jumal tahab. Jeesus ütles selle kohta: „Minu roog on see, et ma teen selle tahtmist, kes mu on läkitanud, ja lõpetan tema töö.” (Jh 4:34) Selle põhjal on Jumala tahte tegemine hoopis midagi niisugust, mis toidab ja annab jõudu! See on ka paljude Jeesuse järgijate kogemus. Aga see ei toimi siis, kui tegutseme oma arvamuste kohaselt ega ole tegelikult aru saanud, kuhu ja kuidas Jumal tahab meid juhtida.

Kui me talitseme oma keelt ning jätame ütlemata kurjad ja ebasiirad sõnad, mida nii väga tahaks välja öelda, siis me otsekui suretame või kaotame oma vana mina. Seda tehes hakkame leidma midagi uut – sellist, mille olemasolustki me polnud varem isegi teadlikud. Vist on ütlematagi selge, et sellistele vetele pole võimalik purjetada ainult mõtetes. Tuleb julgeda minna keset elu ja selle keerises pürgida vastu oma soove ja himusid, et vähemalt midagi Jumala eesmärgist võiks teostuda meiegi kaudu.

3:11 *Ta hoidugu eemale kurjast ja tehku head, otsigu rahu ja taotlegu seda,*

See on eelmise mõtte jätk. Me kõik saame valida, mille poole me hoiame ja millest me eemale hoiame. Vastavalt sellele kujuneb ka meie elu kvaliteet ja samuti mõju neile, kellega me kokku puutume. Täiega elamine tähendab, et tuleb jätkuvalt hoiduda kurjast ja otsida seda, mis edendab rahu.

Järgnev salm annab olulise põhjenduse kahele eelnevale.

3:12 *sest Issanda silmad on õiglaste poole ja tema kõrvad on lahti nende anumistele, aga Issanda pale on nende vastu, kes teevad kurja.*

Nii selles kui ka eelmises salmis tsiteerib Peetrus Ps 34. Seal öeldakse värssides 13-17: „Kes sa ka oled, kes hea meelega elaksid ja armastad elupäevi, et näha head põlve,¹⁴ hoi oma keelt kurja eest ja oma huuli pettust rääkimast;

¹⁵hoidu kurjast ja tee head, otsi rahu ja nõua seda taga!

¹⁶Issanda silmad on õigete poole ja tema kõrvad nende appihüüdmise poole.

¹⁷Issanda pale on pahategijate vastu, et hävitada maa pealt nende mälestus.”

Nagu siit näeme, Issandal ei ole ükskõik, kuidas tema lapsed maa peal elavad – ühtedesse suhtub ta soodsalt, teistele aga paneb vastu. Küllap ei ole me harjunud seda kuulma, aga nii see on. Jumal töötab kuulda õigete inimeste palveid – st nende palveid, kes on tema omad ja kes arvestavad tema tahtega. Või lihtsamalt öeldes: Jumal võtab kuulda neid, kes võtavad kuulda teda. Nad ei pea selleks olema täiuslikud ja veatud inimesed, aga nad peavad

otsustama Jumala sõnaga arvestada. Kes aga sellest ei hooli, vaid valivad kurjuse tee, need ei saa ka oodata, et Jumal nende palveid kuuleb. See on ju tegelikult väga loogiline, kas pole?

Miks tõstab Peetrus siin esile nii kõvad psalmi sõnad? Eks ikka sellepärast, et ta teadis, et seda meeldetuletust on tarvis. Kuna me oleme harjunud kuulma, et Jumal on armuline, siis hakkame kergesti arvama, et ta vaatab patule läbi sõrmede. Aga Jumala arm ei tähenda hoopiski seda. Vastupidi – arm on antud selleks, et patust ja patu võimu alt oleks võimalik pääseda. See ei ole võimalik ilma armuta. Aga see ei ole võimalik ka siis, kui patust ei tahetagi pääseda, vaid eelistatakse sellesse jääda.

Eespool tuletas Peetrus mitmes asjas meelde, kuidas tuleb koguduses elada. Ta ütles muuhulgas 3:8-9: „Aga viimaks, olge kõik üksmeelsed, kaastundlikud, vennalikud, halastajad, alandlikud. ⁹Ärge tasuge kurja kurjaga ega sõimu sõimuga, vaid hoopis õnnistage - sest õnnistamiseks te olete kutsutud -, et ka teie võiksite pärida õnnistuse.” Küllap siis ei olnud koguduses nende põhimõtete järgi elatud. Kui kurjale vastati kurjale ja sõimule sõimuga, siis tuli Peetrusel öelda sedagi, mis juhtub ülekohtutegijatega. Meile on vahel tarvis ka tõsist raputust, et märgata, kuhu me oleme teel. Kui sõim ja paha rääkimine on meie elu loomulikuks osaks, siis tuleb küsida, kas me ikka tõesti oleme Jumala lapsed või on meie isa äkki hoopis see, keda Jeesus kutsub Jh 8:44 vale isaks?

Niisiis, Jumal pole töötanud kuulda pahategijate palveid. On aga siiski üks palve, mida Jumal on lubanud kuulda iga inimeses suust. See on palve, kus patune inimene tunnistab oma patud püha Jumala ees ja palub neid andeks, apelleerides Issandale Jeesusele Kristusele. Sellist palvet Jumal kuuleb ja vastab sellele. Aga siinkohal ei mõtle Peetrus ilmselt sellist pahategijat, kes oma patte tunnistab ja kahetseb. Ta sõdib sellise hoiaku vastu, kus inimene arvab, et ta võib pärida Jumalalt õnnistusi, jätkates samal ajal oma pahategusid ja kaasinimeste laimamist.

Eespool rõhutas Peetrus elu mõttekuse tähtsust; kurja tegemine on sellele vastandiks. Peetrus tuletab meelde, et elu ei saa elada täiega enne, kui seda elatakse õiges suhtes Jumalaga. Kas Peetrus tahab siis öelda, et Jumala laps elab kuidagi teistest inimestest kõrgemal tasandil, elu probleemidest kõrgemal? Tagapool ta vastab sellele küsimusele, aga enne seda esitab ta sellega seonduva küsimuse.

3:13 Kes on, kes saab teile teha kurja, kui te olete innukad tegema head?

Siin ehk tekib tahtmine protesteerida ja esitada vastuküsimus: Mida sa, Peetrus, nüüd öelda tahad? Kas sa ei mäleta, et Jeesustki, ehkki ta tegi ainult head, koheldi väga halvasti? Ja kas sa pole isegi näinud, et pahatahtlikud inimesed pööravad oma sepitsustega isegi hea kurjaks ja süüdistavad selles kristlasi? Sind ennastki peksti ainult sellepärast, et sa rääkisid inimestele Jeesusest Kristusest. Mida sa öelda tahad?

Aga selliseid küsimusi esitades märkame küllap isegi, et need on siiski rohkem või vähem kaugelt otsitud. Sest üldiselt on ju siin maailmas ikka nii, et kuidas sa metsa hõikad, nii mets vastu kostab. Küllap kõige tavalisem on siiski see, et kes tegutseb ligimeste suhtes õigesti ja ausalt, saab selle eest pigem ikka kiita kui laita.

Sellega annab Peetrus meile alustuseks üldreegli: kui me teeme ligimestele head, siis loogiline on, et meid ennastki koheldakse hästi.

Need arutlused on ka sissejuhatuseks sellele, mis Peetrus edasi tagakiusatud kogudusele ütleb. Kõigepealt käsib ta kristlastel uurida oma elu. Ta kasutab kõvasid sõnu, et meiegi mõtleksime järele, kas me pole ise süüdi, kui meie palvetele ei vastata. Kas tulevad meie suust äkki kurjad sõnad ja sõim? Kas me maksame kätte, kui meile ülekohtu tehakse? Nii alustab Peetrus sellest, et meil tuleb iseennast peeglist vaadata. Seda on alati põhjust teha, kui kohtume elus raskete kaasinimestega. Kõigepealt tuleb selgeks teha, kuidas me ehk ise oleme põhjustanud teistele vastuolusid või pahameelt. Selle kohta käib Peetruse küsimus: „Kes on, kes saab teile teha kurja, kui te olete innukad tegema head?” Raskete kaasinimestega kohtudes tuleb siis esmalt küsida, kas ma ise olen püüdnud neile innukalt head teha. Arvan küll, et seda küsides tuleb meil enamasti häbiga pea langetada ja tunnistada, et meie oma käituminegi on vähemalt osaliselt raskusi põhjustanud.

Aga mis siis, kui me ise oleme olnud Jumala sõna ees kohtus ja läbivaatusel, ning seal pole välja tulnud asju, mis raskusi seletaks? Kuidas siis toimida?

Selle küsimusega jõuame suure erandi juurde, mida Peetrus järgnevalt seletama hakkab. Kristlasi on aegade jooksul tõesti taga kiusatud, ehkki mingit nõ mõistlikku põhjust selleks pole võimalik leida. Teisisõnu – ehkki nad ise pole teistele paha teinud, on neid endid siiski kurjasti koheldud. Kuulakem, mis Peetrus sellisesse ahistusse sattunud kristlastele kõigepealt ütleb.

3:14 Aga kui te peaksite kannatama õiguse pärast, siis olete õndsad. "Ent ärge kartke nende hirmutamist ja ärge kohkuge",

Nüüd hakkab Peetrus rääkima kannatamisest, mis tuleb õiguse pärast, mis on kristlastele nagu eriboonus või tunnustus ainult sellepärast, et nad tunnistavad end Jeesuse Kristuse omaks. Seda eriboonust nimetatakse ka ristiks. See on üks kristliku koguduse ehk Kiriku tundemärke.

Üldse on ristikoguduse ehk kiriku tundemärke seitse. Need on Jumala püha sõna, ristimine, armulaud, võtmete meelevald ning kuulutusamet, mille kandjad pakuvad ja annavad eelloetletud asju kiriku eest ja nimel. Kuues tundemärk on avalik jumalateenistus ja üldse palveelu. Seitsmendaks tunnuseks on juba nimetatud rist.

See seitsmes tundemärk on ehk kõige erilisem. See nimelt eristab kirikut kõigest muudest ühendustest või inimeste kogunemistest. Risti all aga ei mõelda siin ristikujulist puud, millele Jeesus risti löödi, vaid häbi ja üldse tagajärgi, mis saavad inimesele osaks seetõttu, et ta tunnistab end Jeesuse omaks. Selle kohta ütles usupuhastaja: „Kui ma laman voodis haiguse käes või keegi teine tapetakse tule, vee või mõõga abil, siis selle puhul pole küsimus Jeesuse Kristuse ristis. Küll aga õiguse tõttu kannatata häbi ja ahistus tähendab Kristuse risti.”

Selline risti määratlemine ei tekita vist kelleski ülevat meeleolu, vaid pigem ikka ahistust. Kõigele muule raskele lisaks on kristlasel veel lisakoorem ainult selle eest, et ta tunnistab end Jeesuse järgijaks. Rist ei ole tõesti selline pidutsemise põhjus, milliseid siin maailmas hinnatakse. Rist tähendab hoopis oma soovide ja lootuste suremise kohta. Rist on kohtuks kõigele sellele, mida inimene teeb oma loomu poolest.

Peetrus räägib siin seega seitsmendast kristliku koguduse tundemärgist. Ta lugejad olid küll aastate jooksul õppinud tundma kuut ülejäänud tundemärki, aga selle seitsmendaga kohtumine üllatas. Seepärast ütleb Peetrus: „Ärge kartke nende hirmutamist ja ärge kohkuge.” Aga mis imekombel küll võiks sellises olukorras mitte karta ja kohkuda?

3:15 vaid pühitsege Issandat Kristust oma südames, olles alati valmis kostma igäühele, kes teilt pärib aru lootuse kohta, mis teis on.

Hirmu ja kohkumise vastukaaluks on Kristuse pühitsemine oma südames, nii et alati ollakse valmis vastama neile, kes küsivad, millele kristlane loodab. Siin on mitmeid asju, mille üle järele mõelda. Kõigepealt, mida tähendab Kristuse pühitsemine oma südames? Peetrus nähtavasti tsiteerib siin Js 8:13: „*Pidage pühaks vägede Issandat, tema olgu teie kartus ja tema olgu teie hirm!*” Seega, pühitsemine tähendab siin pühaks pidamist ja sellele vastavat suhtumist. Mõte on siis selles, et kui hirmutavad asjaolud meist üle rulluvad, siis tuleb pidada selgelt meeles, kes seda maailmakõiksust valitseb. Üksi Issandal Jeesusel on kõik meelevald. Ja kui see tõde elab meie südames, siis võime küsijatele rahulikult vastata, kes on meie elu alus.

Aga miks peaks keegi üldse küsima midagi meie lootuse aluse kohta? Arvan, et Peetrus räägib siin ka oma kogemustest. Kui ühest küljest nähakse, et kristlased teenivad oma ligimesi ja tahavad neile head, teisalt aga saavad ikka ja jälle kogeda vastuseisu ja vägivaldagi, siis muidugi tekitab see küsimuse, mida nad ise samasuguses olukorras teeksid. Neid olukordi arvatavasti pidas Peetrus siin silmas. Inimesed tulevad imestades küsima, kuidas võivad

kristlased olla valmis kasvõi suurema. Siis on hea võimalus rääkida Kristuses olevast armastusest, mis ei vea alt ja mida surmgi ei suuda kustutada.

Muidugi selleks, et kristlane oskaks küsijaile vastata, peab ta tundma Jumala sõna ja usu aluseid. On kurb, kui kergesti võivad mõne kahtleja küsimused kristlase segadusse ajada nagu lõngakerasse takerdunud kassipoja, nii et nad sellest enam lahti ei saa. Sellise segaduse puhul on asi lihtsalt selles, et ei tunta küllaldaselt Jumala sõna. Piibel on Jumala poolt meile antud armastuskiri. Seetõttu me ei uuri seda kunagi ülearu. See paljastab lugejale üha enam Jumala suurust. Seepärast tuleb seda lugeda. Aga muidugi ka selleks, et osata rääkida teistele sellest, mis on elus kõige tähtsam ja kallim – Issandast Jeesusest Kristusest, kes on oma ihus kandnud meie patud üles ristipuule ning oma ülestõusmisega avanud meilegi ukse taevasse.

PKK1193 1Pt 3:16-22

Kellele Kristus kuulutas?

Eelmisel korral lõpetasime salmidena, kus Peetrus õhutas kristlasi olema valmis vastama igaühele, kes küsib neilt nende lootuse kohta. Millise hoiakuga küsijale vastata, seda ütleb Peetrus järgmiseks.

3:16 Kuid tehke seda tasadusega ja aupaklikult, omades head südametunnistust, et need, kes laimavad teie head käitumist Kristuses, jääksid häbisse just selles, milles nad teid halvustavad.

Kui kristlane räägib teisele inimesele häid sõnumeid Jeesusest Kristusest, siis on selle isiku austamine vältimatu. Seepärast peab vastus olema aupaklik ja see peab olema antud tasases meelsuses. Siin tasaduse kohta kasutatud kreekakeelne sõna viitab käitumisele, kus inimene ei nõua oma õigusi ega tõsta ennast esile. Oma lootusest rääkides tasub kristlasel siis jätta oma isik tagaplaanile, et Kristus võiks paremini välja paista. Jeesus Kristus austab iga isikut ja eluolukorda. Ta ei tee kellelegi vägivalda. Seepärast ka inimene, kes temast tunnistab, peab toimima samamoodi.

Peetrus annab juhtnööre ka selleks puhuks, kui kristlane satub laimu alla. Ta õhutab ennekõike muretsema selle eest, et neil, kes paha räägivad, poleks selleks tegelikku alust. Südametunnistus tuleb puhas hoida. See tähendab ennekõike vaadata ette, et mitte teha asju, mis valgust ei kannata. Teisest küljest tähendab see ka seda, et kui kristlane on siiski kuidagi teinud või öelnud midagi valesti, siis ta tunnistab oma eksitust ja püüab parandada, mis parandada annab. Hea südametunnistuse hoidmine tähendab siis ausust inimeste ja Jumala ees. Samal ajal ei tähenda see patutust, sest sellisteks me siin maailmas ei saa.

Keegi jutlustaja, kes oli saanud enda kohta kuulda paljusid alusetuid laimujutte, kurtis seda kogenumale ametikaaslasel. Ta ütles, et tal ei jätkuks aega ega energiat, et end nende laimujuttude vastu kaitsta. Ta sai vastuseks: „Hoia sina aga oma südametunnistus puhas. Kui sa siis kuuled enda kohta laimujutte, siis need ei vaeva sind, sest nad ei vasta tõele.” Väga sarnane oli ka Peetruse juhtnõör oma aja kristlastele, kellest samuti räägiti paha.

3:17 Parem on head tehes kannatada, kui see on Jumala tahtmine, kui kurja tehes.

Kristuse tõttu kannatamine teeb Jumala inimesele lõppude lõpuks hoopis rõõmu. Selles maailmas on küll sageli tasuks tänamatus, aga kui sa ise tead, et oled tahtnud head, siis piisab rõõmu põhjuseks sellest, et sa tead end olevat toiminud õigesti. Peetrus ütleb, et kui kannatamist ei saa vältida, siis on seda rahulikum kanda sel juhul, kui selleks pole tegelikku põhjust. Ta räägib siin eriti pahatahtlike inimeste poolt põhjustatud kannatusest. Aga muidugi tuleb tunnistada, et vahel tuleb meil kannatada lihtsalt sellepärast, et oleme käitunud mõtlematult või lausa teinud pattu. Siis on kannatused raskemad kanda, sest pole võimalik lohutada end sellega, et kannatad Kristuse pärast.

Muidugi tuleb elus ette ka olukordi, kus sa lihtsalt ei teagi, kas oled toiminud õieti või valesti. Siin on kõige parem rääkida oma teadmatusest vähemalt palves Jumalale ja paluda andeks ka neid patte, mida ise ei märkagi. Samuti esineb kannatusi, millele vähemalt siin elus seletusi ei leiagi. Peetrus aga ei räägi siin sellisest raskelt seletatavast

kannatusest, mis on liobi raamatu teemaks, vaid kannatustest, mis tabavad kristlasi sellepärast, et nad tunnistavad end Jeesuse omaks. Peetrus käsib ainult kanda hoolt selle eest, et tagakius ei johtu meie enda väärade tegudest. Sellist tagakiusu me saame isegi mõjutada, loobudes valedest asjadest, mida oleme teinud.

3:18 *Sest ka Kristus kannatas pattude pärast üheainsa korra, õige ülekohtuste eest, et ta teid juhiks Jumala juurde, olles küll ihu poolest surmatud,*

Jälle toob Peetrus raskesse kooli sattunud kristlastele eeskujuks Kristuse. Kui üldse keegi, siis Kristus on pidanud kannatama pahatahtlike inimeste poolt õudusi ilma mingi põhjuseta. Need sõnad on mõeldud trööstimiseks, mitte üleskutseks otsida kannatusi. See tähendab, kui Jeesuse järgija on põhjusetult sattunud tagakiusu alla, siis võib ta trööstida end sellega, et isegi täiesti patuta Päästjat koheldi väga halvasti.

Jeesuse eeskujust rääkides kiirustab Peetrus siiski kohe lisama, et tema kannatas süüdlaste ehk patuste inimeste eest. Seeläbi on meilegi temas taeva uks avatud. Jeesus Kristus sai inimeseks ja suri inimesena inimeste eest ristil. Kristus kandis patud oma ihus ristile, ehkki ta ise pattu ei teinud, vaid sai need meilt.

Peeturus ütleb, et Jeesus surmati ihu poolest, ent elustati vaimu läbi. Ihust rääkides peab ta silmas, et see ihu, mille Jeesus sai Maarjast sündides, suri – see surmati ja pandi hauda. See ei saanud siis enam tegutseda. Vaimus elustamine ehk elavaks tegemine aga tähendab, et olles surnud, on Kristus läinud üle teistsugusesse ellu, mis on vaimulik ja meie seisukohalt üleloomulik. Selles elus on ta samuti täielikult inimene, nii et pärast surnuist üles tõusmist on tal ihu, hing ja vaim, aga ta ihu ei ole enam lihalik, vaid vaimulik. Tänapäevaseks võiks ka öelda, et ta elab nüüd hoopis teisel kvalitatiivsel tasandil. Ülestõusmisihu on mingis suhtes oluliselt teistsugune kui see, mida me siin maailmas tunneme. Sellise ülestõusmisihu saab ka iga Jeesusesse uskuja surnute ülestõusmises. Neist asjust õpetab Paulus täpsemalt 1Kr lõpus. Ta ütleb muuseas 1Kr 15:49: „Ja nii nagu me kandsime muldset kuju, nii kanname kord ka taevast kuju.”

Jutt elustamisest vaimu läbi on mõeldud ka kirja esialgsetele lugejatele troostiks, sest Piibli järgi on vaimulik tõelisus jääv ja viitab seega igavikule. Seevastu kannatused, mis tabavad ihu, on ainult ajutised ja suhteliselt võttes lühikesed. Meiegi praeguse aja kristlastena ootame vabanemist patust ja käesoleva aja kannatustest.

Järgnevalt ütleb Peetrus Kristuse surmaga seoses midagi sellistki, millest Paulus ei räägi midagi.

3:18d-20 ... *ent elustatud vaimu läbi, kelles ta läks ja kuulutas vangis olevaile vaimudele,*²⁰*kes olid olnud sõnakuulmatud muiste, kui Jumala pikk meel ootas Noa päevil, laeva valmistamise ajal, milles vähesed - see tähendab kaheksa hinge - veest päästeti.*

Vaevalt sind hämmastab, kui ütlen, et nende Peetruse sõnade üle on aastate jooksul arutletud palju ja põhjalikult. Ei ole aga kuigivõrd jõutud üksmeelele küsimuses, mida Peetrus siin öelda on tahtnud. Siinkohal pole aga mõtet hakata tutvuma kõigi arvamustega, mis nende salvide seletuseks välja on pakutud. Käsitlen neist ainult kahte.

Paneme kõigepealt hoolikalt tähele, mida tekst ütleb. Esiteks, Kristus kuulutas, „olles ihu poolest surmatud, ent elustatud vaimu läbi”. Apostlikus usutunnistuses me tunnistame Jeesuse Kristuse kohta muuhulgas, et ta on „... risti löödud, surnud ja maha maetud, alla läinud surmavalda, kolmandal päeval üles tõusnud surnuist ...” Selle järgi käis Kristus ära ka surmavallas, sel ajal kui ta ihu oli hauas. Kolmanda päeva hommikul tõusis Kristus surnuist üles ja siis sai elusaks ka tema ihu. See oli juba ülestõusmisihu – mitte enam lihast ja verest, vaid oluliselt teistsugune, kui see oli varem. Seal peale on Kristus jälle elus ka ihu poolest, nagu ta ise ütles oma ehmunud jüngritele Lk 24:39: „Vaadake mu käsi ja jalgu, et see olen mina ise! Puudutage mind kätega ja vaadake, sest vaimul ei ole ju liha ega luid, nõnda nagu te minul näete olevat!”

Teiseks, Peetrus ütleb, et Kristus käis kuulutama „vangis olevaile *vaimudele*”. Nende vaimude all on samuti ilmselgelt mõeldud inimesi, kes olid surma läbi maa pealt lahkunud ja kellel seega polnud enam ihu. Nii palju, kui oskame järeldada, olid need vaimud vangis ilmselt surmavallas. Peetrus täpsustab, et need olid Noa kaasaegsed inimesed, kes jälgisid laeva ehitamist ja kuulsid Noa kuulutust, aga ei teinud sellest õigeid järeldusi, vaid jäid Jumalale sõnakuulmatuks.

Seega võib kokkuvõtlikult öelda, et kui Kristus suri ja läks surmavalda, siis ta kuulutas sealgi oma võitu. Nii kaua, kui ta oli lihast ja verest ihu piirangute all, ei saanud ta seda teha. Ja tõesti, Jeesus ei läinud ju surmavalda kaotajana.

Selles tõlgenduses jääb siiski probleemiks küsimus, mispärast küll pidi Kristus nimelt sel ajal minema kuulutama just neile inimestele? Miks ta ei kuulutanud näiteks neile, kes olid sõnakuulmatud Moosese või, ütlemele, prohvet Jeremija ajal? Sellele küsimusele pakun ühte vastust tagapool. Ja teiseks küsimuseks on muidugi, milline oli selle kuulutuse sisu. Mis kasu vangis olevad vaimud sellest said?

Nagu näeme, tekib ka küsimusi, millele pole vastuseid. Võib oletada, et samalaadsed küsimused pidid tekkima ka selle kirja esialgsetel lugejatel. Ent neile küsimustele vastust ei anta. Seepärast tasub küsida, kas on see tõlgendus siiski kõige parem.

Vaatame siis teist võimalust. See on selline, et kui Noa kuulutas oma kaasaegsetele sõnades ja tegudes, siis tegelikult kuulutas Kristus Noa sõnade kaudu nende inimeste vaimule, püüdes kinnitada, et ta räägib tõtt. Sel ajal ei olnud need inimesed veel vangid, kuid oma patususe ja sõnakuulmatuse tõttu said nad vangideks hiljem, surmavallas. Ka 2Pt 2:5 on öeldud: „Jumal ei säästnud muistset maailma, vaid, saates jumalakartmatute maailma peale veeuputuse, kaitses üksnes õigusekuulutajat Noad ning tema omasid, kokku kaheksat.” Noad kutsutakse siis õiguse kuulutajaks. Ka paljude juudi rabide kirjutistes räägitakse, et Noa kuulutas oma kaasaegsetele. Laeva ehitamisele kulus ju kümneid aastaid, juudi rabide järgi isegi 120 aastat. Ilmselgelt polnud võimalik sellist tööd kuival maal teha, ilma et inimesed oleks küsinud selle põhjuse järele, ja loomulikult pidi Noa siis ka põhjust seletama. Nii ta kuulutaski. Kogu selle ehitamise aja jooksul jäid need inimesed aga sõnakuulmatuks ega võtnud vastu Noa kuulutatud sõnumit päästeks.

Tegelikult kuulutab Kristus praegugi inimestele samal viisil – inimeste suu läbi. Ta kasutab oma sõnade ja mõtete edasiandajatena mitmesuguseid jutlustajaid ja kuulutajaid. Ta tahab koguni tulla meisse, patustesse inimestesse elama. Kui Peetrus selle meie jaoks keerulise formuleeringuga seda mõtles, siis oli ta sõnum kirja esialgsetele lugejatele täiesti selge. Ta ütleb, mis juhtub, kui inimene keeldub vastu võtmast evangeeliumi Jeesusest. Siis ootab teda ainult igavene vangistus ka pärast käesolevat elu.

Noa oli kuulutanud Jumala sõna võib-olla tervelt 120 aasta jooksul. Ta päästis küll oma perekonna, aga mitte teisi. Kindlasti on tõsi, et Kristuse Vaim rääkis Noa päevil Noa kaudu tema kaasaegsetele. Aga selle sõnumi tagasilükkamine tõi neile kohtu. Sellepärast on nad nüüdki vangis. Mõte on selles, et Kristuse surm ei tähendanud neile midagi. Ja meil tuleb endalt küsida, kas see meilegi midagi tähendab.

Siiski, ka see teine seletus ei ole päris rahuldav. Esiteks, sellegi puhul jääb vastamata küsimus, miks räägitakse kuulutamisest just Noa ajal ja mitte näiteks Moosese või Jeremija ajal. Teiseks, kui vaatame veel kord teksti, siis näeme, et Peetrus ei räägi *kuulutamisest* Noa päevil, vaid hoopis *sõnakuulmatusest* Noa päevil. Ta ütleb, et Kristus kuulutas vaimudele, „kes olid olnud sõnakuulmatud muiste, kui Jumala pikk meel ootas Noa päevil ...”

Ma pakun välja, et Peetrus ega ka ta kirja esialgsed lugejad ei mõelnud üldse nii keeruliselt. Nad polnud nii kõrge taseme teoloogid. Peetrus kuulutas ja ta lugejad mõistsid selles kõiges hoopis rõõmusõnumit: Kristus on surma võitnud! Ta on surmavallast tagasi tulnud. Ta surmati küll, aga seda ainult oma maise ihu poolest. Vaimu poolest kujunes see, vastupidi, hoopis elavaks tegemiseks. Ja kui ta oli vaimuna surmavallas, siis polnud ta seal vangis, vaid kuulutas oma võitu neilegi, kes seal seni vangis olid.

Aga miks räägib Peetrus just Noa päevadest, „kus Jumala pikk meel ootas”, nagu ta ütleb, sellele saame vähemalt ühe olulise vastuse järgmistest salmidest. Nimelt näeb Peetrus veeuputuses ristimise võrdpilti.

3:21-22 Selle võrdkujuna päästab teidki nüüd ristimine, mis ei ole lihaliku rüveduse kõrvaldamine, vaid hea südametunnistuse taotlemine Jumalalt Jeesuse Kristuse ülestõusmise kaudu, ²²kes on läinud taevasse, on Jumala paremal käel, kus temale on alistatud inglid ja meelevallad ja väed.

Peetrus ütles eelmise salmi lõpus, et kaheksa inimest päästeti veest. Seega on tema teemaks tegelikult päästmine. Veeuputuse võrdkuju kohaselt päästab siis kristlik ristimine nüüd. Noa ajal oli pääsenuid küll ainult kaheksa, nüüd aga juba palju rohkem.

Paulus ütleb, et ristimine tähendab kahte asja – suremist patule ja elamist Kristusele. Ta kirjutab: „Kas te siis ei tea, et kes me iganes oleme Kristusesse Jeesusesse ristitud, oleme ristitud tema surmase? Me oleme siis koos temaga maha maetud ristimise kaudu surmase, et otsekui Kristus on äratatud üles surnuist Isa kirkuse läbi, nõnda võime ka meie käia uues elus.” (Rm 6:3-4). Kuna Paulus alustab sõnadega: „Kas te siis ei tea?”, siis järelikult oli see üldine arusaam ja samamoodi mõistsid ristimist ka teised apostlid, kaasa arvatud Peetrus. Nii annabki Peetrus siin edasi sama tõe, kasutades selleks võrdpildina veeuputust.

Ristimisega seoses võib kergesti meelde tulla ainult vesi. Aga ega vesi ei päästnud Noad ja ta kaaslast, vaid seda tegi laev, mida vesi kandis. Aga samal ajal vesi siiski eraldas laeva ja selles olivad sõnakuulmatutest, kes olid laevast välja jäänud ja määratud hukkuma. Niiviisi seesama vesi, mis ühtedele sai hävinguks, tähendas teistele päästvat eraldamist. Nii sai veeuputus Noale omamoodi ristimiseks, nagu Kõrkjameri hiljem iisraellastelegi. Vee ja laeva poolt kantuna läks Noa vanast maailmast üle uude.

Nii on Noa aegne vesi ja laev eelkujunditeks selle kohta, mis Jeesuses Kristuses on saanud reaalseks. Peetrus ütleb, et ristimine päästab, aga mitte seeläbi, et ta kõrvaldab lihaliku rüveduse. Peetruse sõnul tähendab ristimine pigem hea südametunnistuse taotlemist Jumalalt, ja seda Jeesuse Kristuse ülestõusmise kaudu. Teisisõnu – inimene ei ole pärast ristimist kohe veatu ja täiuslik, vaid ta peab seda alles hakkama taotlema. Ta peab võtma selle oma elu suunaks, toetudes kogu sellele armule, mida pakub Kristuse ülestõusmine surnuist. Seda sellest hoolimata, et ristimises on ta patud ära pestud ja ta on Jumala lapseks vastu võetud. Võib ka öelda, et Peetrus tuletab kindluse mõttes oma lugejatele ja kuulajatele meelde, et neid ei ole päästnud mitte see uus elu, mida nad on hakanud elama, kui nad olid vastu võtnud evangeeliumi. Uus elu on Jumalaga kohtumise vilj. Peetrus viitab sellele, et pääste aluseks on leping, mille Jumal nendega sõlmis ja mis põhineb Jeesuse Kristuse ülestõusmisel ja taevasseminemisel. Ristimine on ju olemuselt leping Jumalaga, mis pitseerib, et inimene võtab vastu Jeesuse Kristuse pääste, Jumal aga võtab inimese vastu oma lapseks.

Et ristimine „ei ole lihaliku rüveduse kõrvaldamine, vaid hea südametunnistuse taotlemine Jumalalt Jeesuse Kristuse ülestõusmise kaudu”, see viitab sellele, et inimene võib isegi oma südametunnistuses tunda, et see on puhastatud. Selle on puhastanud Jeesuse Kristuse veri. Kõik patud on andeks antud. Kuna räägitakse lepingust, siis peetakse sellega silmas muidugi ka Jumala erilist töötust. Seepärast, kui inimene ristituna hoiab kinni Jumala armutöötustest, siis ei või ta hukka minna, sest Jumal ei või valetada. Nii et kui sa nõnda Jumalast kinni haarad ja tema külge jääd, siis saad sa kindlasti päästetud. Võib seega ka öelda, et leping on sama kui usk, mille läbi me pääseme.

Mk 16:16 on öeldud: „Kes usub ja on ristitud, see päästetakse, aga kes ei usu, mõistetakse hukka.” Uskumine ei tähenda Piiblis kunagi ainult seda, et midagi tunnistatakse tõena, vaid Jumalasse uskumine tähendab alati ka kuulekust Jumalale. Pilt Noast ja veeuputusest on selles suhtes väga näitlik: Noa ja ta pere uskusid ja ka tegutsesid oma usu põhjal, ülejäänud rahvas ei uskunud ja jäi sõnakuulmatuks. Uskujad ja tegutsejad pääsesid, teised

hukkusid. Seejuures ei olnud Noa ja ta pojad kindlasti patunud üliinimesed, aga nende sõnakuulmine sai neile päästeks. Samamoodi sai sõnakuulmine päästeks patustele iisraellastele enne Egiptusest väljumist – kõik, kes olid majas, mille uksepiidad olid paasatalle verrega määritud, jäid ellu, nagu Jumal oli töötanud. Sama lugu on ristimisega – see üksinda ei päästa kedagi. Sõnakuulmatus ja hoolimatus Jumala suhtes viivad ühtviisi hukka nii ristimatu kui ka ristitu. Sest sõnakuulmatus tähendab Jumala lepingust üle astumist. Kui aga ristitud inimene taotleb ka head südametunnistust Jumala ees – see tähendab, kui ta ei tegutse vastuolus Jumala tahtega, siis on ta õigel teel. Ristimine on talle päästeks.

Ülestõusmine ja taevasseminemine näitavad, et Jeesuse lepitussurm oli täiuslik. Nii on ta nüüd taevas kõigeväeline valitseja, kellele on allutatud kõik nähtamatusse maailmagi kuuluvad inglid, meelevaldad ja väed, ükskõik millised need ka ei oleks. See tähendab – kui kristlane on koos oma Issandaga, siis ei ohusta teda miski.

PKK1194 1Pt 4:1-8

Kõrtsi või kirikusse?

Oma esimese kirja neljandas peatükis räägib Peetrus, mis võib olla liiga kerge elu tagajärjeks. Kristlaselgi on oht hakata häid asju ja õnnistusi võtma kui endastmõistetavaid ja arusaadavalt meile kuuluvaid asju. On oht, et elu õieti ei hinnata ega austata. Mõtle õige siinkohal, millise väärtuse sina annad elule? Jumal laseb oma lastele kannatusi tulla ka selleks, et nende läbi hoida meid patu eest ja aidata elu õieti hinnata. Ka praktikas on paljud märganud, et kannatused annavad elule uue suuna. Psalmikirjutajagi pani seda tähele, nagu võime lugeda Ps 66:10: „Sest sina, Jumal, oled meid läbi katsunud, sa oled meid sulatanud, nagu hõbedat sulatatakse.” Jumal laseb enda omadele katsumusi tulla, et tõmmata neid enda poole ja anda nende elule uus suund või vähemalt uut sisu. See on üks kannatuse eesmärke.

4:1-2 Et nüüd Kristus on ihulikult kannatanud, relvastuge teiegi sellesama meelsusega, sest kes on kannatanud ihulikult, see on lakanud patustamast, ²nii et ta maises elus allesjäänud aega ei ela enam inimlike himude, vaid Jumala tahtmise järgi.

See ei ole mitte ainult jumalatute inimeste, vaid ka kristlaskonna suur häda, et me kipume elama ikka rohkem inimlike himude kui Jumala tahte järgi. Ja mida rohkem see nii on, seda vähem on kristluses Jumala väge. See on kindlasti praeguse lääne kristluse nõrkuse üks oluline põhjus. Meil võivad olla head kavatsused ja põhimõtted, aga nende teoks tegemisega on sageli raskusi. Peetrus ütleb nüüd, et üks hea rohi sellise olukorra puhuks on kannatused – „kes on kannatanud ihulikult, see on lakanud patustamast”.

Juba 1Pt 3:18 ütles Peetrus: „Sest ka Kristus kannatas pattude pärast üheainsa korra, õige ülekohtuste eest, et ta teid juhiks Jumala juurde, olles küll ihu poolest surmatud, ent elustatud vaimu läbi ...” Siin ütleb ta, et kui juba Kristus on kannatanud, olles ometi süütu, siis tuleb ka kristlastel relvastuda sama meelsusega – st olla samuti valmis kannatama.

Heebrea kirja autor ütleb, et Jeesus, meie ülempreester, pole selline, „kes ei suuda kaasa tunda meie nõrkustele, vaid selline, kes on olnud kõigiti kiusatud nii nagu meie, ja siiski ilma patuta.” (Hb 4:15) Jeesus teab, mida kannatused tähendavad ja mida tähendab valada oma verd. Ta teab, mida tähendavad pisarad. Ta teab, mida tähendab olla murtud südamega. Ta oli täielikult inimene ja inimese ihus ta ka suri. Ta mitte ainult ei tundnud ihus valu, nagu tunneme meiegi, vaid ta ka suri.

Peetrus ütleb, et kuna juba Jeesus on valinud sellise tee ja teinud seda kõike meie eest, siis ei tule meilgi peljata kannatusi, mis tema pärast meile osaks saavad. Neid salme seletades ütleb Martin Luther endale omasel otsekoheisel viisil: „Minu Issand on minu pärast kannatanud ja valanud oma vere ning surnud minu eest – kas mina siis peaksin olema nii laisk, et ma ka ei tahaks kannatada?” Sedasama rõhutas ka Heebrea kirja autor, julgustades

oma lugejaid, kes olid sattunud raskesse olukorda: „Võtke siis eeskujuks teda, kes on kannatanud niisugust patuste vaenu enese vastu, et te ei väsiks ega teie hing ei nõrkeks.” (Hb 12:3)

Peetrus ütleb, et meil on tarvis olla valmis kannatama, et me elaksime selle aja, mis meil maa peal veel järel on, Jumala tahte järgi, mitte oma himusid järgides. Siin räägitakse seega kristlase võitlusest. Siin on õieti öeldud kokkuvõtlikult sedasama, millest Paulus räägib Rm 6-s, millega algab tema õpetus pühitsusest. Ka Gl 5:24 ütleb Paulus natuke teises sõnastuses sedasama, mis siin Peetruski: „Jeesuse Kristuse omad on lihaliku loomuse risti lõõnud koos kirgedega ja himudega.”

See aitab meil paremini mõista ka Peetruse mõtet. Ristilöödu ei saa kasutada oma käsi ega jalgu nii, nagu ta tahaks. Tal on küll endiselt olemas kõik soovid ja himud tegutseda Jumala tahte vastaselt, aga ta pole selleks võimeline. See pilt aidaku meilgi mõista, mida tähendab kristlase võitlus. Kristlane keeldub järgimast himusid, mis temas loomu poolest on. Ta on küll kõigist oma väärustunud kalduvustest teadlik, aga ta ei lase neil end juhtida. Igatahes peaks see nii olema. Kahjuks näeme tegelikku elu vaadates ja iseennastki tähele pannes, et sageli see nii ei ole.

Peetrus, rääkides Jeesuse kannatustest, surmast ja meie pattude kandmisest, viitab ristilöömisele. Paulus jälle rõhutab, et meie vana loomus naelutati ristile koos Jeesusega. Selline on Jumala otsus meie vana loomuse kohta – seda ei saa parandada ega paremaks teha, vaid see on surma mõistetud. Kristlane saab sellest otsusest usus lähtuda ja mõista ka ise enda vana loomuse surma. Peetruse sõnul aitavad välised kannatused sellele kaasa – muidugi sel juhul, kui kristlane „relvastub” selles osas Kristuse meelsusega, nagu ütleb Peetrus. Siis ta loomulikult ei taha enam järgida surmamõistetud püüdlusi, sest selle tagajärjeks oleks ju ainult surm. Kristlase elu siin maailmas on seega võitlus meie vana loomuse vastu, millele on langetatud surmaotsus.

Sellele võitlusele ja oma loomuse ristilöömisele ehk sellelesamale surmaotsusele viitab ka Peetrus, öeldes: „sest kes on kannatanud ihulikult, see on lakanud patustamast”. Peetrus räägib siin kannatustest, mis saavad kristlasele osaks seetõttu, et ta tunnistab end Kristuse omaks. Nii kannab ta risti, millest me eelmises saates rääkisime rohkemgi. Nüüd valgustab Peetrus meid, et ristist on veel sedagi kasu, et see aitab meil taltsutada oma himusid ja patte. Kui rist meid kõvasti ahistab, siis taganevad himud, kadedus, viha ja paljud muud pahed. Jumal on seega andnud püha risti meile kanda selleks, et me enam nii väga ei vaataks ennast ja oma vajadusi, vaid pööraks pilgud kaasinimeste poole, kes vajavad meie abistavat kätt. Selles mõttes põhjustab rist ka patust loobumist.

Küllap on ütlematagi selge, et siin on jutt asjadest, mis tähendavad tõelist võitlust, mitte enam mingit mängu.

Nende raskete asjade üle arutledes tuleb siiski alati mees pidada, et neid kannatusi ja risti ei ole pandud meile peale selleks, et me nende läbi õndsaks saaks. Kristlane ei saa oma päästet mitte mingite kannatustega ära teenida. Aga Jumal annab meile kannatusi, et me saaksime Kristuse sarnaseks. Mingi muu eesmärk nimelt ei ole Jumalale küllaldane. Meie enda meelest piisaks kindlasti palju vähemastki, aga mitte Jumala meelest, kes on täiuslik. Muidugi ei saa kristlane siin elus veel õieti täiuslikuks, aga koolitus selles suunas algas siis, kui Kristus tuli meie ellu.

Seepärast Jumala laps, kellel on uus loomus, igatseb olla kõiges Kristusele meelepärane. Seepärast on ka terve Piibli uurimine tähtis. Meil on oma usuvõitluses tarvis kogu Jumala sõna sõnumit, mitte ainult teatud valitud salme sellest. Nimelt ei ole võimalik elada kristlase elu, täites teatud kindlaid reegleid, vaid selles on tegemist täieliku Jumala tahte otsimisega kõiges. Seda annab meile kõige paremini kogu Piibel tervikuna. Meil võib ju kergesti tekkida mulje, et kristlase elu on peamiselt teatud käskude ja reeglite järgi elamine. Tegelikult aga ei ole küsimus üldse selles. Teatud käskude ja reeglite järgi elamine ei tee veel mitte kedagi kristlaseks. Kristlaseks ei ole võimalik saada näiteks kümnet käsku täites, ehkki nende täitmine kuulub küll iga kristlase ellu. Kristlaseks saab Jeesuse Kristuse läbi, võttes ta oma ellu vastu ja elades sealt edasi koos temaga. Selles elus hakkab inimest mõjutama ka Kristuse meel ehk meelsus. Jumala Vaim sünnitab kristlases soovi elada Jumalale meelepärast ja Jumal ise annab selleks ka jõu. Nii ütleb Paulus Fl 2:13: „Sest Jumal on see, kes teis tegutseb, et te tahate ja toimate tema hea nõu kohaselt.” Seepärast kristlane ka hoidub asjadest, mis Jumala Vaimu kurvastavad.

Peetrus ütleb, et kristlane elab „nii, et ta maises elus allesjäänud aega ei ela enam inimlike himude, vaid Jumala tahtmise järgi.” See rõhutab järelejäänud eluaja tähtsust. Seda ei tohi kasutada ükskõik milleks ja kuidas. Ütleb ju Jumal isegi oma apostli läbi, et ta kasutab eluga kaasnevaid kannatusi selleks, et meid patust lahutada. Nii tuleb ellu hoopis uutmoodi sisu, mida me loomulikult ja ilma Jumala sõnata ei oska kujutledagi.

4:3 Sest te olete minevikus küllalt palju aega mööda saatnud paganate tahtmist täites, elades kõlvatuses, himudes, purjutamises, prassimistes, joomingutes ja sündsusetutes ebajumalateenistustes.

Ilmselt suurem osa Peetruse kirja esialgseid lugejaid, kui isegi mitte kõik, olid pöördunud Kristuse poole alles täisealisena. Nende varasem elu oli olnud hoopis teistsugune kui nüüdne uus. Sinna oli kuulunud ka ebajumalateenistus, mille Paulus ütleb olevat tegelikult hoopis kurjade vaimude teenimise. Nii on lihtne mõista, miks Peetrus ütleb, et endises elus on juba küllalt tehtud kõike seda, mis ei sünni, ja need asjad peavad jääma seljataha. Uude ellu vanu kombeid kaasa võtta ei tohi.

Loomulikult on see põhimõte niisama tähtis praegugi. Sugugi mitte kõik inimesed, kes ka Eestimaal peavad end Jumalasse uskujateks, samuti mitte kõik ristitud inimesed, kes õpetuslikult justkui peaksid olema uuesti sündinud, ei ela oma elu tegelikult kristlikult ega koos Kristusega. Seda ei tee ka mitte kõik koguduste liikmed ega isegi mitte kõik vaimulikud. Kristusega kohtumine tähendab endiselt seda, et elu muutub ka väliselt. Kõlvatuses püherdamine, joomarlus ja üldse kõikvõimalike inimesest tõusvate himude järgi elamine ei kuulu tõesti sellise inimese ellu, kes on ristil rippuva Kristuse haavu vaadates oma patud andeks saanud.

Kui inimene on päästetud saanud, siis oleks tõesti hull jääda samade Jumala tahte vastaste eluviiside juurde, milles varem sai elatud. Aga kindlasti me märkame ka sellega seotud ebamugavat probleemi. Lõppude lõpuks on suhteliselt lihtne lõpetada hooramine, joomine või vandumine ning hakata käima kõrtsi asemel jumalateenistustel ja näiteks kasvõi piibliringis. Palju raskem on jõuda arusaamiseni, et mõnesid teisi asju ei olegi sugugi nii lihtne muuta. Kohe, kui hakata rääkima mõtetest, hoiakutest, kõnest või kasvõi raha ja aja kasutamisest, märkame, et pörkame vastu sellist müüri, mida pole sugugi nii lihtne teelt koristada. Väikesi oksa ja kive võib suhteliselt kergesti teelt kõrvale visata või lükata, aga kivimaju või kaljurahne ei vii niisama lihtsalt teise kohta.

Kui kristlane hakkab märkama neid pimedaid ja tõeliselt ahistavaid suuri rahne oma elus, siis Jumala tõeline töö temas alles algab. Alles siis hakkame tõelises mõttes õppima Kristuse tundmist, samuti evangeeliumi väärtust ja tähtsust. Seni, kui me pole omaenda pimedaid sügavikke avastanud, võime rahulikult arvata, et pole ju tähtis, mida inimene usub, peaasi, et ta on hea inimene. Kui aga hakkame tajuma, et me polegi nii head, et meie elus on palju sellist ebatäiuslikkust, millest me oma ponnistustega iialgi lahti ei saa, siis hakkame mõistma möödapääsmatut vajadust Jeesuse Kristuse järele, et üldse saada päästetud. Siis hakkame endisest sügavamalt aduma ka evangeeliumi suurust. Siis hakkab Kristus saama suuremaks, kristlane aga jääma väiksemaks.

Aga Peetrus ei lähe siin veel nii kaugele. Ta alustab asjadest, mis kahjustavad elu kõige enam. Ja ei maksa arvata, et need õhutusel on kuidagi vähem väärt kui näiteks Pauluse arutlused Rm 7-s, kus ta väga selgelt analüüsib oma tundeid ja võitlusi seoses sellega, et ta ei suudagi teha seda head, mida nii väga teha tahaks. Ka Peetruse üleskutsed on jätkuvalt ajakohased. Sest ka selline kristlane, kes on usuteel juba kaua käinud, ei ole sugugi veel kõige jämedamatestki pattudest üle. Sellepärast kirjutab ka Paulus 1Kr 10:12: „Niisiis, kes enese arvab seisvat, vaadaku, et ta ei langeks!”

Peetruse mõtet võib sõnastada ka nii, et elu on lühike, aeg tõttab ja meil tuleb aru saada, et me oleme teel Jumala kohtujärje ette. Nagu näeme, Peetrus on patte loetledes väga otsekohene. Ja tasub meeles pidada, et ta ei rääkinud maailmainimestele, vaid kristlastele.

4:4 Just seepärast nad võõrastavad, et te nendega ei jookse kaasa sellesama ulaelu voolus ja teotavad teid,

Elu on selles suhtes lihtne, et inimene elab kas Jumala meele või inimeste meele järgi. Ja Piibel ütleb, et kui inimene tahab pöörata selja sellele, mida siin maailmas hinnatakse ja taga aetakse, siis satub ta ka nii või teisiti pilke või koguni tagakiusu alla. Jeesuski ütles Jh 15:18-19: „Kui maailm teid vihkab, siis teadke, et ta on mind vihanud enne teid. ¹⁹Kui te oleksite maailmast, siis maailm armastaks teid kui omi, aga et teie ei ole maailmast, vaid mina olen teid maailmast ära valinud, seepärast maailm vihkab teid.” Teistpidi pöörates tähendab see sedagi, et kui maailm meid mitte mingil kombel ei vihka ega võõrasta, siis tuleb küsida, kellele me õieti kuulume või kelle lapsed me tegelikult oleme. Me võime ju väga kergesti minna kompromisside teele ja paadutada oma südametunnistust, kui seeläbi saab vältida Kristuse risti juurde kuuluvat häbi ja raskusi. Paulus nimetab Fl 3:18-19 kristlasi, kelle elu kohta ta annab masendava hinnangu: „Sest paljud, kellest ma teile sagedasti olen rääkinud ning nüüd nuttes räägin, elavad Kristuse risti vaenlastena. ¹⁹Nende lõpp on hukatus, nende jumal on kõht ja nende au on nende häbis; nad mõtlevad maapealsetest asjadest.” Kas meie, tänapäeva kristlased, võime arvata, et see meid ei puuduta?

Teisest küljest kutsub Piibel meid üles püüdma elada rahu kõigiga. Maailma viha puhul kristlaste vastu ei ole siis küsimus selles, et kristlane provotseeriks vastasseisu. Selle näol on tegemist mingi palju sügavamal asuva ja pimedama reaalsusega.

Aga ka teotajaid ootab oma osa.

4:5 nemad, kes peavad aru andma sellele, kes on juba valmis tulema kohut mõistma elavate ja surnute üle.

Ühel päeval tuleb Jeesus Kristus kohut mõistma kogu maailma üle, nii elavate kui ka surnute üle. Elavad on need, kes pole tema tuleku ajaks veel ajalikku surma surnud, vaid alles elavad maa peal. Teine osa inimkonnast on aastatuhandete jooksul surma läbi lahkunud. Peetrus ütleb seda, sest pilke ja tagakiusugi all elav kristlane vajab lohutust, et lõpuks toob Jeesus Kristus maailma õiguse. Siis võetakse tagakiususajad oma tegude eest vastutusele. Peetrus, öeldes, et Jeesus on juba valmis kohut mõistma elavate ja surnute üle, tuletab meelde, et keegi ei tea tema tagasituleku päeva. Seepärast ootab valvav kogudus selle päeva koitmist praegugi.

4:6 Sest just selleks on ka surnutele kuulutatud evangeeliumi, et nende üle mõistetaks kohut küll nagu inimeste üle lihas, aga nad elaksid vaimus nagu Jumal.

Need sõnad kõnelevad sellest, et kogudustes, kuhu Peetrus kirjutab, oli osa kristlasi juba surnud sel ajal, kui kiri sinna jõudis. Neilegi oli evangeeliumi kuulutatud, et nad jätkaksid oma elu koos Kristusega, ja seda bioloogilisest surmast hoolimata. Igavene elu algab tõesti juba käesoleval ajal. Kuna see on Jumala enda elu, mille osaliseks inimene on saanud, siis pole ajalikul surmal sellele mingit mõju, sest Kristus on surma võitnud. Sellepärast võis Jeesus Martale Laatsaruse haua ääres öelda: „Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes minusse usub, see elab, isegi kui ta sureb. ²⁶Ükski, kes elab ja usub minusse, ei sure alati. Kas sa usud seda?” (Jh 11:25-26)

Sõnad, et surnute üle mõistetakse kohut nagu inimeste üle lihaski, tähendavad lihtsalt seda, et kohtumõistmise seisukohast pole tähtsust, kas inimene Jeesuse tagasi tuleku ajal alles elab maa peal või on juba ihulikult surnud. Surreb ihu bioloogiline tegevus lõpeb; bioloogilisele surmale aga järgneb teistsugune elu – elu vaimus, nagu on Jumalalgi. Ajalik surm oli Aadama langemise tagajärjeks ehk kohtuotsuseks selle üle, ja tema kaudu sai see meie kõigi osaks.

4:7 Aga kõigi asjade lõpp on lähedal. Olge siis arukad ja kained palveteks.

Et kõigi asjade lõpp on lähedal, see on olnud tõsi sellest peale, kui Jeesus läks ära taevasse. Pauluski võis öelda, et Kristuse tagasitulek oli päris lähedal. Me elame praegu viimaseid aegu ja Jumal peatab ühel päeval selle maailma kulu, et selle üle kohut mõista. Me elame praegu armuajal, mis on mõeldud evangeeliumi kuulutamiseks kõigile rahvastele. Nüüd on siis aeg olla kaine, st arukas, ja palvetada. Kainuse all on siin mõistetud arukat ja tasakaalukat suhtumist ja valvelolekut. See tähendab, et kristlane kasutab ootuseaega targalt ära, otsides Jumala tahet. Selle juurde kuulub loomulikult ka palve. Palve aga on omakorda seotud Piibli sõna uurimisega, sest kuidas muidu me

oskame palvetada, kui me ei otsi Piibli lehekülgedelt Jumala tahet ja töotusi. Palve toetub ju Jumala töotustele. Huvitav on seegi, et mida rohkem ma Piiblit uurin, seda selgemini hakkab aru saama, kui vähe ma seda mõistan. Kaine ja arukas kristlane ei saa Piibli uurimisega kunagi valmis.

4:8 Üle kõige olgu püsiv teie omavaheline armastus, sest "armastus katab kinni pattude hulga".

Siin tsiteerib Peetrus Õpetussõnade raamatu 10:12: „*Vihkamine õhutab riidu, aga armastus katab kinni kõik üleastumised.*” On huvitav, et kristlastel ja inimestel üldse on samaaegselt tegemist nii armastusega kui patuga – mõlemad on lähedased ja tuttavad. Patt kipub armastust jahutama ja inimesi üksteisest eraldama isegi kogudustes. Üks rühmitus on ühe vastu, teine teise vastu. Armastus aga on patust üle, seetõttu tuleb selles kindlaks jääda, nagu Peetrus ütleb. Küllap on meilegi selles küllalt väljakutset juba käesolevakski päevaks.

PKK1195 1Pt 4:9-19

Sind on tarvis!

Peetrus jagab oma kirjas oma aja kristlastele mitmesuguseid õpetussõnu. Need on praegugi endiselt ajakohased.

4:9 Olge üksteise vastu külalislahked ilma nurisemata!

Miks pidas Peetrus vajalikuks öelda „ilma nurisemata”? – Eks ikka sellepärast, et nurisev meelsus ohustab igaühte ega ole tundmatu ka kristlastele. Küllap on meilegi tuntud olukord, kus saab küll tehtud, mis tarvis või millest pole pääsu, aga see saab tehtud rahulolematult, sisemiselt nurisedes ja torisedes. Otsekohesemad inimesed võivad oma rahulolematust ka otseselt väljendada. Kui keegi on sinule kunagi sellises meelsuses mõne teene osutanud või sind aidanud, siis sa tead, mismoodi see mõjub. Ka Jumalale ei meeldi nurisemine ja rahulolematust, vaid rõõm ja tänulikkus. Tema ise ei nurise kunagi, kui ta meid aitab või meile midagi annab, ja samasugust suhtumist ootab ta meiltki.

Külalislahkuse osutamine on ligimesearmastuse osutamine, aga armastus ja nurisemine ei tunne end üksteise läheduses hästi. Ka sel ajal oli reisimine tavaline, aga võõrastemaju oli vähe ja need polnud alati ka turvalised. Seepärast oli teelistele ulualuse pakkumine eriti vajalik. See oli justkui suure koorma võtmine teekäija turjalt. Kuna teekäijad võisid jääda peatuma ka mitmeks päevaks, siis pole ime, et külalislahkuse osutamine tundus vahel ka päris korraliku koormana. Seepärast oli tarvis ka õhutamist ja julgustust, et kristlased kõigest hoolimata seda armastuses tegutsemist jätkaksid. Selle üleskutsega aitab Peetrus siis kristlastel mõista, et külalislahkus, ehkki see võis vahel tunduda raske majandusliku ohvrina, oli igal juhul Jumala tahte kohane.

4:10 Teenigu igaüks teisi selle andega, mille ta on saanud, nagu Jumala mitmesuguse armu head majapidajad.

See tähendab teisisõnu, et keegi ärge olgu koguduses ainult tarbija ja pealtvaataja, vaid igaüks saab anda milleski ka oma panuse. Armuandide näol on tegemist just teenimisülesannetega koguduses. Armuande või ka lihtsalt Jumala ande on Piibli järgi palju. Paulus ütleb 1Kr 12-s armuandidest rääkides, et on üks ihu, aga palju liikmeid. Igaühel, kes Kristusesse usub, on oma ülesanded, mida ta on kutsutud täitma oma koguduse ülesehitamiseks ja teiste teenimiseks. Ja ära vaidle vastu! Vaata kasvõi omaenda ihu. Sellelgi ei ole ühtki organit ega liiget, mida poleks millekski tarvis. Ka Kristuse ihus ei ole osi, kellele poleks mõeldud või usaldatud mingeid ülesandeid. Tuleb aga küll ette, et me ise alati ei tea, mis on meie enda armuand. Kui sul on selline probleem, siis püüa teha koguduses mitmesuguseid asju ja küsi teistelt kristlastelt, millised neist asjust on nende jaoks ülesehitavad ja teevad neile rõõmu. Neil aladel on tõenäoliselt ka sulle usaldatud annid.

Edasi Peetrus nimetab mõningaid armuande.

4:11 Kui keegi räägib, siis ta rääkigu nagu Jumala sõnul, kui keegi teenib, siis teenigu nagu selle jõuga, mille Jumal annab, nõnda et Jumal saaks kõigiti austust Jeesuse Kristuse kaudu, kelle päralt on kirkus ja võimus igavesest ajast igavesti! Aamen.

Üks võimalus kogudust teenida on rääkida ehk anda edasi Jumala sõna. Paulus eritleb oma kirjades mitmeidki rääkimisega seotud ande. Ta räägib näiteks õpetamise, evangelisti, julgustamise, tunnetuse sõnade ja tarkuse sõnade armuandidest. Need kõik on erinevad, aga nad kõik on mõeldud andma edasi Jumala sõnu ja tahet, mitte inimeste oma. Sama sõnum on Peetruselgi – kui keegi räägib, siis ta rääkigu Jumala antud sõnu. Nende vastandiks on inimeste sõnad ja arutlused. See tähendab ka seda, et kui rääkija ei anna edasi Jumala sõna, siis pole tal ka tarvis kogudusele rääkida. Aga kui rääkija räägib Jumala sõna, siis ta ka ehitab kogudust. Üks õpetab Piiblit ühel, teine teisel viisil. Üks meetod kõnetab ühtesid, teine teisi inimesi. Seepärast ei ole ka olemas üht ja ainukest õiget viisi, mida Jumal ainult võiks kasutada. Vorm võib olla erinev, aga sisu peab tulema Jumalalt, mitte inimlikest targutustest.

Mitmesuguste ülesannete hulka kuuluvad ka teenimistööd. Neidki eritleb Paulus mitmeid. Ta räägib näiteks abistamisest, andmisest ja ka terveks tegemise andidest. Olgu meie annid millised tahes, meil tuleb teenida kaasinimesi jõuga, mille Jumal annab. Annid on mõeldud kaasinimestele rõõmuks, mitte meie endi ülendamiseks. Aga õigel viisil teenimine pakub rahuldust ka sellele, kes teenib. Kui sa teed seda, mida Jumal on sind tegema kutsunud, siis kaasnebki sellega ka Jumala jõud, mis kannab sind ennastki.

Oleme Peetruse kirja uurides näinud, et ta tuleb korduvalt tagasi kannatuste ja tagakiusu teema juurde. Nii ta teeb ka järgnevatel salmides.

4:12 Armsad, ärge võõrastage enestes tulekuumust, millega teid pannakse proovile, nii nagu sünniks teile midagi võõrast,

Kui kannatus tabab, siis enamik meist reageerib sellele nii, nagu oleks see midagi võõrast. Kergesti võib tunduda, et keegi pole kannatanud nii nagu mina. Eriti siis, kui kodu on tabanud lein, küsitakse tihti, miks meiega nii juhtus. Mingis mõttes iga tagasilöökk, pettumus ja lähedase kaotus ongi ainulaadne sündmus. Kellegi teisega ei olegi sündinud täpselt samu asju, ehkki väliselt on paljudki sündmused sarnased. Vähemalt kogemused ja tunded on alati individuaalsed. Seepärast on loomulik küsida vahel sedagi, miks midagi nii võõrast juhtus just meiega.

Peetrus ütleb oma adressaatidele, kellel oli tulnud oma usu tõttu tagakiusu kogeda, et selle kannatuse puhul ei ole lõppeks tegemist mingi võõra ja tavatu asjaga. Tagakiusu Kristuse pärast on ju asi, mida ta enda omadele lubaski. Seepärast võis Peetrus kannatuste kohta öelda, et need ei tule juhuslikult, vaid on midagi sellist, mis kuuluvadki kristlase ellu.

Aga mida Peetrus tulekuumuse kätte sattunud inimestele siis soovitab?

4:13 vaid rõõmustage, et nii nagu te olete Kristuse kannatuste osalised, võite rõõmuga hõisata ka tema kirkuse ilmumisel. ¹⁴Õndsad olete teie, kui teid teotatakse Kristuse nime pärast, sest siis hingab teie peal kirkuse Vaim, Jumala Vaim.

See on täpselt seesama, mis Jeesus isegi ütles Mt 5:11-12. Seal käskis ta rõõmustada ja isegi hõisata, kui Kristuse nime pärast laimatakse ja taga kiusatakse. Aga miks meil tuleks siis kannatuste üle rõõmustada? – Esiteks sellepärast, et need näitavad, et kristlane on õigel teel – samal teel, mida käis Kristus isegi. Teiseks ütleb Peetrus, et suurem ja tõelisem rõõm, tõeline hõiskamine seisab alles ees. Kannatused valmistavad meid ette Kristuse tuleku jaoks. Ka Paulus rõhutas kannatuste osa Kristuse järgimisel Rm 8:17: „... ning kui me koos temaga kannatame, siis meid ka koos temaga kirgastatakse.”

Nii paradoksaalselt kui see kõlabki, Kristuse tõttu tulnud kannatused on kasvatanud kristlaste rõõmu. Kristuse kannatuste osadus ei tarvitse tähendada näiteks samasugust surma, nagu suri ka Kristus, vaid Kristusesse uskumise tõttu tulevaid kannatusi. Võib-olla üks tuntumaid näiteid sellisest rõõmu toovast kannatamisest on Ap 5:40-41. Seal mõisteti apostlite üle kohut, peksti neid ja keelati neil rääkida Jeesuse nimel. Ja edasi öeldakse salmis 41: „Aga nemad läksid Suurkohtu palge eest minema, rõõmustades, et neid on väärt arvatud kannatama teotust selle nime pärast.”

Üheks põhjuseks, miks Kristuse tõttu tagakiusu alla sattunud inimene rõõmu tunneb, on siis, et seegi omast kohast tunnistab, et ta on Kristuse pärast. Siis võib kristlane oodata ka seda, et maise teekonna lõpus ootab teda sama kirkus, millesse Jeesus on juba läinud. Teine ja peamine põhjus, miks Jumala tahte kohastes kannatustes tekib erakordne ja inimlikult seletamatu rõõm, on see, et selline rõõm on üks ehtsaid Vaimu vilju, mida Paulus loetleb Galaatia kirjas (5:22). Teisisõnu – seda rõõmu ei „tooda” kristlane kuidagi ise, näiteks tugeva usu või tahtejõu varal, vaid see on puhas Jumala kingitus.

Kannatustes rõõmustamine – see on asi, mis on tuntud ainult kristluses. Seda tunnevad ainult kristlased, kes kannatavad Jumala tahte kohaselt. Selle rõõmu sünnitab Püha Vaim, kui inimese vahekord Jumalaga on korras. Korras on see siis, kui inimene ei ole sõnakuulmatu sellele, mis Jumal talle oma tahtest on ilmutanud, vaid käib selles. See hõlmab kõigepealt pattude tunnistamist ja nendest loobumist, kui Jumal nende pärast märku annab. Teiseks hõlmab see Jumala tahte tegemist üldse. Teisiti öeldes – jutt on kristlase kuulekusest Jumala tahte.

Kannatus tuletab meile ka meelde, et Jumala tahte tee ei ole kerge tee ja Jumala tahte kohasesse kristlikku ellu – ning samuti taevariiki – pole olemas otseteed, mis kannatustest mööda viiks. Kristlase osaks on kannatada Kristuse tõttu. Tõsi küll, kõigi kannatuste põhjuseid meile siin elus ei paljastata. Ehk alles taevas saame teada kõikide kannatuste tähenduse – kui see meid siis enam huvitabki. Jumala sõna ilmutab selgelt, et kannatamine on osa kristlase elust. Meile ei ole töötatud, et kristlase elus ja kodus läheb kõik latusalt ja muretult.

4:14 Õndsad olete teie, kui teid teotatakse Kristuse nime pärast, sest siis hingab teie peal kirkuse Vaim, Jumala Vaim.

Siin ütleb Peetruski, et kannatustes pole kristlane üksi, vaid ta peal hingab Jumala Vaim, tema kirkuse Vaim. See ongi selle üleloomuliku rõõmu ja õndsuse põhjustaja. Et Peetrus räägib teotamisest, see näib viitavat sellele, et vaen, mida kirja saajad kogesid, ei olnud sel ajal muutunud veel füüsiliseks. Kristlastest küll räägiti halba; neid teotati, ja on väga võimalik, et millalgi võeti nende vastu kasutusele ka karmimad abinõud. Ei tea, kas oskame praegu küllalt sageli Jumalat tänada selle eest, et praegu pole Eestis selles suhtes muret. Meil pole tarvis karta oma elu ega isegi töökoha pärast selle tõttu, et tunnistame end kristlasteks. Aga ega meie ajalgi õnnitleta neid, kes on Kristuse järgijad. Seda näeb kohe, kui kasvõi lugeda kommentaare, mis järgnevad, kui mõni vaimulik meedias sõna võtab. Siin maailmas ei ole evangeelium Jeesusest Kristusest olnud kunagi väga kõrgelt hinnatud. Seepärast on temast rääkimisega tavaliselt ikka seotud teatav häbi. Kui juba patutu Jeesuski ei saanud vältida tagakiusu ja kurje jutte, kuidas siis võiksid sellest pääseda patused inimesed, kes tema nime tunnistavad?

Peetrus aga ei jää vahtima tumedaid varje, mis ähvardavad taevast pimendada, vaid tuletab meelde, mis on elus kõige tähtsam. Selleks on Kristusele kuulumine ja osadus Jumala Püha Vaimuga. Temast rääkides kasutab Paulus ka pitseri mõistet. Ta kirjutab Ef 1:13: „... [Kristuses] teiegi, saanud usklikuks, olete kinnitatud töötatud Püha Vaimu pitseriga.”

Pitser oli Pauluse ajal valitseja isiklik ja individuaalne tunnus. Püha Vaim on teisisõnu see, kelle järgi Jumala omasid tuntakse ka viimsel päeval. Keegi inimene ei või oma tegudega saada endale Püha Vaimu. Püha Vaim on and, kelle Jumal annab, kui inimene usus tuleb Jeesuse Kristuse juurde ja saab Jumala omaks. See pitser on ka päralejõudmise tagatiseks. Seepärast võib Kristuse tõttu tagakiusatu trööstida end sellega, et ta on Jumala oma ja seega õnnis.

Kannatuste teemaga seoses võib mõni kuulaja ehk arvata, et igasugused kannatused, mis inimesi tabavad, on Jumalale kuulumise märgiks. Nii see siiski ei ole ja Peetrus selgitab seda järgnevalt.

4:15 **Ärgu aga keegi teie seast kannatagu mõrtsukana või vargana või kurjategijana või teiste ellu sekkujana!**

Selge see, et siin elus saavad ka kurjategijad vahel kannatada. Samuti võib usklik inimene kannatada saada mitte sellepärast, et ta elab Jumala tahtes, vaid hoopis sellepärast, et ta teeb rumalusi. Aga muidugi ei ole sellisel kannatamisel mingeid õndsuse või õnnistuse tütusi.

4:16 **Aga kes kannatab kristlasena, ärgu häbenegu, vaid andku Jumalale au selle nimega!**

Siin ütleb Peetrus justkui möödaminnes välja kristlase elu tähtsaima ülesande maailmas. Kristlane on kutsutud kirkastama siin maailmas Jumalat. Aga mida tähendab see, et tal tuleb kirkastada Jumalat oma kristlase nimega? – Sõna „kristlane” on tuletatud otseselt sõnast „Kristus”. See tähendab, et mida kristlane teeb ja ütleb, see mõjutab otseselt sedagi, mis inimesed arvavad Kristusest, kellele kristlase nimi viitab. Kristlane võib oma käitumisega Kristuse nime kas häbistada või austada, tõugata teisi Kristusest eemale või äratada neis Kristuse vastu huvi. Nii on see eriti siis, kui kristlane kannatadeski toimib Jumala tahte kohaselt. Ta ei vasta sõimamisele sõimuga ega sajatamisele samaga, vaid õnnistades.

4:17 **Sest käes on aeg kohtumõistmisel alata Jumala kojast; aga kui esmalt meist, missugune lõpp ootab siis neid, kes ei võta kuulda Jumala evangeeliumi?**

Miks ütleb Peetrus, et kohtumõistmise alguse aeg on käes? Ega ju siis, üheksateist ja pool sajandit tagasi, olnud veel Jumala kohus algamas. Aga Peetrus ei räägigi siin viimsest kohtust. Ta näeb, et ka kogudust tabanud tagakius on Jumala kohus. Ta tuletab meelde, et Jumala kohus algab Jumala kojast, teisisõnu – Jumala rahvast. Selle väljendi taga on ennekõike mõte Jeruusalemma templist. Need, kes seal teenisid, pidid Moosese Seaduse eeskirjade järgi väga piinlikult hoolitsema selle eest, et nad oleksid kultuslikult puhtad ja täidaksid oma ülesandeid antud eeskirjade kohaselt. Kui seda ei tehtud, siis said templis teenijad esimesena tunda Jumala pühadust – st selle ohtlikkust.

Peetrus mõtleb Jumala koja all kristlikku kogudust, kelle keskel elab Issand ise. Lubades sattuda enda omadel ka kõvadesse katsumustesse, Jumal tegelikult kõrvaldab oma kogudusest kurjust ja vaimulikku saasta. Peetrus ütleb eespool, et keegi ei peaks kannatama „mõrtsukana või vargana või kurjategijana või teiste ellu sekkujana”. Viimane väljend tähendab ka teiste petmist või ära kasutamist. Kas oleks Peetrusel olnud tarvis nimetada nii rägeid patte, kui koguduses poleks midagi sellesarnast üldse esinenud? Väline tagakius sundis usklikke ennast tõeliselt läbi uurima. See sundis neid oma elust endale aru andma. Seda tehes märkasid nad kindlasti, et seal oli palju sellist, mis Jumala ees ei kesta. Väline tagakius aitas siis kristlastel mõista midagi uut ja sügavamalt Jumala pühadusest. Jumala juures olles ei saa patuga mängida. Õigemini, mõnda aega vahel isegi saab, aga mingil hetkel võtab Jumal selle käsile nende oma laste juures, kellest ta tahab midagi asjalikku ja vajalikku kujundada. Aga ometi on need tema lapsed. Võib siis ainult aimata, milline on nende saatus, kes Jumalast ei hooli ja kellel Jumal laseb oma patust elu rahulikult jätkata, ilma et ta sellesse sekkuks!

4:18 **Ja kui juba õige pääseb vaevu, kuhu siis satub jumalakartmatu ja patune?**

Mida tähendab väljend, et õige pääseb vaevu? Kas ei ole pääste siiski and, mis antakse inimesele ilma ta enda teeneteta? Siiski – ka Jeesus ei jätnud muljet, et taevariiki pääsemine on midagi kergemat ja muremat. Võidelda tuleb juba selleks, et üldse kitsast uksest sisse astuda. Mitte, et Jumal selle raskeks teeks, vaid selle teeb raskeks meie oma loomus. Ja see loomus ei anna meile rahu ka hiljem, vaid püüab meid ikka Issanda teedelt eemale eksitada.

Kõigepealt tasub tähele panna, et Peetrus tsiteerib siin Õpetussõnade raamatut. Õp 11:31 kõlab meie tõlkes küll mõnevõrra teisiti: „Vaata, õigele tasutakse maa peal, saati siis õelale ja patusele.” Peetruse näib selle õigele osaks saav palga all mõistvat kõike seda vaeva ja kannatust, mis Jumal lubab enda omale osaks saada, et ta hakkaks

taevariigi kombeid õppima. Selle Peetruse kirja salmi üle arutledes ütleb Martin Luther ka midagi sellist, mille juures meil tasub peatuda ja järele mõelda: „Ja alati on õige rohkem võidetu kui võitja taoline, kuna teda ahistatakse ja võitlus kestab. Sest Issand lubab, et teda võidakse proovile panna ja teda rünnata kuni viimse piirini välja, nii nagu toimub kullaga sulatuses.”

Seda siis tähendab see, et õige pääseb vaevalt. Kristlasel tuleb siin maailmas kogeda vaeva, mis vahel tundub käivat üle jõu. Ja ikkagi on tal sellest hoolimata kaitsjaks igiaegade Jumal. Aga mis saab siis sellest, kellel sellist varjupaika ei ole? Õige muidugi pääseb ainult seetõttu, et ta usub Kristusesse. Aga see usk saab siin maailma rähkluses mitmel moel proovile pandud.

4:19 ¹⁹Sellepärast ka need, kes kannatavad Jumala tahtmise järgi, usaldagu oma hinged head tehes tema, ustava Looja hoolde.

Selle Peetruse julgustussõna juurde on meilgi hea jääda. Kui Jumal on lasknud tulla meie ellu kannatusi, siis tuleb meil need võtta vastu Jumalalt tulnuten ja elada nendega. Nagu selgus, kannatused võivad olla vahel enda rumaluste ja väära käitumise tagajärjeks, aga selliselgi juhul ju saab neist õppida. Veel parem on siis, kui kannatatakse „Jumala tahtmise järgi”, nagu Peetrus siin ütleb, sest sel juhul saab ka kindlalt loota Jumala abile. Oluline aga on, et olgu meie elus rohkem või vähem kannatuste põhjuseid, anname ikkagi oma elu, nii nagu see on, ustava Jumala hoolde. Kutsumus ligimestele head teha kehtib igal juhul. Kunagi ei tule sellist aega, et meie ligimesed ei vajaks meie häid sõnu ja tegusid või ka lihtsalt kuuljaid kõrvu. Selles on meil põhjust pingutada ja edasi pürgida. Aga samal ajal tuleb mees pidada sedagi, et lõppude lõpuks on kõiges ikkagi küsimus selles, et Jumal on ustav. Ta on seda ka siis, kui meie oleme truudusetud ega täida oma kohta ja kohust nii, nagu Jumal tahab.

Seepärast on mul praegugi luba kinnitada sulle, et tänu Jeesuse Kristuse päästetööle tohid sa uskuda kõige selle andeksandmist, mida südametunnistus sulle meelde tuletab. Ka kõik tegematajätmised ja ustavuse puuduse. Jumal on ustav. Ta ei söö oma sõnu.

PKK1196 1Pt 5:1-14

Mitte isandatena valitsedes

Oleme jõudnud Peetruse esimese kirja viienda ja ühtlasi viimase peatüki juurde. Eelmistes peatükkides oleme juba näinud, et Peetrus räägib korduvalt kogudusele osaks saanud kannatustest. Seda teemat ta ei unusta ka viimases peatükis, aga ta ei jää selle juurde. Ta suunab meie pilgu ka tulevikku ja räägib Kristuse teisest tulemisest, kui kõik ebameeldiv jääb seljataha.

Võib öelda, et iga kristlase elu algas Jeesuse Kristuse kannatamisega ristil meie pattude pärast. Kristlase elus on ka kannatusi, sest Jumal kasutab neid meie kujundamiseks Tema soovitud suunas. Heebrea kirjas öeldakse koguni, et pühitsus pole võimalik ilma kannatusteta. Samuti võib öelda, et kulla puhastamine pole võimalik ilma seda sulatamata.

Käesoleva kirja viimase peatüki võib jagada kahte ossa. Esimesed neli salmi kõnelevad, et Jumal õpetab meid teenima ja lootma; salmid 5-14 räägivad sellest, et kannatuste kooli abil õpetab Jumal ka alandlikkust ja kannatlikkust. Tuleb aga silmas pidada, et ega kannatused iseenesest ei sünnita veel õiget vaimulikku vilja. Seda võib sünnitada ainult kannatustes ligi olev Jumal oma sõna läbi, aidates kristlasel näha asju Jumala vaatevinklist.

5:1 Vanemaid teie seas ma kutsun nüüd üles kui kaasvanem ja Kristuse kannatuste tunnistaja ning ühtlasi osaline tulevases kirkuses selle ilmumisel:

Võib mõjuda üllatavalt, et Peetrus ei kutsu end apostliks, vaid vanemaks. Vanemad tähendavad siin koguduse juhte. Peetrus pöördub nende poole samuti vanemana. Kreekakeelne vastav sõna on *presbüteros*, ja seda kasutati mitmete koguduse juhtivate isikute kohta. Peetrus ei rõhuta oma positsiooni rohkem ega sea end teistest

kõrgemale, vaid ühe vanemana annab üleskutse oma kolleegidele. Aga Kristuse kannatuste tunnistajana ehk pealtnägijana oli Peetrusel siiski eripositsioon. Sel ajal ei olnud selliseid enam palju elus.

Aga Peetrus ei vaata ainult minevikku, vaid ka tulevikku, jätkates: „ning ühtlasi osaline tulevases kirkuses selle ilmumisel”. Peetrus oli sellest kirkusest midagi juba näinud – nimelt muutmise mäel. Seda tuletab ta meelde ka oma teises kirjas. Samasuguse kirkuse osaliseks saavad kord kõik päästetud.

Mida siis Peetrus vanemana teistele vanematele südamele paneb?

5:2-3 hoidke teile hoida antud Jumala karja, mitte sunni pärast, vaid vabatahtlikult Jumala meele järgi, mitte häbiväärses kasuahnuses, vaid andunult, ³mitte nagu isandad liisuosa üle, vaid olles karjale eeskujuks.

Peetrus rõhutab, et vanematel tuleb hoida ehk karjatada nende hoolde usaldatud Jumala karja. Koguduse karjatsemisega seostuvad sellised asjad nagu kaitsmine, toidu leidmise kindlustamine, õpetamine, suunamine, juhtimine ja ka distsiplineerimine. Vanema ülesannete hulka kuuluvad nii julgustamine kui ka hoiatamine. Sellisel positsioonil olev inimene satub aga mitmesugustesse kiusatustesse. Seepärast on Peetrusel vanematele öelda ka selgeid keelde või hoiatusi.

Esimene nendest hoiatustest on, et vanemad peavad tegema oma tööd õiges vaimus – mitte sunni pärast, vaid sellepärast, et nad vabatahtlikult ja oma südame soovil tahavad seda teha. Sellest jäeldub, et meilgi ei maksa oma kogudustes võtta ülesandeid vastumeelselt ja sunnitult. Need, kes midagi teevad sunniviisil või sellepärast, et peab, täidavad oma ülesandeid sageli sisemise nurina ja rahulolematusega. Sel viisil teevad nad harva teistele rõõmu. Veel vähem saab Jumalat rõõmustada töö, mida tehakse nurisedes.

See Peetruse üleskutse tähendab ka seda, et vanemad peavad ise rahuldust tundma oma tööst enesest, mitte sellest tulenevast võimalikust kasust. Jumala riigi tööd tuleb teha õigete motiividega. See tähendab, et koguduse teenimise taga ei tohi olla mingeid muid varjatud motiive. Ühe sellise võimaliku motiivina nimetab Peetrus häbiväärset kasuahnust. Koguduse vanem või juht võib nimelt kasutada oma positsiooni ka isiklikuks rikastumiseks. Muud madalad motiivid võivad olla näiteks võimuiha või ka oma populaarsuse või koguni eneseväarikuse kindlustamine. Kahtlemata on teisigi valesid motiive. Vanem peab oma motiividest Jumala ees aru andma ja kandma hoolt, et ta rõõm tuleneb tööst ja teenimisest endast, mitte sellest, mida selle abil võib saavutada.

Võib öelda ka nii, et karjane ärgu olgu huvitatud lammaste villast, vaid lammastest endist.

Veel hoiatab Peetrus, et vanemad ei hakkaks kogudusse suhtuma kui enda omandisse, hakates seda valitsema kui isandad. Soov pääseda isandana valitsema on iga inimese südamele väga lähedal. Alati ei seisa meeles, et võim rikub ja täielik võim rikub täielikult. Seepärast tuleb kristlikul juhil eriti silmas pidada iseennast ja oma tegemisi. Tema juhtimiskultuur ei tohi nimelt tuleneda selle maailma ideaalidest ja kommetest, vaid sellest, kuidas Jeesus Kristus juhib oma kogudust. Kristus ei valitse kunagi kellegi üle isandana käsutades ja vägivaldselt. Ta kutsus enda juurde, ta teenib, aga ta ei sunni kedagi. Vastupidi – ta andis oma karja eest enda elu. Tegelikult kreekakeelne sõna, mis siin on tõlgitud „nagu isandad”, viitabki vägivaldsele isandana valitsemisele ehk teiste alistamisele. Peetrus ütleb seega, et koguduse juhi tegevuses ei tohi olla jälgegi teise inimese isiku ründamisest või kellegi alistamisest oma tahtele.

Kristlase kutsumuse juurde kuulub küll olla teistele allaheitlik, aga see peab olema vabatahtlik ja rõõmus hoiak. Kui aga keegi sunnib kedagi ühel või teisel viisil endale alluma, siis ei ole tegemist kristliku allaheitlikkusega. Neis asjus tuleb alati mõelda, kuidas Kristus kasutab oma võimu koguduse suhtes. Koguduse juht ei ole komandör, vaid eeskuju, ja see tähendab päris suurt väljakutset. Vanem on kristlase mudeliks igale koguduse liikmele, aga ka väljaspool olijatele.

Koguduses tuleb niisiis teha tööd õigete hoiakutega – mitte käsutades, vaid juhtides, mitte valitsedes, vaid olles ise eeskujuks. See tähendab näiteks, et vanem ei tohi paluda ega oodata koguduse liikmetelt midagi sellist, mida ta pole valmis ka ise tegema.

5:4 Ning siis kui Ülemkarjane saab avalikuks, võite te võtta vastu kirkuse närtsimatu pärja.

Koguduse vanemal tuleb teha oma tööd teadlikuna sellest, et ta teenib ülimalt karjast, kelle ees ta on vastutav ja kes ise annab talle igavese tasu. See on muide ainus kord, kus UT-s kasutatakse nimetust „Ülemkarjane”. Selle nimetusega tahab Peetrus koguduse karjastele meelde tuletada, et nende töö on otseselt seotud Kristusega ja tema viisiga teha oma tööd ehk hoida karja. Kristlane ei tohi arvata, et eesmärk pühitseb abinõud, sest abinõudki kõnelevad sellest, milline on Kristus Jeesus.

„Kirkuse närtsimatu pärg” tähendab muidugi igavest päästet, osa taevas, aga selles võib olla veel ka lisarõhk. Jk 1:12 öeldakse: „Õnnis on mees, kes peab vastu kiusatuses, sest kui ta on läbi katsutud, siis ta saab pärjaks elu, mille Issand on töötanud neile, kes teda armastavad.” Niisiis, Jaakobus räägib elupärjast, Peetrus aga kirkuse pärjast. Muidugi on jutt samast asjast. Pääste tähendab ju igavest elu ja selle juurde kuulub loomulikult ka taevane kirkus ehk auhiilgus.

5:5 Nõndasamuti teie, nooremad, alistuge vanematele. Aga te kõik rüütage end alandlikkusega üksteise vastu, sest "Jumal paneb suurelistele vastu, aga alandlikele annab armu".

Usklikul noorel tuleb uskuda seda Jumala sõna ja nõustuda alluma vanematele. Selline korraldus ei tarvitse muidugi noorte kõrvus tingimata meeldivalt kõlada. Tihtipeale tundub, et vanemad on igasuguse arengu piduriks. Sageli tõesti ongi. See, et keegi on elanud kauem kui mõni teine, ei ole sugugi kindel tagatis, et ta järgib oma elus ka Jumala tahet. Aga juhtub sedagi, et noor inimene, kes on juba mõne aasta tööelu elanud ja elult vähe õpetust saanud, leiab, et vanematel oli tõesti tarkust, mida tal endal polnud.

Tegelikult aga ei ole kõige tähtsam isegi küsimus, kellel on õigus. Veelgi tähtsam on põhimõte, mille järgi noor inimene oma elu seab, sest see põhimõte määrab ka tema enda tulevase elu ja teenimise kvaliteedi. Mässumeelsus ja enda teistest targemaks pidamine on taimed, mis ei pärine Jumala istutatud aiast. Need kasvavad kuradi külvatud seemnest igas südames, kus neile ainult võimalus antakse. Võib ju küll tunduda, et mul on täielik õigus, aga mässumeelega segatud õigus ei vii tegelikult midagi õigel viisil edasi.

Samal ajal tuleb tähele panna, et Peetrus, manitsedes noori vanematele alistuma, siiski ei eksi neid sundima. Ta küll ütleb, mis on Jumala tahe, aga jätab neile võimaluse valida ka teisiti. Vanemad kristlasedki ei nõua siis teistelt oma tahte alistumist. Nad küll ütlevad, mis on õige, aga sellele kuuletumist ei nõuta sunniviisil.

Kutse rüütuda alandlikkusega üksteise vastu tähendab õieti alandlikkusega relvastumist. Tavalise inimliku arusaama järgi ei tundu alandlikkus ilmselt küll kuigi tõhus relv, aga Jumala riigis on see üks tähtsamaid eeldusi, et üldse oleks võimalik midagi Jumalale meelepärast ära teha. Uhkus või õigemini kõrkus nimelt on kuratlikku päritolu, alandlikkus aga on omane Jumalale. Jeesuski ütles enda kohta, et ta on tasane ja südameilt alandlik (Mt 11: 29). „Ta alandas iseennast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani.” Nii ütleb Paulus Fl 2:8.

Selline alandlikkus annab ka hingamise, nagu Jeesus Mt 11:29 samuti ütles. Nimelt, kui sa ei püüa endast midagi suurt kujutada, siis pole sul ka tarvis oma positsiooni kaitsta. Ehtne alandlik inimene aga ei lömita, vaid teab oma väärtust Jumala silmis. Seepärast ei tee alandlik inimene ka oma puudustest takistust Jumala tahte ja sõna edasiandmisele. Tasub ka meeles pidada, et kui inimene soostub vabatahtlikult alanduma ja võtma ka vastu teiste nõuandeid, siis kasvab ta aja jooksul ka ise vastutusekandjaks. Kui inimene ise aga ei nõustu laskma teistel end juhtida, siis on väga raske kujutleda, kuidas ta omal ajal võiks õigel viisil juhtida teisigi. Nimelt on nii, et allumatu, uhke inimene ei suuda kogeda Jumala armu, mistõttu tal on raske olla halastav ka teistele.

5:6 Alanduge siis Jumala võimsa käe alla, et tema teid ülendaks õigel ajal

Jumala võimsa käe alla alandumine tähendab õieti usaldada end tema hoolde ja mitte muretseda oma positsiooni või töötulemuste pärast. Samuti tähendab see lasta temal juhtida, kuidas olukorrad kujunevad. Täpselt nii tegi

Jeesus, alandades end isegi kuni surmani. Selline alandumine annab rahu, sest pole tarvis karta, et keegi su eest midagi ära näppab või et sa millestki, mis sulle kuulub, ilma jääd. Võib olla muretu, et küll Jumal kõik õieti paika paneb siis, kui selleks on õige aeg. Just nii läks ka Jeesusega – alandumisele järgnes kirkus, millele pole võrdset kogu kosmoses (Fi 2:9).

5:7 heitke kõik oma mure tema peale, sest tema peab hoolt teie eest!

See salm kuulub eelnevaga kokku – enda usaldamine Jumala hoolde vabastab ka ülearusest ja väärast muretsemisest. Peetrus räägib muredest, mida on sinulgi. Sõnad „sest tema peab hoolt teie eest“, tuletavad meelde, et Issand Jeesus kannab hoolt selle eest, mis sinuga juhtub. Ka Jeesus ise keelas liialt muretsemast oma maise ülalpidamise pärast, vaid käskis nõuda kõigepealt Jumala riiki ja õigust. Mt 11: 28 ütles ta: „Tulge minu juurde kõik, kes olete vaevatud ja koormatud, ja mina annan teile hingamise!“ Too talle kõik oma koormad. Tal on meelevald aidata. Too talle ka oma patud, sest ta annab need andeks. Vii oma asjad palves Jumala ette – ja jäta need sinna, ära võta neid pärast seda uuesti kaasa. Ta kannab enda omade eest hoolt. See on võimas tööutus.

5:8-9 Olge kained, valvake! Teie süüdistaja, kurat, käib ringi nagu mõirgav lõvi, otsides, keda neelata.⁹ Tema vastu seiske kindlalt usust, teades, et neidsamu kannatusi on pandud kogema kogu kristlaskond maailmas.

Siin tuletab Peetrus meelde, et kristlased on lahinguväljal ja nende vaenlane kurat püüab leida süüdistusi, millega neid rünnata ja neelata. Selle vaenlase suhtes ei tohi kaotada valvsust – st ei tohi teha asju, mis talle trumbid kätte annavad. Süüdistamine ongi üks kuradi põhilisi relvi kristlase vastu. Õnneks on talle vastu seista lihtne – selleks piisab kindlast usust. Ja usk saab kindel olla siis, kui on täidetud eelolevad tingimused – kui kristlane on valinud alandlikkuse ja alistumise Jumala tahtele ning usaldanud end tema hoolde. Teiseks on väga tähtis, et kristlane on oma patud tunnistanud ja andeks saanud. Siis on tal Jumala õigus ja ta on Jumala kaitse all. Sellisele inimesele ei saa kurat midagi teha.

Lohutuseks on ka teadmine, et kogu kristlaskond maailmas kohtub samasuguse ebaõnne, kiusatuste ja ka tagakiusuga. Selle näol ei ole tegemist millegi erakordse või ainulaadsega, vaid asjaga, mis on kristlaskonnale tuttav. Seepärast võime julgesti usaldada, et Jumala sõna juhtnöörid on lahingus täiesti piisav abi ja tugi.

5:10 Aga kogu armu Jumal, kes teid on kutsunud oma igavesse kirkusesse Kristuses Jeesuses, parandab, kinnitab, tugevdab ja toetab teid, kes te üürikest aega olete kannatanud.

Peetrus nimetab Jumalat „kogu armu Jumalaks“. Tõepoolest, kõik arm tuleb Jumalalt. Arm on väga mitmekülgne mõiste. Seda ei ole ainult ühesugust, mis sobiks ainult ühte kohta. See ei tähenda mitte ainult teenimatut armastust, mis on meile osaks saanud. Öeldakse ju näiteks Lk 2:52 Jeesuse kohta: „Ja Jeesus kasvas tarkuses ja pikkuses ja armus Jumala ja inimeste juures.“ Selles kohas ei tähenda arm teenimatut armastust, sest just Jeesus teenis välja nii Jumala kui ka inimeste armastuse.

Arm võib mõista ka soosinguna, heatahtlikkusena, ja ilmselt mõtleb seda siin nii ka siin Peetrus. See kiri on kirjutatud suures ahistuses olevale kogudusele, kus katsumuste tules olid paljud ka tõsiselt kannatada saanud. Peetrus kinnitab, et küll kogu armu Jumal õigel ajal parandab, kinnitab, tugevdab ja toetab neid. Nad saavad jälle jalule tõusta. See on nagu vaheaeg lahingus, kus haavatuid seotakse ja saadetakse koju paranema. Siis tuleb elu tagasi ja võib jälle uue jõuga oma ülesannete juurde tagasi pöörduda. Sellist armu töötab Jumal nüüd raskustes olijatele.

Ja kas tead, hea sõber, et need tööutused on mõeldud vastuvõtmiseks meilegi. Jumal kannab hoolt, et suurimgi häda ei kesta lõpmatult. Sõjalegi järgneb rahu. Ja ka see on Jumala arm.

Peetrus ütleb, et Jumal on kutsunud meid oma igavesse kirkusse Kristuses Jeesuses. Need sõnad tuletavad meelde, et meil pole iseenesest mingit kirkust. Kogudus on umbes nagu kuu, mis ainult peegeldab päikese valgust. Nii on see vähemalt siin elus. Tulev kirkus aga ei ole siiski ainult peegelduv kirkus, vaid Kristuses me saame tema kirkuse osaliseks. Ja seegi on kõige suurem Jumala arm.

5:11 Tema päralt olgu võimus igavesest ajast igavesti! Aamen.

Mis tahes hädades tuleb meilgi seda salmi alati meeles pidada. Ehkki meie tunded ja ka mõistus tunnistavad muud, on Jumalal ikkagi meelevald praegugi. Kristlase jaoks on tähtis seda ka omalt poolt tunnistada.

5:12 Silvanuse, minu arvates ustava venna abil olen ma teile lühidalt kirjutanud, manitsedes ja tunnistades, et see on tõeline Jumala arm, milles te peaksite seisma.

Peetrus ilmselt dikteeris kirja, mille Silvanus ehk Siilas tema eest kirjutas. Sedasama Siilast mäletame ka seoses Paulusega. Üheskoos said nad muuhulgas Filippi linnas peksta ja nad heideti ilma kohtuta vanglasse. Siis Pauluse ja Siilase kiidulaul hämmastas nii teisi vange kui ka vangivalvurit. Valvurist koos perega said selle öö pimedatel tundidel äsjasündinud koguduse uued liikmed. Siilaski seega teadis, mida tähendab Kristuse tõttu kannatada.

Võib-olla Silvanuse nimetamine kinnitas omalt poolt seda, mis Peetrus tahtis öelda. Tõeliselt kõik need raskused, milles kirja saajad elasid, olid lõppude lõpuks Jumala arm, ehkki see alati sedamoodi ei paistnud. Vaevalt tundus Silvanusele arm seegi, kui neid Filippis peksti. Ometi aitas seegi omalt poolt koguduse sündimisele kaasa. Võib-olla olukordade raskuse tõttu pidigi Peetrus rõhutama, et see on tõeline Jumala arm, milles neil tuleb ainult seista, sest Jumala arm on kristlase julgeolek.

5:13 Teid tervitab kogudus Paabelis, valitud nagu teiegi, ja mu poeg Markus.

Selle kirja sissejuhatuses juba rääkis, et Paabel tähendab siin Roomat. Vaevalt aga oli see mõeldud sala- või varjunimena – küllap oli see sümbolne või piltlik väljend. Nagu Iisraeli rahvas oli kord Paabeli vangipõlves, oodates vabanemist, nii ka Rooma võim tundus Jumala inimestele sel ajal väga ahistav. Seepärast sisaldub Paabeli nimes ka meeldetuletus, et nagu Jumal kord vabastas oma rahva Paabeli vangipõlvest, nii ka käesolev kitsikus ei kesta lõpmatult.

Markus on Johannes Markus, Markuse evangeeliumi kirjutaja. Ta ei olnud Peetruse bioloogiline, vaid vaimulik poeg. Ehkki Paulus kord ei võtnud Markust enam misjonireisile kaasa, oli aeg Markust sedavõrd koolitanud, et temastki oli saanud usaldusväärne koguduse ehitaja.

5:14 Tervitage üksteist armastussuudlusega! Rahu teile kõikidele, kes olete Kristuses!

Meie kultuuris on parem tervitada usuvendi ja -õdesid käepigistusega või kallistusega. Esialgelt käis see armastussuudlus küll nii, et mehed suudlesid tervituseks mehi ja naised naisi. See viis on Lähis-Idas ikka veel kasutusel.

Peetrus alustas oma kirja, soovides rohkesti armu ja rahu. Nendesamade temadega kiri ka lõpeb. Jumala rahu on lõppeks parim, mida me võime üksteisele soovida. Rahu olgu ka sinuga, hea kuulaja!